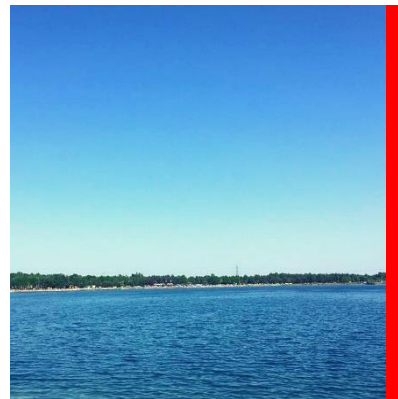
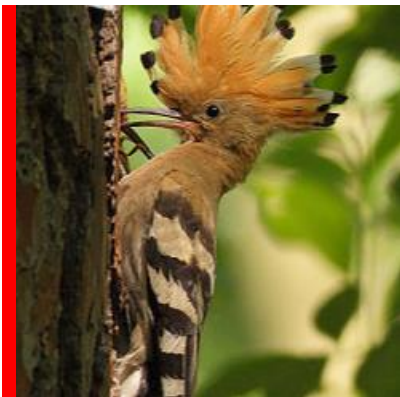

Załącznik do Uchwały
Nr XLII/362/2022
Rady Miejskiej w Radłowie
z dnia 17 lutego 2022 r.

STRATEGIA ROZWOJU GMINY RADŁÓW NA LATA 2021-2030

Kraków – Radłów,
2021 r.

Spis treści

Wprowadzenie	2
Wnioski z diagnozy społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy	3
Analiza strategiczna (SWOT) gminy Radłów.....	33
Wizja i misja rozwoju gminy Radłów	37
Obszary, cele i kierunki działań Strategii Rozwoju Gminy Radłów na lata 2021-2030 oraz oczekiwane efekty jej realizacji	38
Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Radłów wraz z ustaleniami i rekomendacjami w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie.....	77
Kwestie wodne a Strategia Rozwoju Gminy Radłów na lata 2021-2030.....	77
Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Radłów.....	86
Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie Radłów	91
Obszary strategicznej interwencji	97
Zgodność Strategii Rozwoju Gminy Radłów na lata 2022-2030 z wytycznymi i założeniami zawartymi w dokumentach wyższego rzędu.....	102
System realizacji Strategii Rozwoju Gminy Radłów na lata 2021-2030	106
System wdrażania.....	106
Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych	108
Monitoring, ewaluacja i aktualizacja dokumentu	113
Uprzednia ewaluacja trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji strategii	121
Ramy finansowe i potencjalne źródła finansowania Strategii Rozwoju Gminy Radłów na lata 2021-2030.....	123
Ramy finansowe	123
Potencjalne źródła finansowania	127

Zdjęcia użyte w dokumencie udostępnione zostały ze zbiorów gminy Radłów
[Źródła: www.gminaradlow.pl oraz portal społecznościowy gminy Radłów]

Wprowadzenie

Strategia Rozwoju Gminy Radłów na lata 2021-2030 jest podstawowym i najważniejszym dokumentem, diagnozującym uwarunkowania i potrzeby rozwojowe oraz potencjał gminy i na tej podstawie wskazującym obszary, cele i kierunki interwencji polityki rozwoju w perspektywie najbliższych lat. Strategia pełni kluczową rolę jako generalny plan postępowania władz gminy, we współpracy z partnerami publicznymi, społecznymi i biznesowymi, koordynując jednocześnie różne terytorialnie, sektorowo i technicznie plany oraz dokumenty strategiczne na szczeblu lokalnym.

Strategia Rozwoju Gminy Radłów na lata 2021-2030 obejmuje obszar gminy w jej administracyjnych granicach i stanowi naturalną kontynuację polityki rozwoju określonej w Strategii Rozwoju Gminy Radłów na lata 2014-2020. Dokument powstał w wyniku wielomiesięcznej pracy interdyscyplinarnej grupy złożonej z przedstawicieli gminy oraz zewnętrznych konsultantów. Wsparcie eksperckie świadczyli specjaliści FRDL Małopolskiego Instytutu Samorządu Terytorialnego i Administracji z Krakowa.

Procedura dotycząca opracowania Strategii Rozwoju Gminy Radłów na lata 2021-2030 uwzględniała wszystkie akty prawne mające wpływ na jej przebieg, w tym ustawę z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, ustawę z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, ustawę z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko. Dokument strategii został opracowany zgodnie z przepisami art. 10e ust. 2-4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym.

Strategia Rozwoju Gminy Radłów na lata 2021-2030 została sformułowana w ścisłej korelacji z kluczowymi dokumentami planistycznymi szczebla krajowego, regionalnego i subregionalnego, m.in. Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą 2030 roku), Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030, Strategią Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”.

Okres realizacji Strategii Rozwoju Gminy Radłów na lata 2021-2030 obejmuje lata: 2022-2030, co jest zgodne z okresem kolejnej perspektywy budżetowej UE (2021-2027) wraz z dodatkowym okresem rozliczania pozyskanych projektów.

Strategia Rozwoju Gminy Radłów na lata 2021-2030 pełni trzy podstawowe role: kierunkowania i zabezpieczenia ciągłości polityki rozwoju, podstawy do wnioskowania o dofinansowanie na kluczowe działania rozwojowe oraz integrującą, a jej nadrzędnym założeniem jest harmonizacja polityki środowiskowej, gospodarczej, przestrzennej i społeczno-kulturowej – dla poprawy warunków życia, pracy i spędzania czasu wolnego na terenie gminy, doskonalenia dostępności i jakości usług publicznych oraz zapewnienia zrównoważonego rozwoju całej wspólnoty lokalnej.

Wnioski z diagnozy społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy

---

Gminę Radłów, dla której prezentowane są wnioski z diagnozy strategicznej, można zaliczyć do **średniej wielkości gmin miejsko-wiejskich**. Cechuje się charakterystyką typową dla gmin występujących we wschodniej części Małopolski, położonych w oddaleniu od stolicy regionu, ale w oddziaływaniu drugiego co do wielkości ośrodka miejskiego w województwie, dla których **lokalnym centrum administracyjnym jest niewielka miejscowość, z przywróconymi stosunkowo niedawno prawami miejskimi**.

Analiza danych statystycznych z ostatnich kilku lat pokazuje, że jest to jednostka borykająca się z wyzwaniami w zakresie rozwoju lokalnego systemu usług publicznych, wynikającymi z **problemów demograficznych i infrastrukturalnych**. Pod względem gospodarczym gmina **charakteryzuje się marginalnym udziałem przemysłu i znaczącą rolą drobnych usług**. Sporym, nie w pełni wykorzystywanym potencjałem jednostki są **walory krajobrazu kulturowo-przyrodniczego**. Diagnozuje się w tej materii potencjał do **rozwoju rekreacji i turystyki, bazującej na lokalnym dziedzictwie przyrodniczym zarówno w zakresie typowej oferty czasu wolnego, jak i oferty dedykowanej - sakralnej i historycznej o znaczeniu ponadlokalnym**.

Większość z zaobserwowanych zjawisk i trendów, wyrażonych danymi statystycznymi, **ma swoje odbicie tak w gminach ościennych, jak i w niektórych jednostkach, które przyjęto za tło porównawcze**. Stanowiły je inne miejsko-wiejskie gminy powiatu tarnowskiego: Ryglice, Wojnicz oraz nieco bardziej perspektywicznie Zakliczyn, a także Szczucin (powiat dąbrowski). Najistotniejsze różnice w potencjałach rozwojowych tych jednostek wynikają najczęściej z położenia i dostępności transportowej, uwarunkowań historycznych, potencjału finansowego i w zakresie rozwoju gospodarczego oraz posiadanych zasobów endogenicznych i kapitału społecznego. Gmina Radłów nie wypracowała jeszcze w żadnym z analizowanych obszarów znaczącej przewagi konkurencyjnej w stosunku do jednostek ościennych czy porównywanych, jednak na kilku polach ma silny potencjał, który powinien zostać rozsądnie wykorzystany.

Wnioski przygotowano w podziale na **8 obszarów tematycznych (położenie gminy i uwarunkowania przestrzenne, demografia, gospodarka, infrastruktura techniczna, polityka społeczna i bezpieczeństwo publiczne, środowisko naturalne i zasoby dziedzictwa kulturowego, kapitał społeczny, stan finansów samorządowych)**, w ramach których zidentyfikowano **najistotniejsze uwarunkowania, ich konsekwencje i wyływające z nich wyzwania**.

---

1) Położenie gminy i uwarunkowania przestrzenne

Gmina Radłów położona jest w północno-wschodniej części regionu, należy do tych jednostek, co do których uwarunkowania lokalizacyjne są dosyć istotne i wpływają na wiele aspektów rozwojowych. Powinny one być priorytetowo uwzględniane w programowaniu polityki rozwoju. W wielu obszarach, a zwłaszcza dostępności transportowej oraz atrakcyjności osiedleńczej wyraźne jest rozwarstwienie i zróżnicowanie pomiędzy sołectwami zlokalizowanymi w północnych i południowych częściach gminy.

Gmina Radłów zajmuje **powierzchnię 8620 ha (86,20 km²)**, co stanowi **ok. 6% powierzchni całego powiatu**. Jednostka zlokalizowana jest **ok. 80 km od Krakowa (ok. 60-70 min. jazdy) – miasta centralnego Małopolski**, z którym jest całkiem dobrze skomunikowana dzięki przebiegającej nieopodal autostradzie A4, oraz w odległości nieco ponad **20 km (ok. 20-30 min. jazdy) na północny zachód od miasta Tarnowa**, głównego ośrodka administracyjnego, gospodarczego i edukacyjnego tej części województwa.

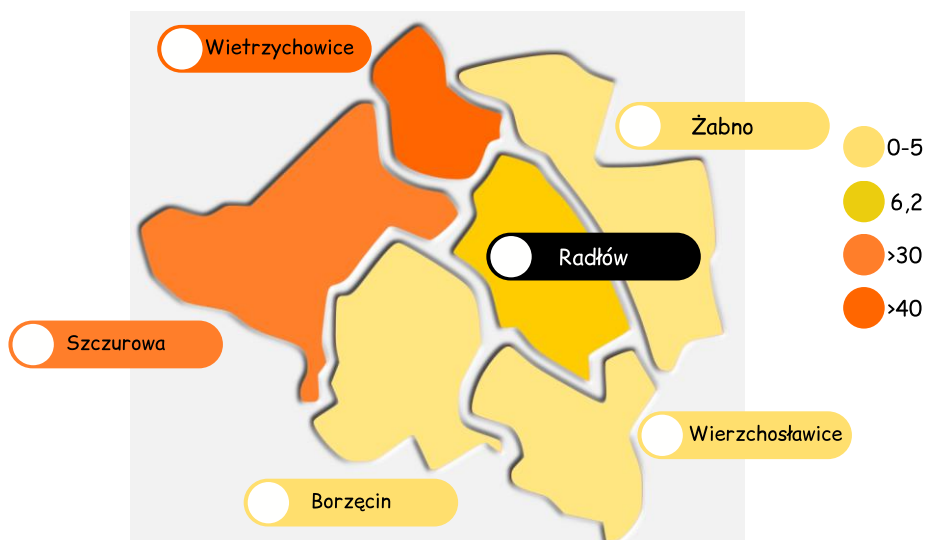

Naturalnie **najlepiej skomunikowane są południowa i centralna część gminy**. Teren gminy przecina także droga wojewódzka nr 975, prowadząca z jednej strony do Dąbrowy Tarnowskiej, z drugiej – do Dąbrowy koło Nowego Sącza oraz droga wojewódzka nr 964 z Biskupic Radłowskich do Kasiny Wielkiej. Sieć drogową uzupełniają drogi powiatowe (1337K i 1338K) oraz drogi gminne znaczenia lokalnego, które wymagają cyklicznych remontów, wynikających z eksploatacji. Wyzwaniem jest natomiast organizacja transportu zbiorowego, który poza dniami roboczymi zanika i nie jest dostępny dla osób o ograniczonej mobilności.

Do naturalnych zagrożeń środowiskowych występujących na obszarze gminy zalicza się przede wszystkim **podtopienia terenu i powódzie**. Gmina Radłów leży w obrębie dorzecza Wisły. Wschodnią granicę gminy wyznacza niemal na całej długości końcowy odcinek **rzeki Dunajec**. Drugą istotną rzeką jest **Kisielina – prawy dopływ Wisły**. Znaczna część terenu gminy objęta jest ochroną prawną – utworzono tu **Radłowsko-Wierzchosławicki Obszar Chronionego Krajobrazu**. Charakteryzuje się on dużym zróżnicowaniem pod względem wartości estetycznych krajobrazu, jak i użyteczności rekreacyjnej oraz turystycznej.

Według danych z roku 2020, przekazanych przez UM Radłów, większość obszaru gminy zajmują **grunty o potencjalnym wykorzystaniu rolniczym, w tym grunty orne (54%) oraz pozostałe użytki rolne w tym łąki i pastwiska (21%), a także lasy i grunty leśne (21%)**. Na tereny mieszkaniowe przypada 0,4%. Warto zauważyć, że tereny przemysłowe stanowią tylko 0,2% obszaru, co świadczy o marginalnej roli przemysłu dla funkcjonowania jednostki. Na tereny pozostałe w tym rekreacyjno-wypoczynkowe przypada 2%.

Rysunek 1: Odsetek [%] pokrycia obszarów gminy Radłów i gmin ościennych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (mPZP) (2019)

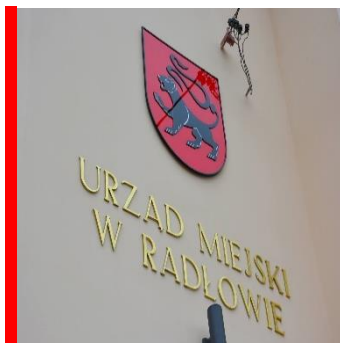

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Wg gminnego studium wyznaczone tereny pod rozwój zabudowy skupione są **w centrum gminy** (m. Radłów, Niwka), jak również **przy drogach wojewódzkich**. Zgodnie ze statystyką w zakresie pokrycia powierzchni gmin planami zagospodarowania przestrzennego w 2019 r. gmina Radłów, dysponując **6,2 % obszaru pokrytego mPZP** prezentowała się mało korzystnie na tle wskaźnika dla województwa małopolskiego (68%), powiatu tarnowskiego (42,1%), czy powiatu brzeskiego (31,9%). Bez wątpienia jest to czynnik utrudniający prowadzenie uporządkowanej polityki przestrzennej, co w następstwie przekłada się na **niską atrakcyjność osadniczą i inwestycyjną gminy**.

KONSEKWENCJE	WYZWANIA ROZWOJOWE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Dobra dostępność komunikacyjna – bliskość autostrady A4 i dróg wojewódzkich ▪ Ograniczenie kursów zbiorowej komunikacji do dni roboczych i utrudnione korzystanie z niej przez osoby o ograniczonej mobilności ▪ Widoczne zróżnicowanie procesów rozwojowych względem południa i północy gminy (bardziej oddalonego od pobliskiego Tarnowa) ▪ Negatywny wpływ braku pokrycia większości powierzchni gminy planami zagospodarowania przestrzennego na jej atrakcyjność osadniczą i gospodarczo-inwestycyjną oraz ochronę środowiska ▪ Występujące zagrożenia w zakresie lokalnych podtopień i powodzi 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Utrzymanie odpowiedniego stanu sieci dróg lokalnych, łącznikowych względem dróg krajowych i powiatowych, zwiększanie ich przepustowości oraz poprawa bezpieczeństwa ▪ Zapewnienie dostępności i działania na rzecz rozwoju i popularyzacji transportu zbiorowego ▪ Zapobieganie różnicowaniu procesów rozwojowych gminy ▪ Wykorzystanie możliwości, jakie dają złoża kruszywa, z prowadzeniem odpowiedniej polityki ich eksploatacji ▪ Podjęcie działań zmierzających do ograniczenia negatywnych skutków klęsk żywiołowych ▪ Utrzymywanie oraz podnoszenie atrakcyjności osadniczej i gospodarczo-inwestycyjnej gminy oraz w zakresie oferty czasu wolnego, przy zachowaniu dbałości o stan środowiska naturalnego

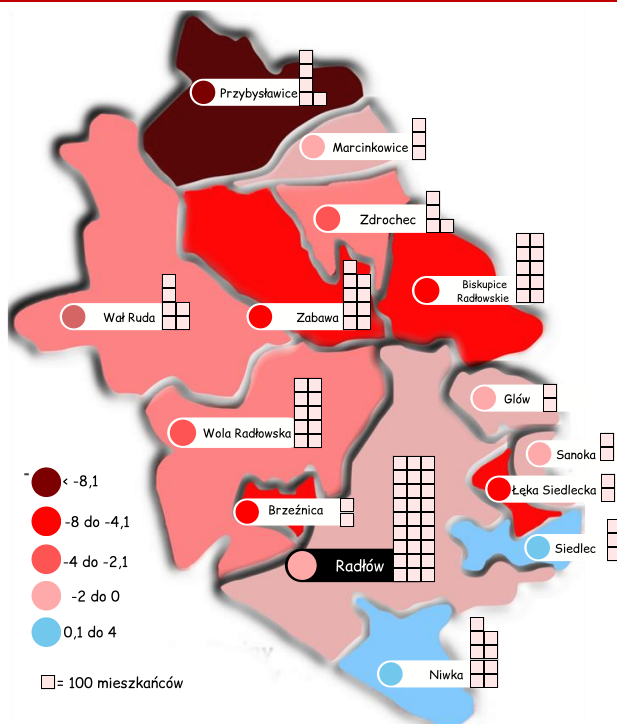
2) Demografia

Sytuację demograficzną gminy Radłów w analizowanym okresie należy uznać za niekorzystną – alarmujący jest stan i trend spadkowy wszystkich podstawowych wskaźników w tym zakresie. Dane dotyczące ludności różnią się nieznacznie między sobą w zależności od źródła. Według BDL GUS na koniec 2019 r. gminę zamieszkiwało 9666 osób, z kolei z danych ewidencyjnych UM Radłów wynika, iż na koniec 2019 r. było to 9583 osoby, a na koniec 2020 r. odnotowano spadek do 9541 osób.

Do najbardziej ludnych miejscowości wg danych gminy na koniec 2020 r. należały: Radłów (2710 mieszkańców), Wola Radłowska (1032), Biskupice Radłowskie (1024) oraz Niwka (926 osób). Z kolei, sołectwa z najmniejszą liczbą mieszkańców to: Brzeźnica (185), Glów (203) i Łęka Siedlecka (237). Ma to bez wątpienia **związek z najdogodniejszą (pod względem kilometrowym i czasowym) dostępnością do miasta Tarnowa oraz bliskością autostrady A4**. Największy spadek liczby mieszkańców można bowiem zaobserwować w północnej części gminy. W ujęciu całościowym dane uwidaczniają spadek liczby mieszkańców – w okresie 2015-2019 w zależności od źródła odpowiednio 134 (-1,37%) - GUS lub 190 (-1,94%) - UM. **Ogólny spadek liczby ludności, a także pogłębianie się zjawiska odpływu ludności w stronę centralnego ośrodka subregionu oraz innych gmin, a także w kierunku stolicy województwa należy ocenić w kontekście dalszego rozwoju gminy Radłów niekorzystnie.**

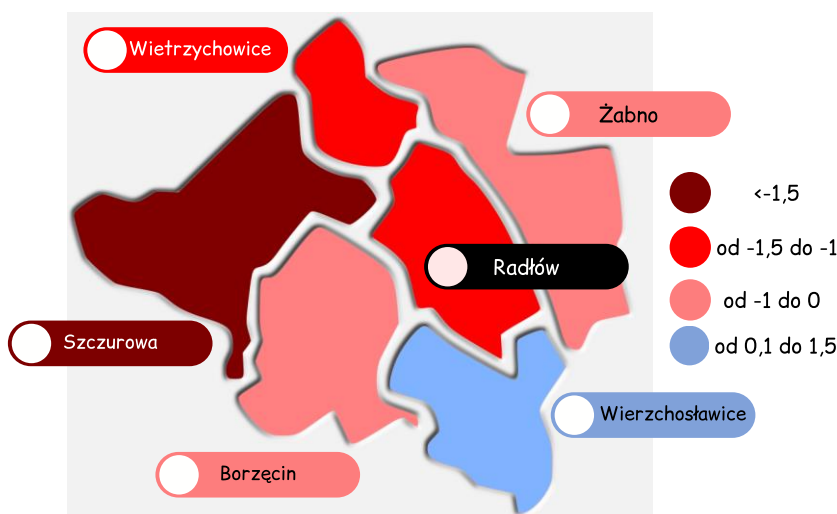
Rysunek 2: Liczba mieszkańców na koniec 2020 r. oraz zmiana liczby mieszkańców [%] w poszczególnych miejscowościach gminy Radłów (2016-2020)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UM Radłów

Zmiana liczby ludności w 2019 r. w stosunku do 2015 r. (-1,37%), stawia gminę Radłów w niekorzystnym położeniu, także na tle grupy porównawczej. W tej materii w przypadku porównywanych gmin miejsko-wiejskich pozytywnie wyróżniają się Wojnicz (+0,37%) i Zakliczyn (+0,63%), a w przypadku gmin ościennych Wierzchosławice (+1,27%). Analizowany okres w przypadku całego powiatu tarnowskiego charakteryzował się nieznacznym przyrostem liczby mieszkańców (+0,45%). Rosła także ogólna liczba mieszkańców całej Małopolski (+0,93%). Podobnie jak Radłów w niekorzystnej sytuacji znalazły się gminy miejsko-wiejskie: Ryglice (-0,48%), Szczucin (-0,42%), a także gminy ościenne: Borzęcin (-0,71%), Wietrzychowice (-1,48%) oraz Szczurowa (-1,81% - najniższy wynik). Pod względem liczby ludności, w skali całego powiatu tarnowskiego gmina Radłów zajmowała w 2019 r. 12 pozycję na 16 gmin wchodzących w jego skład.

Rysunek 3: Zmiana liczby mieszkańców [%] w gminie Radłów i gminach ościennych (2015-2019)

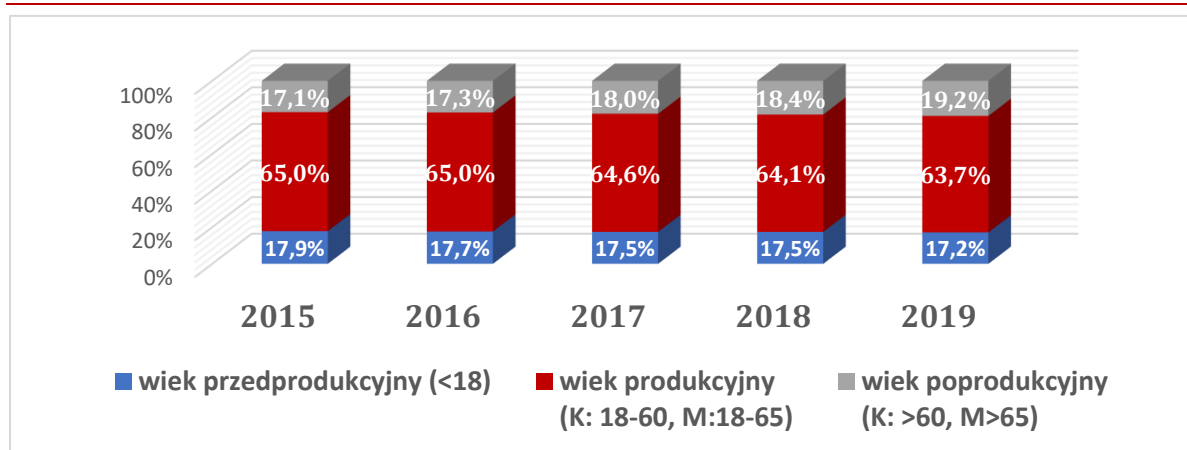

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Spadek liczby ludności w okresie 2015-2019 w gminie Radłów przełożył się także na **zmianę gęstości zaludnienia**. W 2019 r. wyniosła ona **112 os./km² (spadek z 114 os./km²)**. Na tle innych gmin wartość ta jest **umiarkowana**. Najwyższą wartością cechują się na tym polu cała Małopolska (225 os./km²), a wskaźnik dla powiatu tarnowskiego (134 os./km²) również przekracza wartość parametru obserwowaną w Radłowie.

Dodatkowych informacji o strukturze demograficznej jednostki dostarcza także analiza jej mieszkańców pod względem ekonomicznych grup wieku. W okresie 2015-2019 odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym ulegał sukcesywnemu spadkowi (z 17,9% do 17,2%), podczas gdy wzrastał odsetek osób w wieku poprodukcyjnym (wartości graniczne: z 17,1% do 19,2%). Wzrost o ponad dwa punkty procentowe na przestrzeni ostatnich 5 lat jest bardzo wyraźny, a należy zakładać, że zjawisko to będzie się pogłębiać.

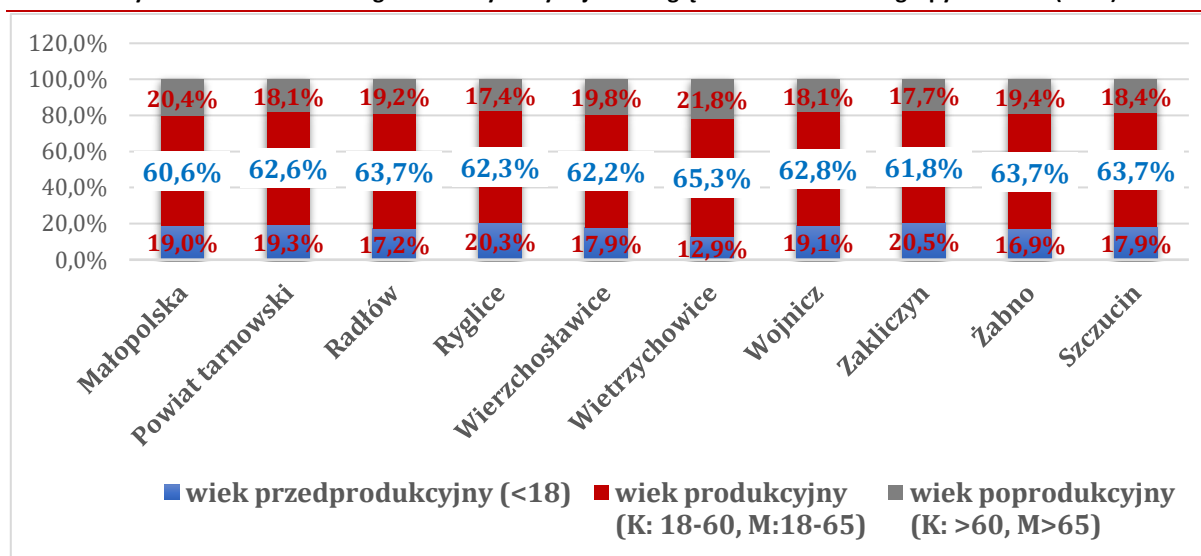
Wykres 1: Struktura demograficzna gminy Radłów ze względu na ekonomiczne grupy wiekowe (2015-2019)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

W takim ujęciu gmina Radłów prezentuje się niekorzystnie w zestawieniu z danymi dla powiatu i województwa, ale także w świetle innych jednostek porównawczych. Posiadane przez analizowaną jednostkę 17,2% osób w wieku poniżej 18 lat to mniej niż w przypadku powiatu (19,3%), regionu (19,0%) oraz gmin: Ryglice, Wierzchosławice, Wojnicz, Zakliczyn i Szczucin. Z kolei odnotowany poziom osób w wieku poprodukcyjnym – 19,2% jest nieco niższy niż średnia wojewódzka (20,4%), ale już wyższy niż wskaźnik dla powiatu (18,1%), a także gmin Ryglice, Wojnicz, Zakliczyn i Szczucin.

Wykres 2: Struktura demograficzna wybranych jst ze względu na ekonomiczne grupy wiekowe (2019)

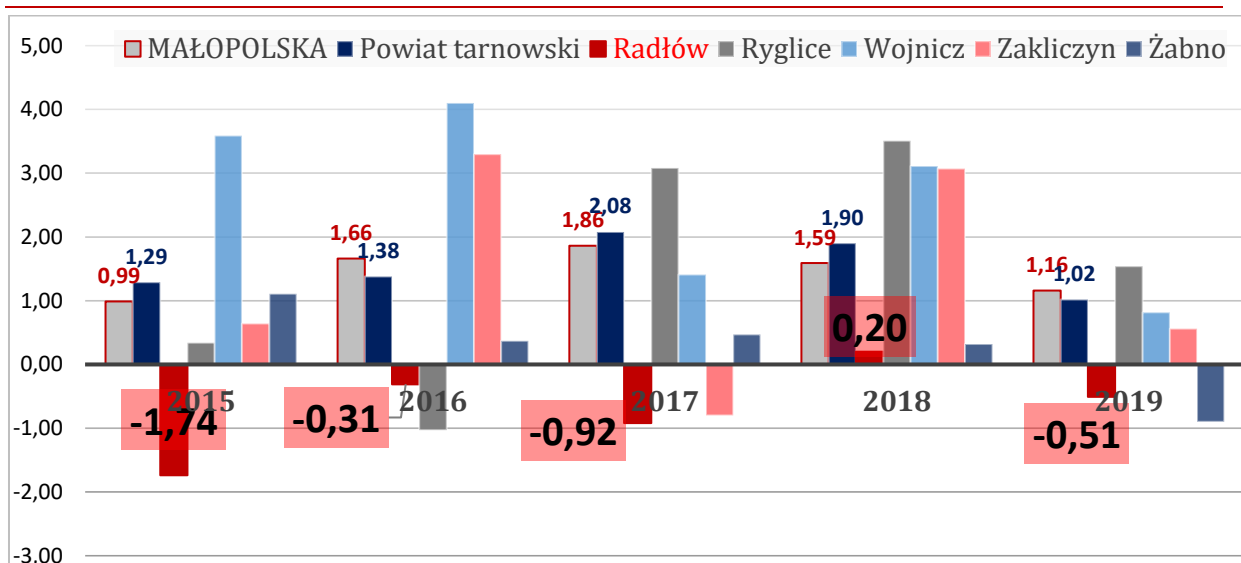
Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Dopełnienie obrazu sytuacji demograficznej na terenie gminy Radłów stanowi wskaźnik starości, prezentujący odsetek osób w wieku 65 lat i więcej w ogólnej liczbie ludności. Ten w gminie Radłów w 2019 r. osiągnął wartość 15,8% – wyższą niż wskaźnik dla całego powiatu (15,1%), ale niższą od wskaźnika wojewódzkiego (17,0%). Zauważalny natomiast jest jego wzrost - z wartości 14,5% odnotowanej w 2015 r. (+1,3 punktu procentowego). Wzrosty odnotowano także w każdej z gmin tła porównawczego. Stanowi to dodatkowe potwierdzenie opisanego wcześniej zjawiska.

Kolejnym istotnym czynnikiem, mającym wpływ na kształtowanie się sytuacji demograficznej w gminie jest **przyrost naturalny, czyli stosunek urodzeń żywych do liczby zgonów**. Gmina Radłów ma ujemny przyrost naturalny wynoszący w 2019 r. -5. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu -0,51 os. na 1000 mieszkańców gminy Radłów. To mniej od niemal wszystkich gmin tła porównawczego, gdzie również odnotowano ujemny wskaźnik. To niekorzystna sytuacja także względem wartości wskaźnika dla powiatu (+1,02 os.) i regionu (+1,16 os.). Analizując rok poprzedni – 2018 - parametr w gminie Radłów osiągał wynik dodatni (0,2 os.), choć wciąż najniższy względem grupy porównawczej.

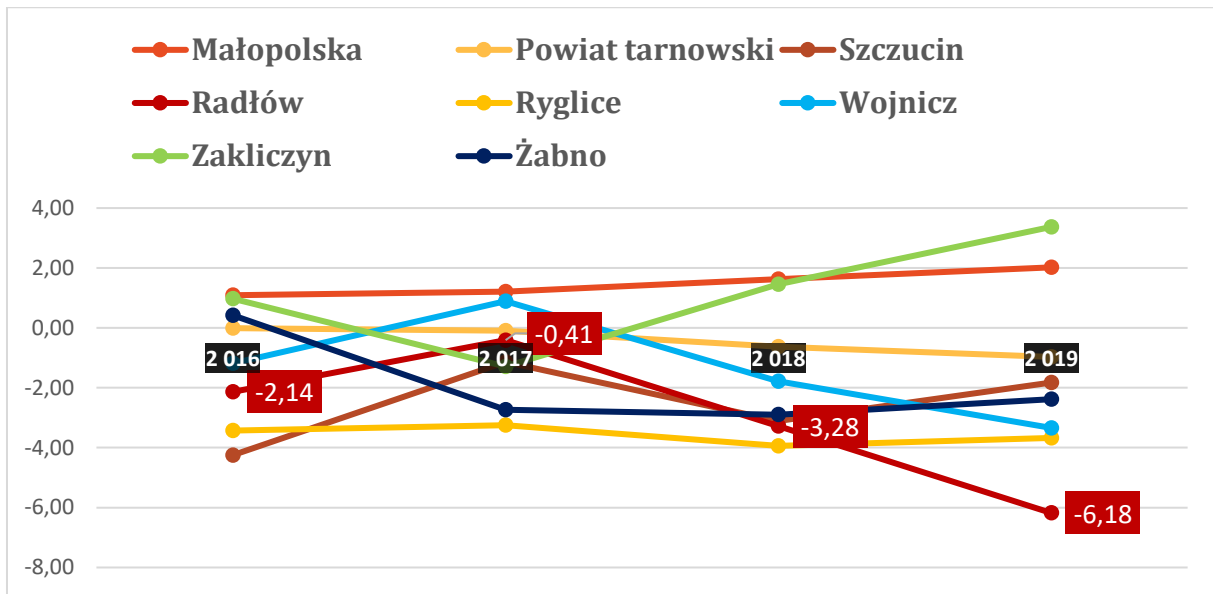
Wykres 3: Przyrost naturalny w przeliczeniu na 1000 osób w wybranych jst (2015-2019)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Następną składową, wpływającą na liczbę ludności w danej jednostce, jest **saldo migracji wewnętrznych oraz zagranicznych, które kształtowało się jednak w całym okresie na poziomie poniżej zera**. Zwraca pod tym względem uwagę rok 2019, w którym wartość odnotowana w gminie Radłów (-6,18 os. na 1000 mieszkańców) była najniższa względem wszystkich porównywanych jednostek i znacząco niższa niż wartości dla powiatu (-0,97 os.) i województwa (+2,02 os.). Bazując na wartości parametru, z oficjalnych statystyk, można przyjąć, że zjawisko migracji jednoznacznie przyczynia się do spadku liczby mieszkańców gminy Radłów. Przypuszczalnie wpływ na to mają przede wszystkim przesiedlenia w kierunku innych gmin. Jest to zjawisko bardzo niekorzystne dla struktury demograficznej gminy i należy mu przeciwdziałać, zwłaszcza, że wśród jednostek porównawczych wartości wskaźnika są zdecydowanie wyższe.

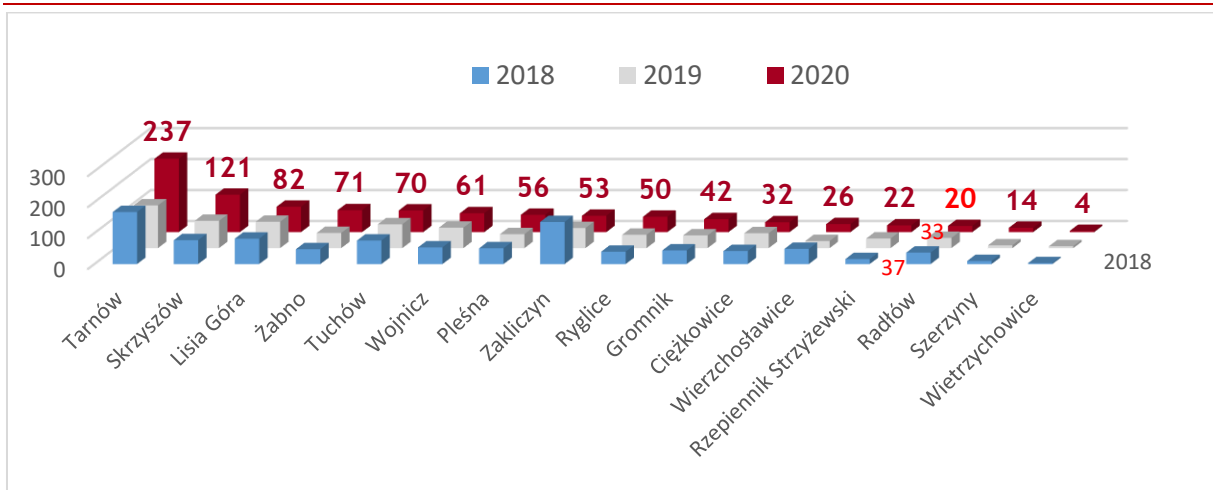
Wykres 4: Saldo migracji ogółem w przeliczeniu na 1000 osób w wybranych jst (2016-2019)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Uzupełnienie danych, dotyczących demografii, stanowi **wskaźnik obrazujący liczbę pozwoleń i zgłoszeń budowy dla budynków mieszkalnych**, udzielanych przez Starostwo Powiatowe w Tarnowie. Dane te w rozbiu na poszczególne gminy udostępniane są od 2018 r., ale mimo tak krótkiego czasu widoczny jest negatywny trend na tym polu, co może świadczyć o **braku atrakcyjności osadniczej gminy**. Warto zauważyć, że jako jedna z nielicznych gmin odnotowała spadek wartości wskaźnika rok do roku (kolejno -3 i -13, łącznie -17). Sama wartość wskaźnika dla 2020 r. (20) jest relatywnie bardzo niska. Konieczne będą tu **dynamiczne działania wspierające powstawanie na terenie gminy nowych, atrakcyjnych miejsc pracy, a także podnoszące dostępność i jakość usług publicznych**, w tym m.in. oferty czasu wolnego.

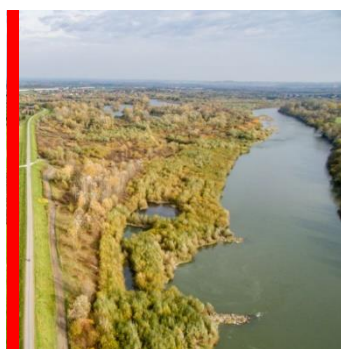
Wykres 5: Liczba pozwoleń na budowę i zgłoszeń budowy budynków mieszkalnych w gminach powiatu tarnowskiego (2018-2020)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

KONSEKWENCJE	WYZWANIA ROZWOJOWE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Niekorzystna sytuacja demograficzna, w szczególności na tle jednostek porównawczych w tym gmin sąsiednich – stopniowy spadek liczby mieszkańców, ujemny przyrost naturalny i ujemne saldo migracji powodowane zwłaszcza migracjami wewnętrznymi ▪ Niższa atrakcyjność osadnicza w porównaniu z innymi gminami powiatu tarnowskiego ▪ Przyrost odsetka najstarszych mieszkańców w ogólnej liczbie ludności gminy mający przyszłościowo znaczący wpływ na sytuację społeczno-gospodarczą i świadczone przez samorząd usługi ▪ Brak zagrożeń związanych z intensywną zabudową dostępnych terenów 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Podejmowanie działań zmierzających do wstrzymania lub przynajmniej spowolnienia negatywnych trendów demograficznych (m.in. wsparcie w zakresie tworzenia nowych, atrakcyjnych miejsc pracy na terenie gminy, poprawa warunków życia oraz jakości i dostępności usług publicznych, skuteczna polityka mieszkaniowa) ▪ Łagodzenie skutków zmiany struktury demograficznej ludności gminy, m.in. za sprawą dostarczania usług publicznych na odpowiednim poziomie, dostosowanych do wieku oraz potrzeb, problemów i oczekiwań mieszkańców ▪ Wzmacnianie pozytywnego wizerunku gminy, jako atrakcyjnego miejsca do życia ▪ Konieczność zapewnienia sprawnego systemu opieki senioralnej i wychnieniowej

3) Gospodarka

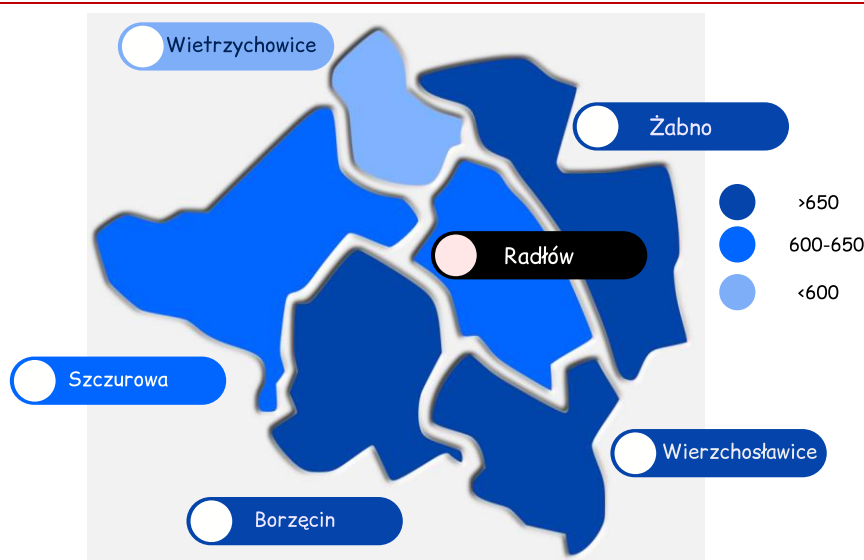

Zgodnie ze statystykami BDL GUS, na koniec 2020 r. na terenie gminy Radłów funkcjonowało **651 podmiotów gospodarczych**, wpisanych do REGON. Stanowiły one **4,37% wszystkich działających na terenie powiatu tarnowskiego**. Liczba ta, w stosunku do roku 2016, wzrosła o 101 podmiotów, co przełożyło się na wzrost na poziomie +18,36%. Podobnie jak w zdecydowanej większości kraju, a także wśród małopolskich gmin, **przeważały przedsiębiorstwa o charakterze mikro, czyli podmioty zatrudniające do 9 osób. W 2020 r. ich liczba wynosiła 622, co stanowiło 95,55% ogółu.** Dane BDL GUS obejmują zbiorczo przedsiębiorstwa zatrudniające od 0 do 9 pracowników, ale należy

przypuszczać, że większość z tej zbiorowości stanowią firmy jednoosobowe bądź te najmniejsze, zatrudniające jednego czy dwóch pracowników. Do największych podmiotów działających w gminie Radłów należały przedsiębiorstwa zatrudniające od 50 do 249 pracowników – w 2020 r. było ich 2 – liczba nie uległa zmianie od początku analizowanego okresu, podobnie jak w przypadku podmiotów zatrudniających 10-49 osób. Ich liczba utrzymała się na poziomie 27 firm.

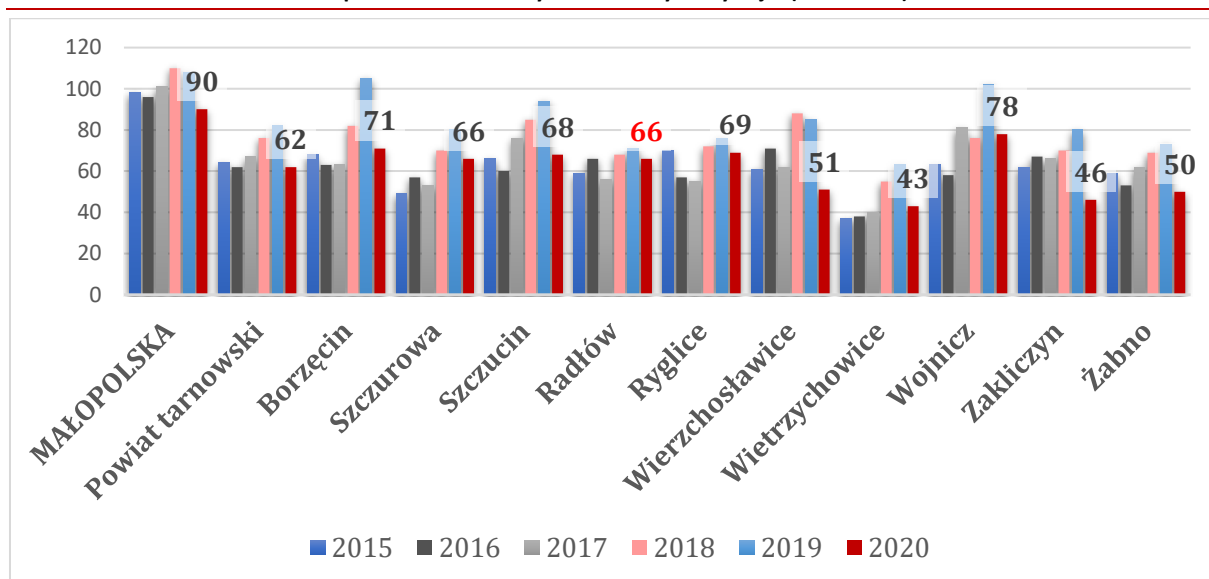
Szerszy obraz poziomu rozwoju przedsiębiorczości daje **miernik liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON, przypadających na 10 tysięcy mieszkańców**. W takim ujęciu gmina Radłów z wartością wskaźnika 639 za rok 2019 nie wyróżniała się znacząco na tle porównawczym. Był to wynik niższy od obserwowanego w powiecie tarnowskim (707) i Małopolsce (1 202). Rozwinięciem analizy powyższych danych jest **wskaźnik określający liczbę nowo zarejestrowanych każdego roku przedsiębiorstw w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców**. W przypadku gminy Radłów w 2020 wartość parametru wyniosła 66 – był to wynik nieco lepszy niż w przypadku wartości dla całego powiatu (62), ale słabszy niż wynik dla województwa (90). **Pułap regionalny, przez cały pięcioletni okres porównawczy, ze względu na specyfikę i zdecydowaną lokalizację firm w ścisłym centrum regionu, przyjmował wartości zdecydowanie wyższe od wartości dla powiatu czy gminy Radłów.**

Rysunek 4: Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w gminie Radłów i gminach ościennych (2019)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

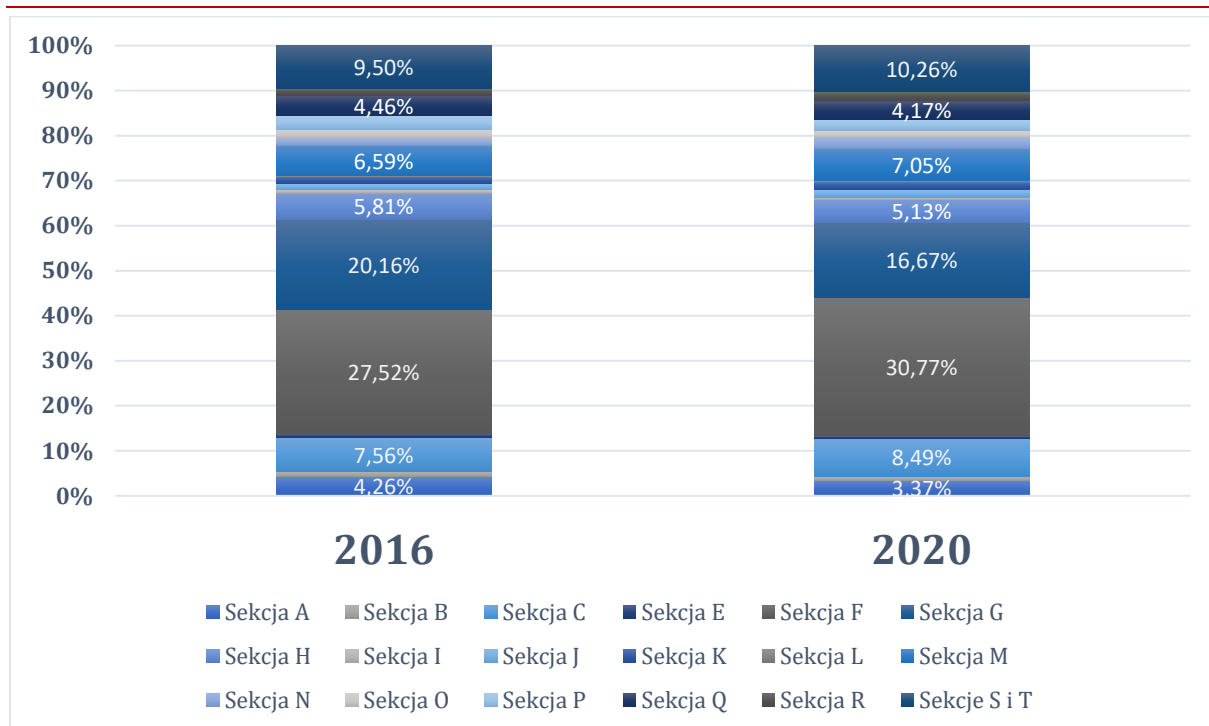
Wykres 6: Jednostki nowo zarejestrowane w REGON w przeliczeniu na 10 tys. osób w wybranych jst (2015-2020)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Ważnych informacji dotyczących **struktury przedsiębiorstw** działających na terenie gminy Radłów dostarcza ich analiza pod kątem przynależności do poszczególnych sekcji PKD. **W 2020 r. dominowały firmy zgrupowane w sekcji F (Budownictwo – 30,77%). Kolejne pozycje zajmowały przedsiębiorstwa z sekcji G (Handel hurtowy i detaliczny oraz naprawa samochodów – 16,67%) oraz z sekcji SiT (Pozostałe, niesklasyfikowane wcześniej usługi – 10,26%).**

Wykres 7: Porównanie struktury gospodarczej gminy Radłów (2016, 2020)

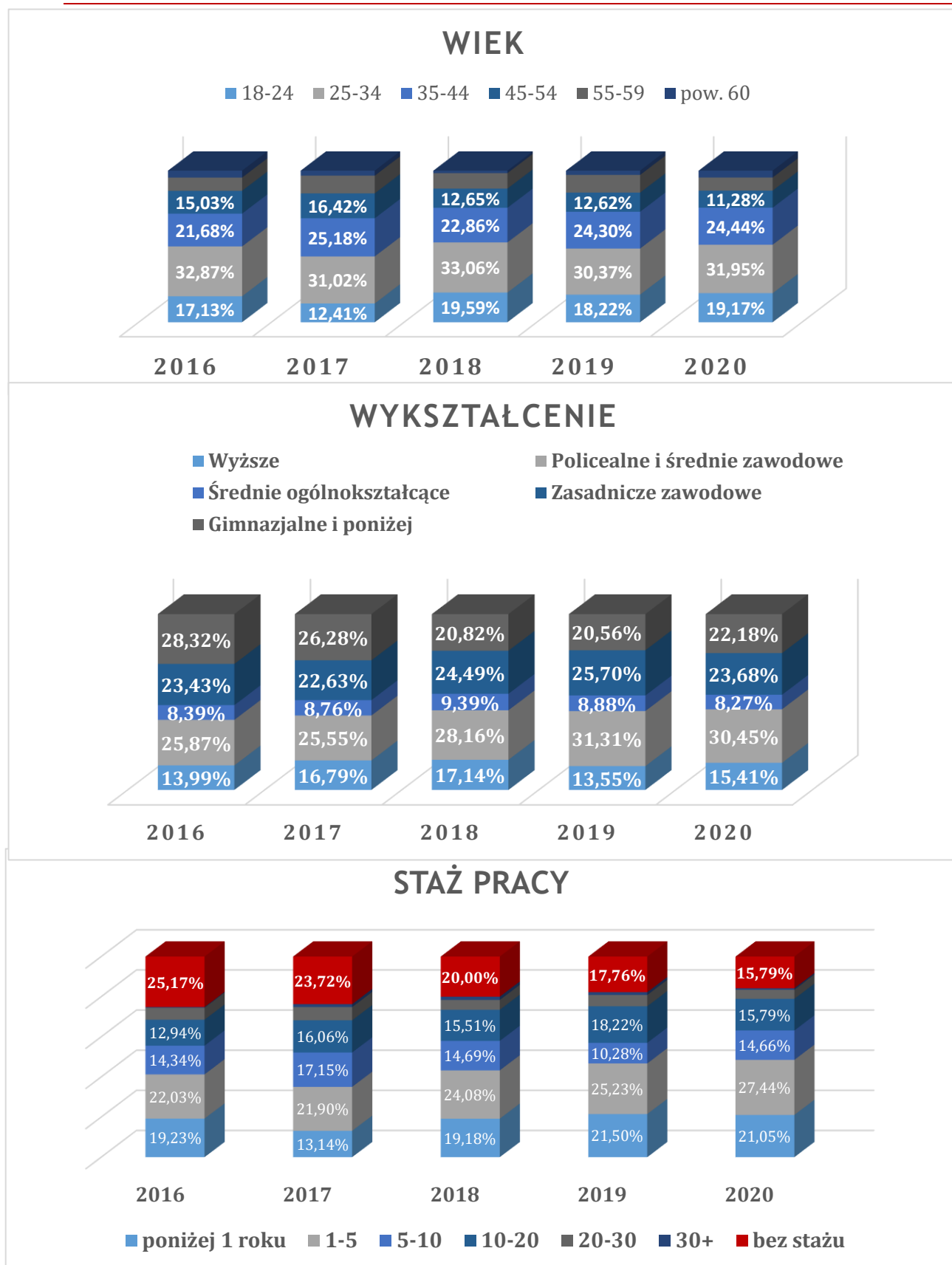

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Warto tu także zauważyć, że na terenie gminy Radłów występują sprzyjające warunki środowiskowo-przyrodnicze **do eksploatacji złóż** (udokumentowane zasoby z rozpoczętą działalnością górniczą). Po zakończonej działalności wydobywczej, systematycznie **tereny te są uwalniane dla turystyki indywidualnej i zbiorowej, co daje spory potencjał rozwojowy**. Według danych GUS z 2019 r. w gminie Radłów znajdował się tylko 1 hotel (kategorii ★★★), 0 moteli oraz 0 pensjonatów. Aby turystyka, nawet weekendowa, mogła się rozwijać – niezbędna jest popularyzacja i rozwój tej formy działalności. W zakresie **sytuacji na rynku pracy** dane zgromadzone i udostępniane przez Powiatowy Urząd Pracy w Tarnowie pokazują, że na koniec 2020 r. gminę Radłów zamieszkiwało **266 osób zarejestrowanych jako bezrobotne**. W porównaniu z rokiem 2016 ich liczba spadła o 20 (-7%). Podobne zjawisko obserwowano w skali całego powiatu, a także regionu. Warto jednak zauważyć, że **pomiędzy rokiem 2020, a 2019 we wszystkich gminach odnotowano wzrost liczby bezrobotnych**. W skali powiatu był to wzrost o 1019 osób (+25%), w przypadku gminy Radłów o 52 osoby (+24%). To negatywne zjawisko na przestrzeni ostatniego roku z pewnością powiązać można ze zmianą wskaźników makroekonomicznych i sytuacją wywołaną pandemią koronawirusa.

Wykres 8: Struktura bezrobotnych w gminie Radłów (2016-2020)

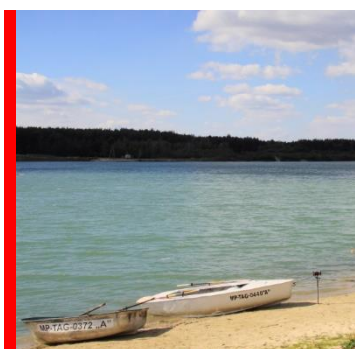
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP Tarnów

Analiza danych dotyczących struktury bezrobocia pozwala na scharakteryzowanie kilku trendów. W 2020 r. zdecydowaną większość bezrobotnych w gminie Radłów stanowiły kobiety – było ich 156, co stanowi 59%. Na przestrzeni analizowanego okresu odsetek ten wzrósł o dwa p. procentowe – w 2016 r. kobiety bez pracy stanowiły 57% ogółu. W podziale bezrobotnych ze względu na wiek dostrzegalna jest **przewaga osób pomiędzy 25. a 34. rokiem życia** (w wieku o potencjalnie największej atrakcyjności na rynku pracy) – w 2020 r. stanowiły one 32% ogółu (-0,91 punktu procentowego w stosunku do 2016). Z kolei 24,44% bezrobotnych stanowią osoby pomiędzy 35., a 44. rokiem życia (+2,76 punktu procentowego w stosunku do 2016 r.). **Niepokoić może wzrost odsetka osób z najmłodszej grupy wiekowej (+2,04 punktu procentowego)**. Największe problemy ze znalezieniem pracy wśród bezrobotnych gminy Radłów mają **osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym – ich odsetek w 2019 r. wynosił 30,45%** i w stosunku do 2016 r. wzrósł o 4,6 punktu procentowego. Drugim z kolei był odsetek osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym – 23,68% (+0,26 punktu procentowego), a trzecim znaczącym – 22,18% (-6,14 punktu procentowego) z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej. W ujęciu całościowym **ponad 50% bezrobotnych w gminie legitymuje się maksymalnie wykształceniem zawodowym**, co może stanowić spore wyzwanie w zakresie działań aktywizacyjnych na rynku pracy. Jeśli wziąć pod uwagę wyniki –najwyższe odsetki w każdej z rozpatrywanych kategorii, w 2020 r. **statystyczny bezrobotny z gminy Radłów był kobietą (59% ogółu) w wieku 25-34 lat (32%), z wykształceniem policealnym lub średnim zawodowym (30,45%), stażem pracy pomiędzy 1 a 5 lat (27,44%), a także pozostaje bez zatrudnienia powyżej 2 lat (25,19%)**.

Pierwsze półrocze 2021 r. **silnie pozostaje pod wpływem pandemii koronawirusa**, która pociągnie za sobą szereg długofalowych konsekwencji dla gospodarki i rynku pracy. Prognozowane jest załamanie lub co najmniej spowolnienie gospodarcze. Z pewnością będzie to skutkowało przemodelowaniem struktury rynku pracy, z koniecznością likwidacji wielu działalności gospodarczych i dużym wzrostem bezrobocia włącznie, co choćby obserwowalne jest już w kontekście zmiany pomiędzy 2020, a 2019 r. Pomimo braku możliwości pełnego oszacowania skutków pandemii koronawirusa i siły oraz horyzontu czasowego w planowaniu strategicznym niezwykle istotne jest **uwzględnienie tej sytuacji oraz wdrożenie mechanizmów, które spowodują złagodzenie jej skutków i wzmocnienie odporności jednostki na powyższą sytuację**.

KONSEKWENCJE	WYZWANIA ROZWOJOWE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Słaby poziom konkurencyjności gospodarczej gminy na tle jednostek porównywanych, odnotowujący jednak stopniową poprawę ▪ Pogłębiające się zjawisko emigracji zarobkowej i naukowej, przekładające się na odpływ kadr oraz inne powiązane negatywne konsekwencje ▪ Potencjał do rozwoju usług z zakresu oferty czasu wolnego (rekreacja i wypoczynek) ▪ Sprzyjające warunki środowiskowo-przyrodnicze do rozwoju funkcji eksploatacji złóż ▪ Problemy z aktywizacją zawodową osób o najniższym potencjale na rynku pracy – słabiej wykształconych i/lub starszych ▪ Dominujący rozwój mikro przedsiębiorczości, działającej przede wszystkim w sferze usług i handlu ▪ Wysokie ryzyko negatywnych zmian w gospodarce i na rynku pracy związane z skutkami pandemii koronawirusa 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej ▪ Zwiększenie udziału przedsiębiorstw zaliczanych do grupy małych i średnich w strukturze gospodarczej gminy ▪ Rozwój i komercjalizacja oferty czasu wolnego ▪ Projektowanie i udzielanie wsparcia lub współpraca w tym zakresie na rzecz grup bezrobotnych wymagających najpilniejszej interwencji, zwłaszcza tych długotrwale bezrobotnych ▪ Współpraca z powiatem i innymi jednostkami mająca na celu pobudzenie kształcenia zawodowego i branżowego dostosowanego do potrzeb rynku pracy ▪ Łagodzenie krótko- i długoterminowych skutków gospodarczych wywołanych pandemią koronawirusa (2020) i wzmocnienie odporności oraz sposobów reagowania na podobne zjawiska w przyszłości

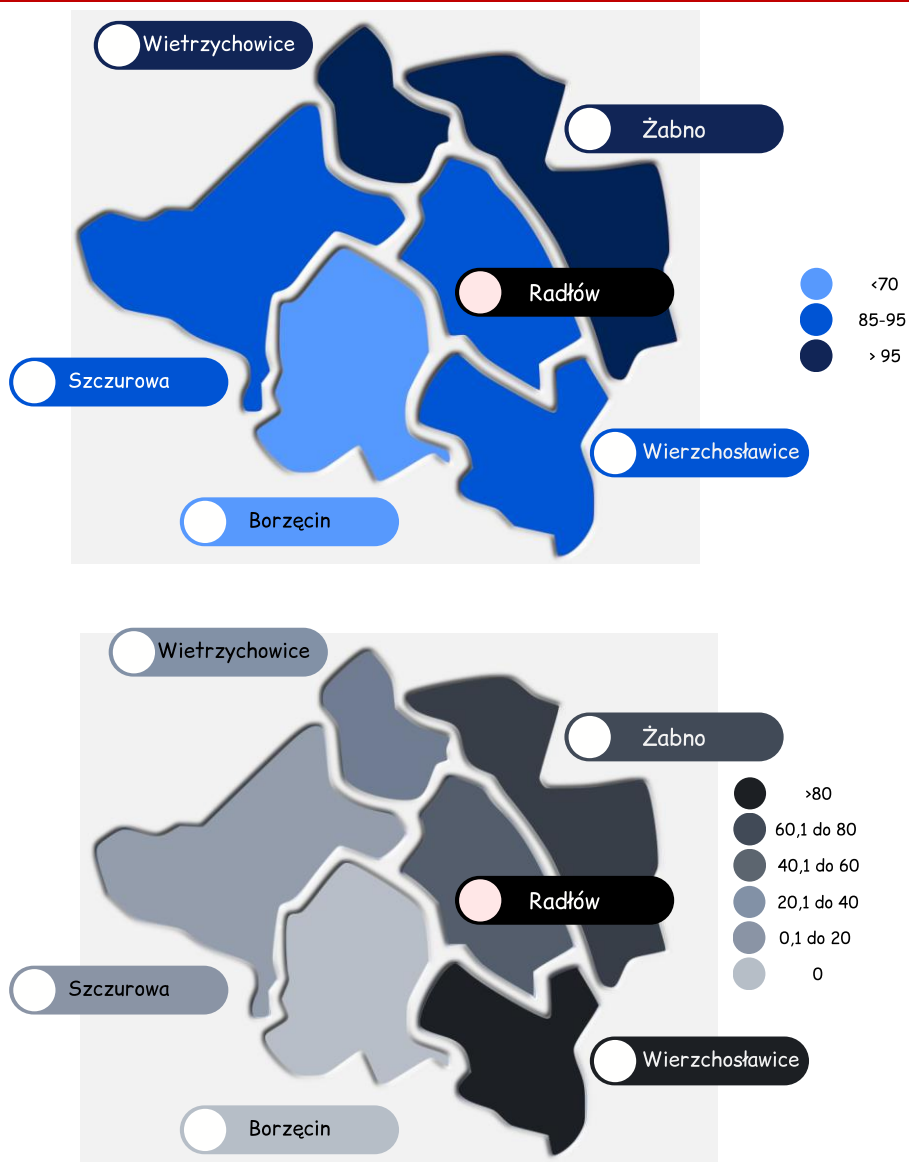
4) Infrastruktura techniczna

Stan rozwoju infrastruktury technicznej na terenie gminy jest niezwykle ważny ze względu na fakt, iż przekłada się bezpośrednio m.in. jakość życia mieszkańców, czy potencjał gospodarczy. Wedle danych BDL GUS, na koniec 2019 r. **dostęp do wodociągu posiadało 93,6% mieszkańców gminy Radłów**. W okresie 2015-2019 **wartość parametru zwiększyła się o 0,5 punktu procentowego** i była ona **bardzo wysoka w porównaniu zarówno do średniej dla całego województwa (82%), jak i powiatu tarnowskiego (73,3%)**.

Nieco mniej korzystnie gmina Radłów wypada pod względem odsetka mieszkańców posiadających **dostęp do sieci kanalizacyjnej**. **Wartość parametru na koniec 2019 r. wyniosła 47,6 % (przyrost +9,9 punktu procentowego w stosunku do 2015 r.)** – w tym przypadku jest to **wynik gorszy od średniej dla regionu (63,9%) oraz powiatu tarnowskiego (52,6%)**.

Rysunek 5: Odsetek [%] mieszkańców gminy Radłów i gmin ościennych posiadających dostęp do wodociągu i do kanalizacji (2019)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Warto zwrócić uwagę, iż na terenie gminy Radłów działa w tym obszarze dedykowana instytucja - **Zakład Eksploatacji Stacji Uzdatniania Wody Niwka, który od września 2021 r. został przekształcony w Radłowskie Przedsiębiorstwo Komunalne Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością**. Podstawowym przedmiotem działalności jednostki jest: pobór, uzdatnianie i dostarczanie wody na terenie gminy Radłów, odprowadzanie i oczyszczanie ścieków z terenu gminy Radłów, wywóz i oczyszczanie ścieków taborem asenizacyjnym z terenu gminy Radłów. Warto zaznaczyć, że gmina podejmuje dodatkowe starania w zakresie rozbudowy sieci kanalizacyjnej i modernizacji istniejącej infrastruktury. W I kwartale 2021 r. podpisana została umowa (wartość ok. 4 mln zł, 50 % dofinansowanie PROW), która zapewni nową sieć kanalizacyjną dla 2 miejscowości – Łęki Siedleckiej i Sanoki. Modernizacji zostanie także poddana Stacja Uzdatniania Wody w Niwce. Stacja ma być gotowa do 29 października 2021 r., a termin realizacji sieci kanalizacyjnej to 2022 rok. W przypadku sieci gazowej odsetek mieszkańców gminy Radłów posiadających dostęp w 2019 r. wyniósł 68,2%. Wynik ten należy uznać za przeciętny – plasuje się nieco poniżej średniej wojewódzkiej (63,6%) oraz w okolicach średniej powiatowej (68,7%). Przeciętnie rozwinięta sieć gazowa może być utrudnieniem w zakresie rozwoju działań na rzecz ochrony czystego powietrza. Na terenie jednostki występują, zwłaszcza w okresie jesiennym i zimowym, przekroczenia stężeń pyłów PM10 oraz PM2,5, których źródłem są przede wszystkim bezklasowe i niskoklasowe piece i kotły w starszej zabudowie mieszkaniowej. W latach 2019-2020 zinwentaryzowanych zostało łącznie 517 problematycznych kotłów na obszarze jednostki. W tym samym okresie zlikwidowano 114 palenisk.

KONSEKWENCJE	WYZWANIA ROZWOJOWE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mniejsza atrakcyjność osadnicza i inwestycyjno-gospodarcza gminy Radłów, zwłaszcza na obszarach sołectw, na których dostęp do infrastruktury jest ograniczony ▪ Przeciętny wskaźnik dostępu do kanalizacji oraz do sieci gazowej ma negatywny wpływ na jakość środowiska naturalnego – m.in. ryzyko zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych, smog, a co za tym idzie jakość życia mieszkańców ▪ Zagrożenie zanieczyszczeniem powietrza wynikające z niskiej emisji, głównie z sektora mieszkaniowego 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Intensyfikacja działań w zakresie rozwoju sieci infrastruktury technicznej na obszarach, gdzie jest to możliwe technicznie i finansowo – szczególnie kanalizacji i gazociągu ▪ Wdrażanie ekologicznych rozwiązań alternatywnych dla infrastruktury sieciowej ▪ Optymalizacja kosztów oraz podnoszenie jakości usług związanych z infrastrukturą techniczną i dostosowanie ich do zmieniających się warunków osadniczych oraz potrzeb gospodarczych ▪ Działania na rzecz poprawy jakości powietrza w okresie zimowym

5) Polityka społeczna i bezpieczeństwo publiczne

Na terenie gminy Radłów funkcjonują 2 Publiczne Samodzielne Ośrodki Zdrowia – w Radłowie i w Zabawie. Stanowią one pierwsze punkty kontaktowe w zakresie podstawowej ochrony zdrowia dla mieszkańców gminy. Gmina realizuje i angażuje się w działania w zakresie profilaktyki (m.in. w postaci łączenia wypoczynku z profilaktyką), które oczekiwane są przez mieszkańców. Liczba działających przychodni lekarskich, jak również bliskość Tarnowa, czy w zakresie usług specjalistycznych - Krakowa sprawiają, że dostęp do szeregu usług medycznych dla mieszkańców gminy można ocenić jako względnie dobry. Oczywiście

należy zauważyć, że problemy w zakresie dostępności i jakości opieki zdrowotnej mogą wynikać z uwarunkowań systemowych. W skali całego kraju coraz częściej zgłaszanymi wyzwaniami są braki w dostępności kadr medycznych, odpowiedniego sprzętu medycznego, zbyt długim okresie

oczekiwania, czy innych utrudnień w zakresie dostępności do placówek medycznych dla osób z niepełnosprawnościami lub starszych, nieposiadających własnego transportu. Zjawiska problemowe pogłębia trwający kryzys, wywołany w 2020 r. pandemią koronawirusa.

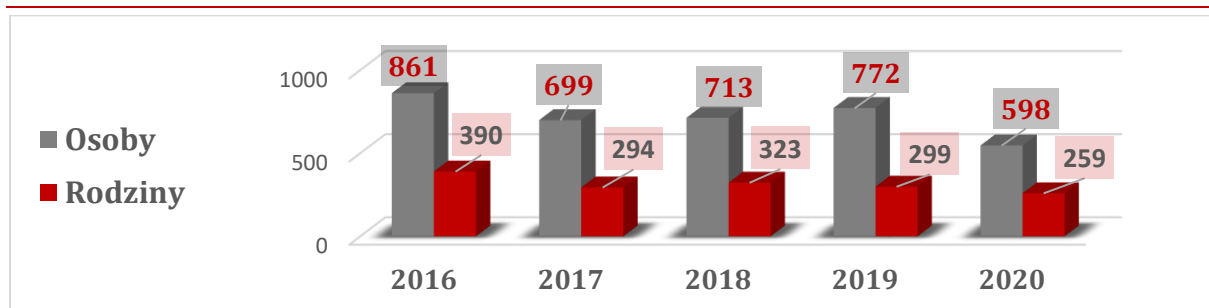
Podstawowym wskaźnikiem statystycznym w tej materii jest liczba porad udzielanych w ramach podstawowej opieki zdrowotnej – ich liczba w gminie Radłów w okresie 2015-2019 spadła o 4954 porady (blisko 10%). Wartość parametru w roku 2019, w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców, wyniosła 46 606 porad – nieco więcej niż w przypadku powiatu (36 749,7) oraz regionu (41 912,6).

Działania związane z zapewnieniem bezpieczeństwa na terenie gminy Radłów sprawuje ponadto 10 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych. Dwie z nich (OSP Radłów, OSP Zabawa) zostały zaliczone do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego. Rozmieszczenie jednostek jest relatywnie równomierne względem wszystkich sołectw.

Analiza danych z lat 2016-2020, udostępnionych przez Komisariat Policji w Żabnie, ukazuje gminę jako **miejsce stosunkowo bezpieczne**, z niewielką liczbą odnotowywanych przestępstw i wykroczeń. Takie zdarzenia jak przestępstwa dot. zabójstw (0), rozbojów (3) czy bójek i pobić (2) są praktycznie niespotykane. Niepokoić może jedynie kwestia kradzieży (w tym z włamaniem) i uszkodzeń mienia, a także w mniejszym stopniu przestępstw gospodarczych. Za bezpieczeństwo na terenie gminy bezpośrednio odpowiada **Komisariat Policji w Żabnie**.

W okresie 2016-2020 stopniowo zmniejszała się liczba osób korzystających z pomocy społecznej. Na początku analizowanego okresu było ich 861, na koniec 598 (-30,55%). W odniesieniu do wskaźnika dot. liczby rodzin korzystających z pomocy wskaźnik również odnotował spadek z 390 w 2016 r. do 259 w 2020 r. (-33,59%). Zjawiskiem, które może budzić niepokój jest natomiast bardzo wysoki odsetek osób, które korzystały ze świadczeń pomocy społecznej długotrwale, tj. powyżej roku. W całym okresie 2016-2020 odnotowano jedynie niewielki spadek o 1,14 punktu procentowego, na koniec tego okresu wskaźnik wynosił 98,16%. Świadczy to niewątpliwie o występujących trudnościach w adaptacji określonej grupy mieszkańców wymagających wsparcia.

Wykres 9: Liczba osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej w gminie Radłów (2016-2020)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych M-GOPS Radłów

Szczegółowe dane dotyczące powodów udzielania pomocy za okres 2016-2020 wskazują, że wartość 20% ogółu przekraczał jedynie problem społeczny związany z występowaniem *ubóstwa* i utrzymywał się on w okresie ostatniego pięcioletnia (odpowiednio w 2016 – 22,81%, w 2020 – 22,18%).

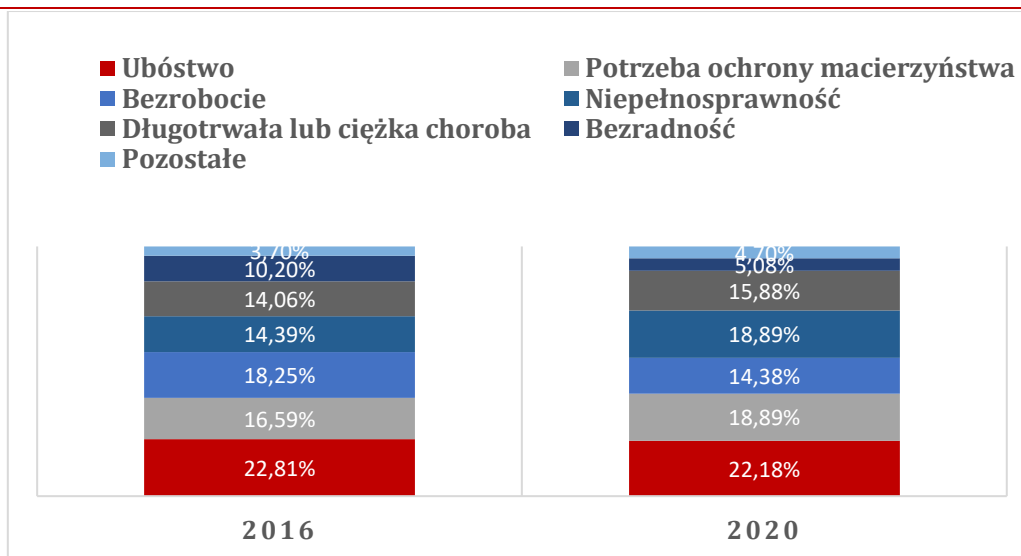
Kolejno odsetek udzielonych świadczeń w roku 2020 przypadają na *potrzebę ochrony macierzyństwa* (18,89% - wzrost o 2,3 punktu procentowego w stosunku do 2016), *niepełnosprawność* (18,89% - wzrost o 4,51 punktu procentowego w stosunku do 2016), oraz *długotrwałą lub ciężką chorobę* (15,88% - wzrost o 1,82 punktu procentowego w stosunku do 2016). Największy spadek (-5,12 punktu procentowego) odnotowano w tym okresie w zakresie wsparcia udzielanego z tytułu *bezradności*.

Analizowane pięcioletnie odznaczyło się spadkiem odsetka świadczeń udzielanych przede wszystkim z przyczyn ekonomicznych, co może mieć związek zarówno z obserwowanym w skali całego kraju wzrostem gospodarczym, jak również wprowadzeniem w 2016 r. świadczenia „Rodzina 500+”. Jednak

i na tym polu należy przypuszczać, że skutki pandemii koronawirusa w ciągu najbliższych lat mogą spowodować odwrócenie tych trendów oraz potrzebę kompleksowego wsparcia i aktywizacji osób, które ucierpią w jej wyniku. Uwzględniając sytuację społeczną i wyzwania związane ze starzeniem się społeczeństwa, należy prognozować także, że popyt na usługi opiekuńcze będzie stopniowo wzrastał. W tej materii istotna jest rosnąca popularyzacja odchodzenia od modelu rodzin wielopokoleniowych i wzrost zapotrzebowania na opiekę nad osobami starszymi i niesamodzielnymi. Dodatkowo w zakresie osób, które opiekują się osobami zależnymi, rosnącą może okazać się także potrzeba zapewnienia szerszej oferty opieki wytchnieniowej.

Wykres 10: Porównanie struktury świadczeń pomocy społecznej ze względu na powody ich udzielania w gminie Radłów (2015, 2019)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych M-GOPS Radłów

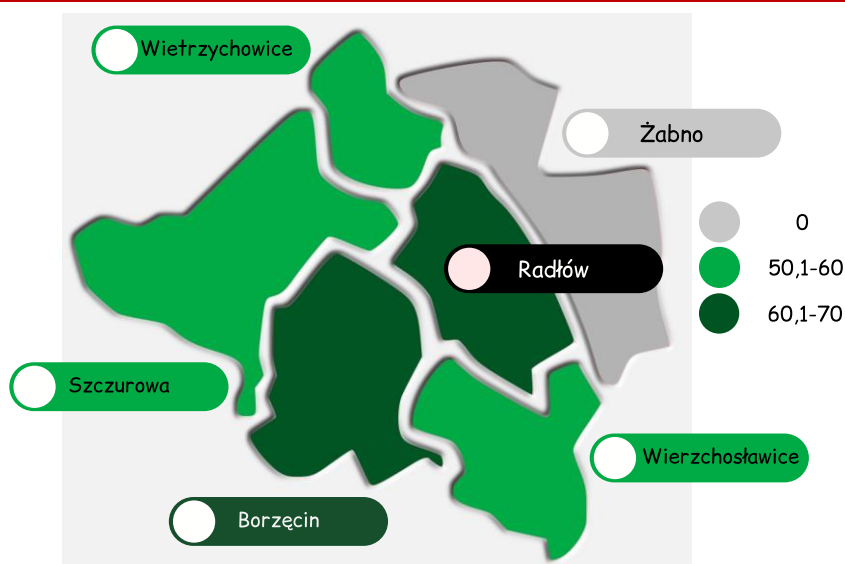
KONSEKWENCJE	WYZWANIA ROZWOJOWE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bardzo wysoki odsetek osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej długoterminowo ▪ Niewielkie zmiany w strukturze grup wymagających wsparcia - utrzymujące się główne powody korzystania z pomocy społecznej – (ubóstwo, potrzeba ochrony macierzyństwa) ▪ Ryzyko pogłębiania się problemów społecznych w wyniku pandemii koronawirusa ▪ Wysoki przyrost grupy w wieku poprodukcyjnym i związane z tym w nieodległej perspektywie wzrost zapotrzebowania na usługi zdrowotne, w tym specjalistyczne, wynikający z niekorzystnych trendów demograficznych ▪ Stosunkowo niska liczba przestępstw i groźnych zdarzeń drogowych na terenie gminy ▪ Prawdopodobieństwo wystąpienia zagrożeń związanych ze zmianami klimatu – powódzie, podtopienia jako najistotniejsze dla gminy Radłów z racji jej położenia 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pogłębiona diagnoza i wdrożenie dedykowanych mechanizmów pomocy dla osób wykluczonych, pobierających świadczenia pomocowe, zwłaszcza długofalowo ▪ Przeciwdziałanie i zapobieganie, w skali lokalnej, spodziewanym na terenie całego kraju problemom związanym z funkcjonowaniem służby zdrowia i starzeniem się społeczeństwa ▪ Dostosowanie celów i działań, wyznaczanych lokalnymi programami rozwiązywania problemów społecznych do dokumentów wyższego rzędu ▪ Opracowywanie mechanizmów zaradczych mających na celu łagodzenie skutków pandemii koronawirusa i wzrost odporności lokalnej społeczności ▪ Doskonalenie systemów zarządzania kryzysowego i działania służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo na terenie gminy

6) Środowisko naturalne i zasoby dziedzictwa kulturowego

Potencjał gminy Radłów, związany z zasobami środowiska naturalnego i walorami przyrodniczymi, można określić jako wysoki. Znaczna część terenu gminy leży na obszarze objętym ochroną w postaci **Radłowsko-Wierzchosławickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu**. Obejmuje on część sołectw gminy tj.: Niwka, Radłów, Wola Radłowska, Zabawa, Brzeźnica, Zdrochec, Marcinkowice i Przybysławice. Dodatkowo w północnej części gminy występuje obszar siedliskowy Natura 2000 pn. Jadowniki Mokre, a rzeka Dunajec na obszarze zbliżonym do szerokości swojego koryta objęta jest obszarem siedliskowym Natura 2000 pn. Dolny Dunajec. Wskazane formy ochrony przyrody z jednej strony mogą stanowić czynnik wyróżniający i przyciągający, świadczący o atrakcyjności przyrodniczej gminy. Z drugiej jednak strony tworzą znaczącą barierę w zakresie rozwoju inwestycyjnego. Objęcie Obszarem Chronionego Krajobrazu około 70% powierzchni gminy obliguje do uwzględnienia funkcji jaką pełnią te struktury w systemie ochrony przyrody i krajobrazu, przy formułowaniu polityki przestrzennej. Kieruje to rozwój gminy na zachowanie, ochronę i wzbogacanie w krajobrazie takich elementów jak: kompleksy leśne, zadrzewienia i zakrzewienia oraz użytki zielone.

Rysunek 6: Odsetek [%] powierzchni prawnie chronionych w całkowitej powierzchni gminy Radłów i gmin ościennych (2019)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

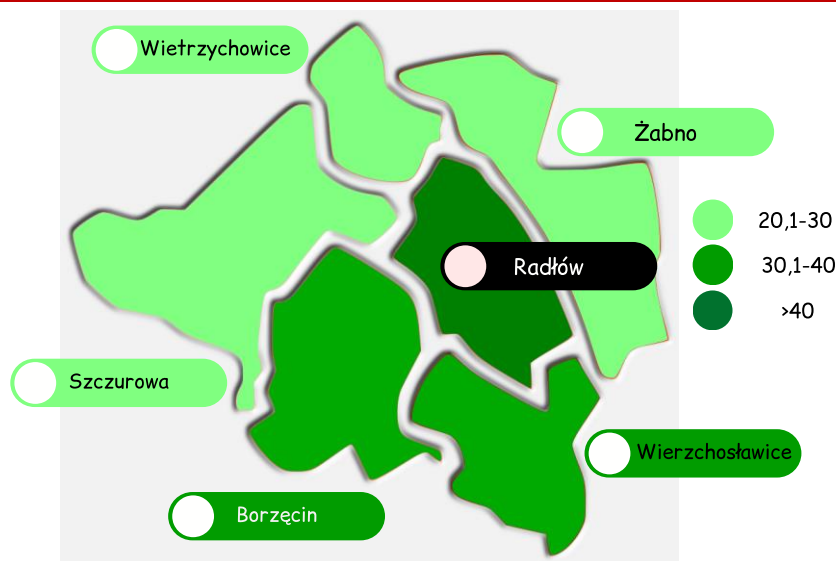
Uwarunkowania historyczne, ekonomiczne, a także przyrodnicze sprawiają, że gmina Radłów pozbawiona jest większych zakładów przemysłowych, szczególnie uciążliwych dla środowiska ze względu na sprawę emisji znacznych ilości pyłów czy zanieczyszczeń gazowych. Ma to z pewnością pozytywny

wpływ na jakość powietrza. Najbliższy z takich zakładów, zgodnie z zestawieniem Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Krakowie, znajduje się Tarnowie (Grupa Azoty S.A.).

W zakresie ochrony czystości wód powierzchniowych badaniom poddawany jest Dunajec. Według najaktualniejszych danych, publikowanych przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Krakowie, m.in. w punktach pomiarowych Biała-Tarnów (jak też i w większości innych punktów pomiarowych tej rzeki), wskazują ogólny stan wód jako zły (2017).

Kolejnym istotnym problemem, z którym muszą zmierzyć się samorządy jest gospodarowanie odpadami. Stanem pożądanym, nie tylko dla środowiska naturalnego, ale i dla budżetów gminnych, jest powstrzymanie tempa wzrostu produkowanych odpadów, przy jednoczesnym jak największym odsetku ich segregowania. Dane, udostępniane w ramach BDL GUS dotyczą jedynie lat 2017-2019, niemożliwe jest zatem pełne odwzorowanie sytuacji w zakresie gospodarowania odpadami na terenie danej jednostki. Należy jednak zwrócić uwagę, że odsetek odpadów zebranych selektywnie w stosunku do ogółu w gminie Radłów wynosił kolejno w 2017 - 22,3%, w 2018 - 50,4%, a w 2019 - 41,6%. Wartość wskaźnika wciąż się waha i zapewne wymaga konkretnych działań, by po pierwsze podnieść jego wartość, a po drugie utrzymać na wysokim poziomie, choć stabilizowaniu gminnych systemów gospodarowania odpadami nie sprzyja ogólna sytuacja prawno-ekonomiczna w branży. Niemniej jest to najwyższy rezultat wśród gmin stanowiących tło porównawcze, a także wyższy od wartości obserwowanych w powiecie (34,4%) oraz województwie (33,2%). Wiadomo także, że w 2019 r. w całej gminie Radłów masa wytworzonych odpadów komunalnych przez 1 mieszkańca wyniosła 201 kg – mniej niż w całej Małopolsce (317 kg), porównywalnie do całego powiatu (208 kg).

Rysunek 7: Odsetek [%] odpadów segregowanych w ogólnej liczbie odpadów w gminie Radłów i gminach ościennych (2019)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

W zakresie potencjału turystycznego gminę Radłów z pewnością wyróżnia malownicze położenie w dolnym biegu Dunajca. Usytuowanie wśród leśnych jarów oraz obecność akwenów, a także naturalnych łąk sprawia, że ma potencjał do przyciągania turystów poprzez piękno przyrody, naturalne miejsca wypoczynku i interesujące zabytki. Różnorodność oferty sprawia, że jednostka może przyciągać sympatyków aktywnego sportowego wypoczynku, jak i tych szukających miejsca sprzyjającego wyciszeniu i refleksji. Nie bez znaczenia jest w tym wypadku bliskość miasta Tarnowa oraz autostrady A4.

Najbardziej charakterystycznymi dla Radłowa w zakresie rozpoznawalności także w skali ponadlokalnej są: **Sanktuarium bł. Karoliny Kózkówny w Zabawie** oraz jej dom rodzinny, w którym znajduje się Muzeum i Kaplica bł. Karoliny, stanowiące miejsce kultu religijnego. Dodatkowo w miejscowości Wał-Ruda 18. dnia każdego miesiąca odbywa się Droga Krzyżowa, w której biorą udział pielgrzymi w różnym wieku z całego regionu, a nawet Polski.

Inną niewątpliwą atrakcją są akweny wodne, w tym Zalew Radłowski, zbiorniki, jeziora i oczka. Istotnymi zbiornikami wód stojących, które mają także wpływ na walory krajobrazowe, są tu zbiorniki poeksploatacyjne: Sanoka, Wał-Ruda, Niwka, Radłów. Dodatkowo teren gminy obfituje w jeziora i oczka wodne powstałe głównie w starorzeczach i odciętych meandrach Dunajca. Największe na terenie rędzinnej położone są w Zabawie – **Jezioro Nieprawie**, Radłowie – **Płoń** i w Przybysławicach – **dwa Jeziora Budźbowo**. Powierzchnia jezior zmienia się w czasie, wiele z nich zarasta roślinnością szuwarową. Małe oczka wodne jako relikty dawnych większych starorzeczy znajdują się w zarośniętych i zabagnionych meandrach, także w obszarze międzywala. Ponadto na terenie gminy znajdują się **zbiorniki antropogeniczne**, nie będące skutkiem działalności górniczej. Dwa takie stawy powstały **w parku dworskim w Radłowie**. Warto przy tym podkreślić, iż na terenie gminy Radłów w latach 2015-2019 odbywała się impreza sportowa pn. **Triathlon Radłów**, która w szybkim tempie zyskała bardzo dużą popularność, przyciągnęła tysiące osób i polskie środowisko triathlonowe. Impreza miała znaczący potencjał rozwoju, także o charakterze międzynarodowym - ze względu na sytuację związaną z pandemią edycja w 2020 r. została odwołana, jednak przyszłościowo jest to potencjał wart wykorzystania i promocji. Do pozostałych zasobów dziedzictwa kulturowego, posiadanych przez gminę Radłów, należy zaliczyć przede wszystkim obiekty wpisane do rejestru zabytków, w tym cmentarze z okresu I i II wojny światowej.

Łącznie do Rejestru Zabytków Nieruchomych Województwa Małopolskiego są wpisane 22 obiekty z terenu gminy, w tym 4 zlokalizowane w Radłowie. Jednocześnie wymienione wyżej obiekty stanowią w większości atrakcję głównie dla wąskiego grona wytrawnych krajoznawców, zainteresowanych konkretną tematyką, np. architekturą sakralną czy przebiegiem I wojny światowej na tym obszarze i w tworzeniu zintegrowanej oferty turystycznej mogą pełnić rolę uzupełniającą. Substancją zabytkową gminy stanowią przede wszystkim obiekty budownictwa mieszkalno-gospodarczego. Budownictwo mieszkaniowe to domy pochodzące z pierwszej połowy XX w. oraz obiekty architektury drewnianej - chałupy pochodzące II-ej połowy XIX w. i I-ej połowy XX w. Stan ich zachowania jest w wielu przypadkach niezadowalający. Koncentracja tego typu zabudowy ma miejsce we wsiach; Zabawa, Radłów, Biskupice Radłowskie, Wał-Ruda.

Przez gminę Radłów przebiegają także szlaki rowerowe, z których najważniejszy to Ostrów - Ciężkowice PKP.

KONSEKWENCJE	WYZWANIA ROZWOJOWE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bogaty potencjał kulturowy (lokalne zespoły, interesująca historia, tradycje, postaci i obiekty związane z kultem religijnym) ▪ Duży potencjał przyrodniczy, w tym zwłaszcza obecność akwenów z czystą wodą na terenach poeksploatacyjnych ▪ Możliwe kolizje pomiędzy planami inwestycyjnymi, a regulacjami dotyczącymi ochrony przyrody (Radłowsko-Wierzchosławicki Obszar Chronionego Krajobrazu) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Zwiększenie wskaźnika pokrycia gminy planami zagospodarowania przestrzennego, przy poszanowaniu uwarunkowań środowiskowych (świadoma polityka przestrzenna) ▪ Rozwój i komercjalizacja turystyki - w tym zwłaszcza weekendowej, przy uwzględnieniu specyfiki sakralnej i historycznej ▪ Tworzenie i silna promocja istniejących produktów turystycznych w oparciu o posiadane zasoby dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego

- Zagrożenie dla mieszkańców oraz obniżenie jakości życia związane z zanieczyszczeniem powietrza – także ze względu na brak miarodajnych (typu stacja WIOŚ), analizowanych na bieżąco pomiarów w bliskiej odległości
- Wzrost kosztów gospodarowania odpadami i zagrożenia związane z nieefektywnym systemem odbioru i utylizacji śmieci w skali kraju ze skutkami lokalnymi
- Rozwój i komercjalizacja oferty czasu wolnego o znaczeniu ponadlokalnym, zwłaszcza w oparciu o akweny wodne
- Współpraca z gminami ościennymi, a także miastem Tarnów w zakresie tworzenia jednolitej oferty turystycznej i rekreacyjnej oraz jej promocji
- Tworzenie i utrzymywanie w odpowiednim stanie infrastruktury sportowej, rekreacyjnej i wypoczynkowej wpływającej na atrakcyjność osadniczą
- Poprawa stanu środowiska naturalnego, w szczególności czystości powietrza (wsparcie likwidacji nieekologicznych źródeł ciepła)
- Podnoszenie świadomości ekologicznej wśród mieszkańców i odwiedzających

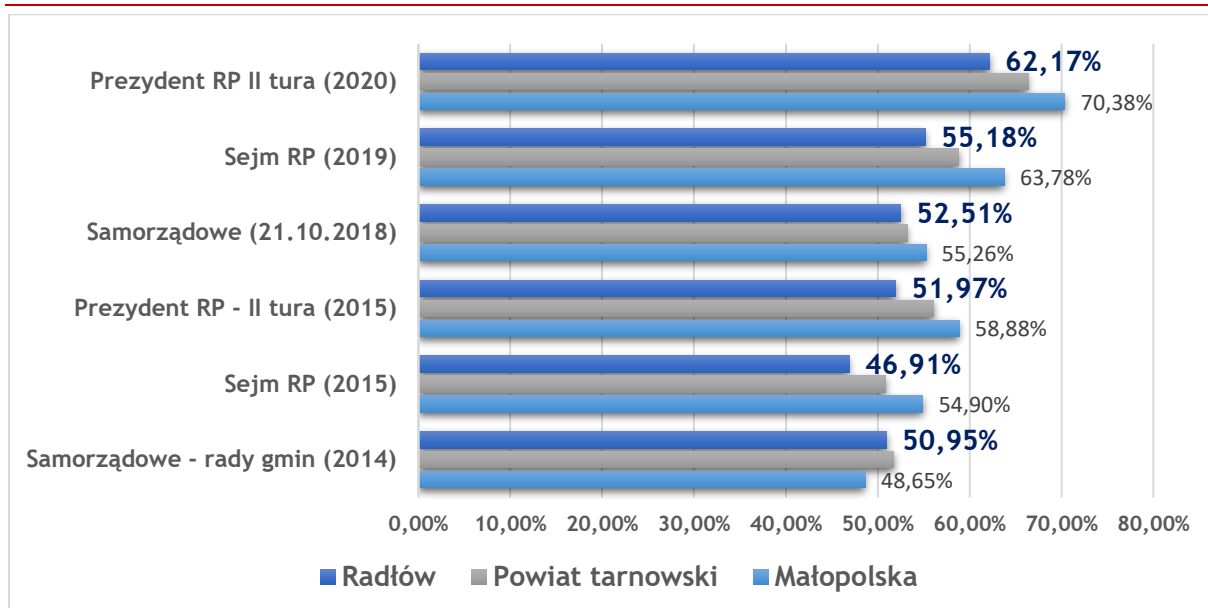
7) Kapitał społeczny

Jednym z mierników poziomu rozwoju kapitału społecznego danej wspólnoty lokalnej często przyjmowany jest udział jej członków w wyborach. Z danych wynika, że **frekwencja w gminie Radłów wykazuje co do zasady tendencję wzrostową**, choć nie jest to wzrost ciągły. Dopiero w przypadku ostatnich analizowanych wyborów, na urząd Prezydenta RP w 2020 r., udało się przekroczyć pułap 60%.

Wykres 11: Frekwencja [%] w wyborach w wybranych jst (2014-2020)

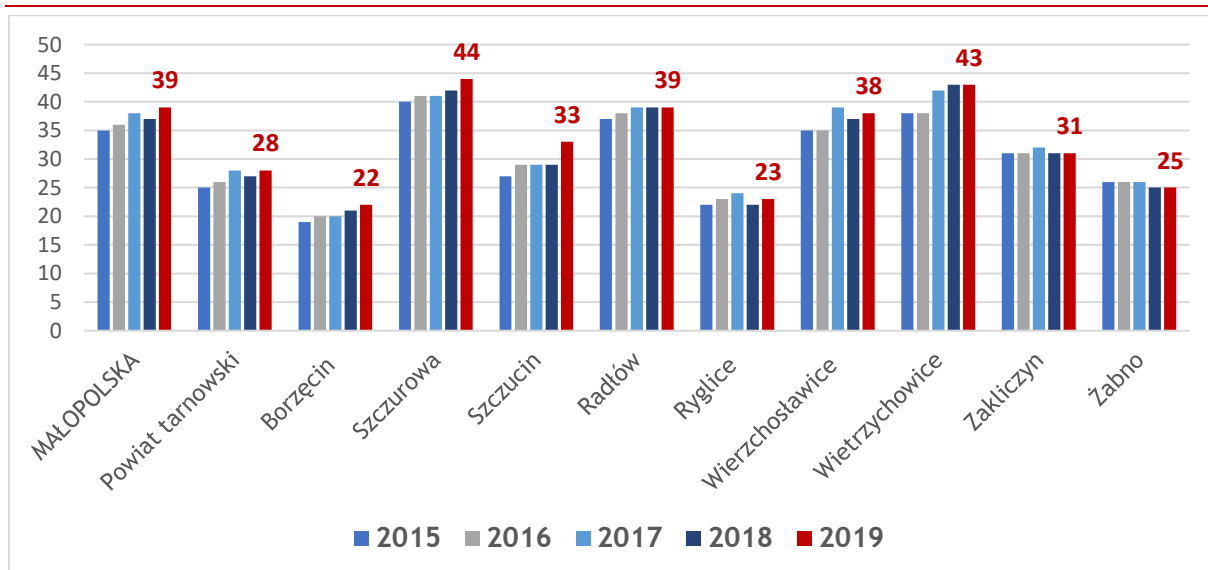

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PKW

Działalność organizacji z tzw. trzeciego sektora, na czele z fundacjami i stowarzyszeniami, również może wpływać na wskaźnik poziomu rozwoju kapitału społecznego na terenie danej jednostki. Według danych UM Radłów, na koniec 2019 r. na terenie gminy **funkcjonowało 39 takich organizacji**. Są to przede wszystkim podmioty działające w sferze oświatowej, pomocy i wsparcia społecznego, pobudzania aktywności obywatelskiej oraz wspierające kulturę fizyczną, w tym wspomniane wcześniej jednostki ochotniczej straży pożarnej. Trzeba też wspomnieć o 11 kołach gospodyń wiejskich.

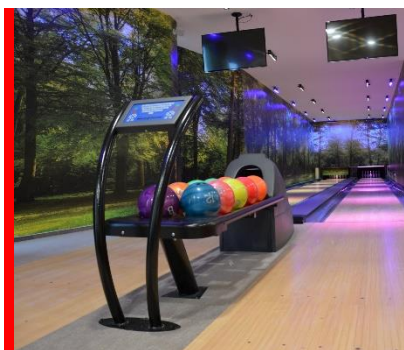
W analizie samej tylko **liczby organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców uwidacznia się relatywnie wysoka pozycja gminy Radłów**. Rezultat osiągnięty przez analizowaną jednostkę znacząco przekroczył także analogiczny dla powiatu tarnowskiego (28) i dał ten sam wynik co wskaźnik dla całej Małopolski (39), w czym przypuszczalnie udział dużych miast regionu, na czele z Krakowem.

Wykres 12: Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne w przeliczeniu na 10 tys. osób w wybranych jst (2015-2019)

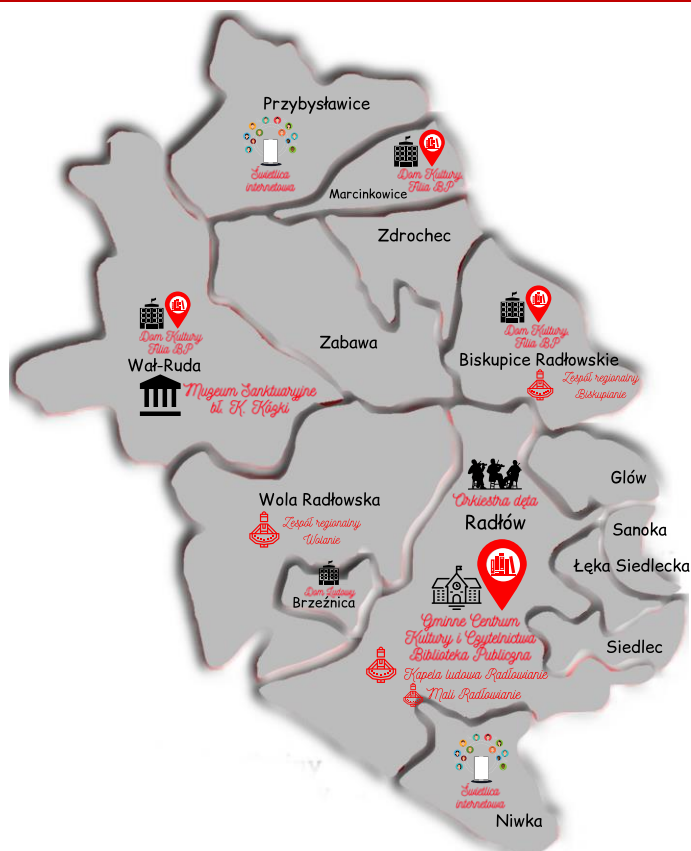
Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

Oferta klubów sportowych, które działają na obszarze gmin miejsko-wiejskich, w przeważającej części adresowana jest do pasjonatów piłki nożnej, wywodzących się z męskiej części społeczności lokalnej. Podobnie przedstawia się sytuacja w analizowanej jednostce, choć oferta dla mieszkańców gminy jest bogatsza i obejmuje także popularyzację gry w tenisa stołowego, szachy, a także brydża sportowego. Bazując na statystyce można dodatkowo odnotować, że w okresie 2016-2018 liczba ćwiczących w klubach w gminie Radłów nieznacznie wzrosła ze 121 do 123, co w przeliczeniu liczby ćwiczących na jeden klub daje wartość 41 osób. Jest ona niższa niż w przypadku powiatu (54,8), znacząco niższa od wojewódzkiej (75,7), a także nie wyróżnia się znacząco na tle porównawczym.

Za organizowanie i prowadzenie działalności kulturalnej na terenie gminy Radłów odpowiada przede wszystkim Gminne Centrum Kultury i Czytelnictwa. Jednostka jest gminną samorządową instytucją kultury. Celem jej działalności jest ochrona tradycji kulturalnej i dziedzictwa kulturalnego oraz jej promocja na szczeblu lokalnym, ponadlokalnym oraz ogólnopolskim. Animuje życie kulturalne na terenie gminy, prowadząc rozmaite zajęcia edukacyjne i artystyczne dla wszystkich grup wiekowych. Od lutego 2020 r. ma także do dyspozycji okazały i nowocześnie urządzony budynek Miejskiego Centrum Kultury w Radłowie. Mieści się w nim m.in. 250-osobowa sala wielofunkcyjna. Przy Centrum Kultury i Czytelnictwa w Radłowie działa szereg zespołów muzycznych jak i tanecznych - aż 4 zespoły ludowe. Są to: Zespół Regionalny „Biskupianie”, „Mali Biskupianie”, Zespół Ludowy „Wolanie” oraz Zespół Ludowy „Mali Radłowianie”. Gminna Biblioteka Publiczna posiada kilka filii.

Rysunek 8 Placówki kultury, filie Biblioteki Publicznej i zespoły regionalne na terenie gminy Radłów (2020)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Mapy Instytucji Kultury MKiDN oraz danych UM Radłów.

W roku szkolnym 2019/2020 w gminie Radłów funkcjonowało kilka publicznych i niepublicznych placówek przedszkolnych. Gmina Radłów jest organem prowadzącym dla 3 placówek, które pełnią podstawową funkcję na tym polu. Są nimi:

- 1) Publiczne Przedszkole w Radłowie wchodzące w skład Zespołu Szkół w Radłowie.
- 2) Publiczne Przedszkole w Woli Radłowskiej wchodzące w skład Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Woli Radłowskiej.
- 3) Publiczne Przedszkole w Zabawie wchodzące w skład Zespołu Szkół w Zabawie.

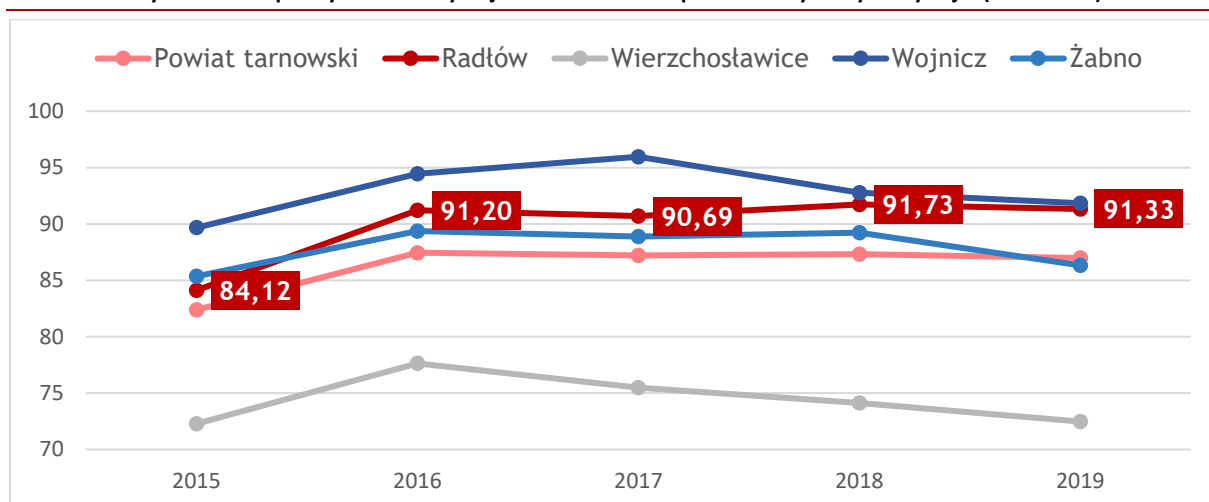
Dodatkowo Gmina Radłów, dzięki dofinansowaniu z programu Maluch+, od lutego 2021 r. prowadzi także Gminny Żłobek w Radłowie. Wśród danych publikowanych przez BDL GUS, a dotyczących wychowania przedszkolnego, warto zwrócić uwagę przede wszystkim na wskaźnik obrazujący liczbę dzieci w wieku 3-5 lat przypadających na jedno miejsce w przedszkolu. W 2019 r. w gminie Radłów wyniósł on 0,88. Wartość ta sukcesywnie spada od roku 2015 (0,93), w 2019 była niższa niż wartość w Małopolsce (0,88) oraz powiecie tarnowskim (1,07).

W wyniku niedawno przeprowadzonej reformy edukacji, która wymusiła likwidację gimnazjów na terenie gminy Radłów, według stanu na 1 września 2020 r. działały następujące publiczne szkoły podstawowe:

1. Publiczna Szkoła Podstawowa im. Bohaterów Września 1939 r. w Radłowie - granice obwodu obejmują miejscowości: Biskupice Radłowskie, Brzeźnica, Glów, Łęka Siedlecka, Niwka, Radłów, Sanoka, Siedlec.
2. Publiczna Szkoła Podstawowa im. Stanisława Wyspiańskiego w Woli Radłowskiej - granice obwodu obejmują miejscowość: Wola Radłowska.
3. Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Zabawie - granice obwodu obejmują miejscowości: Marcinkowice, Przybysławice, Wał-Ruda, Zabawa, Zdrochec.

Dodatkowe uzupełnienie stanowią szkoły niepubliczne: Niepubliczna Szkoła Podstawowa im. Akcji III Most w Przybysławicach oraz Niepubliczna Szkoła Podstawowa im. 16 Pułku Piechoty Ziemi Tarnowskiej w Zdrochcu, Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Niwce, a także Niepubliczna Szkoła Podstawowa im. Stanisława Mierzwę w Biskupicach Radłowskich.

Wykres 13: Współczynnik skolaryzacji netto w szkołach podstawowych wybranych jst (2015-2018)

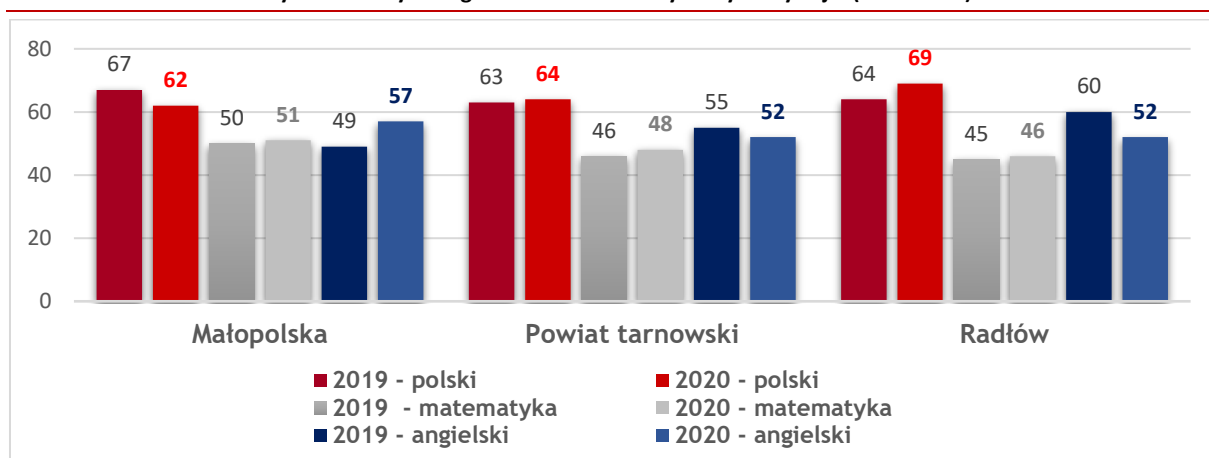
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Według danych za rok 2019, najświeższych dostępnych w GUS, na moment tworzenia niniejszego raportu, na jeden oddział w szkołach podstawowych gminy Radłów przypadało 11 dzieci – mniej niż w przypadku średniej dla regionu (17), a także powiatu tarnowskiego (14). Gminy tła porównawczego

notowały zbliżony lub wyższy wynik. Z kolei współczynnik skolaryzacji netto dla szkolnictwa podstawowego, wyrażający odsetek osób uczących się w nominalnym wieku kształcenia do ogólnej liczby osób w tym wieku, zamieszkujących gminę Radłów, wyniósł w 2019 r. 91,33%. Oznacza to, że na 10 najmłodszych mieszkańców jednostki niemalże 9 wybiera szkoły podstawowe z gminy. Wartość parametru nieznacznie przekracza tę obserwowaną dla całego powiatu tarnowskiego (87,31%), ale jest niższa od notowań dla całej Małopolski (94,56%). Jest to także jeden z najwyższych wyników na tle porównawczym.

Jedną z metod określenia poziomu nauczania w szkołach jest **porównanie wyników ogólnopolskich egzaminów**. W przypadku egzaminu ósmoklasistów, realizowanego po raz pierwszy w kwietniu 2019 r., uczniowie ze szkół z terenu gminy Radłów zaprezentowali się bardzo korzystnie na tle porównawczym złożonym zarówno z gmin ościennych, jak również uśrednionych rezultatów dla powiatu i województwa w zakresie części z języka polskiego oraz relatywnie korzystnie w pozostałych zakresach. **W 2020 r. wynik z języka polskiego był wyższy aniżeli wskaźniki dla powiatu i regionu.**

Wykres 14: Wyniki egzaminu ósmoklasisty w wybranych jst (2019-2020)

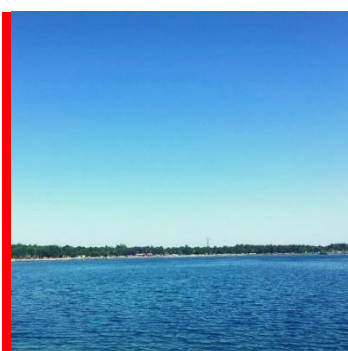
Źródło: Opracowanie własne na podstawie OKE Kraków

Bardziej obszernym materiałem do analizy są **wyniki z egzaminów gimnazjalnych z okresu 2015-2019**, realizowanych do momentu opuszczenia gimnazjów przez ostatnie roczniki w 2019 r. Analizą objęto egzaminy na poziomie podstawowym z języka polskiego, matematyki oraz języka angielskiego, jako najpopularniejszego i najczęściej zdawanego języka obcego. Rezultaty tych sprawdzianów wskazują na nieprzypadkowy bardzo wysoki poziom nauczania jeśli chodzi o język angielski. Nieco słabiej wyglądała sytuacja jeśli chodzi o testy z matematyki, natomiast w przypadku języka polskiego odnotowuje się wahania poziomu w zależności od roku. Na tle porównawczym występują liczne dysproporcje, zwłaszcza na niekorzyść w przypadku testów z matematyki, gdzie zdarzały się różnice sięgające nawet kilkunastu punktów procentowych.

KONSEKWENCJE	WYZWANIA ROZWOJOWE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wzrost zaangażowania mieszkańców gminy w wybory – samorządowe i krajowe ▪ Duży potencjał społeczny w zakresie rozwoju współpracy i partycypacji (duża liczba organizacji pozarządowych) ▪ Potencjał w zakresie instytucji kultury i dostępnej infrastruktury (Gminne Centrum, MCK Radłów) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Wykorzystanie potencjału w zakresie kapitału społecznego i organizacyjnego mieszkańców gminy ▪ Utrzymanie wysokiej jakości nauczania w placówkach szkolnych na terenie gminy ▪ Włączenie instytucji kultury i organizacji pozarządowych w tworzenie oraz rozwój oferty wolnego czasu oraz działań edukacyjnych, z priorytetyzacją potrzeb dzieci i młodzieży

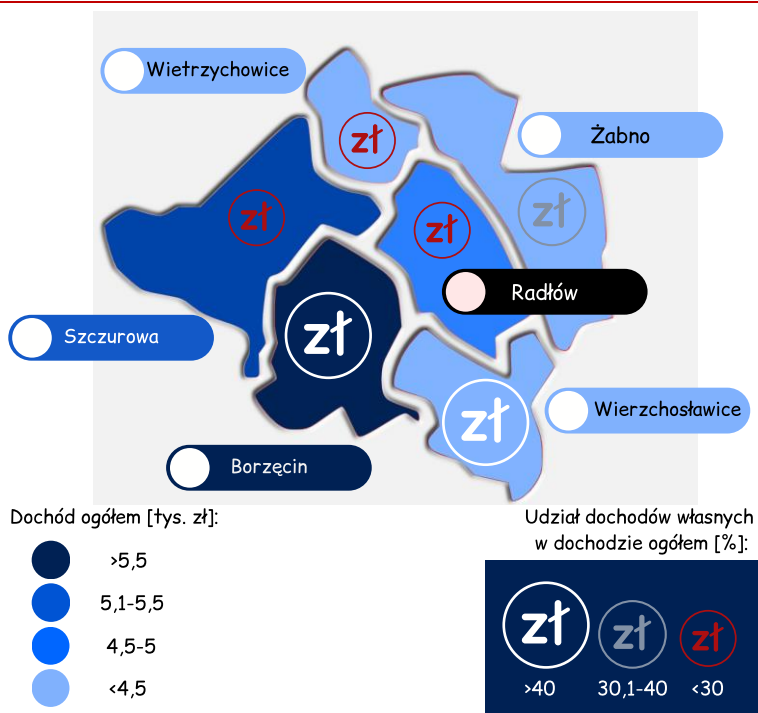
- Relatywnie równomiernie rozłożone na terenie gminy placówki edukacyjne – przedszkolne i w zakresie nauczania podstawowego, z oczywistą koncentracją w mieście (wysoki wskaźnik poziomu dostępności przedszkoli i wskaźnik skolaryzacji dla szkół podstawowych)
- Wysokie wyniki egzaminów z części humanistycznej i bardzo wysokie wyniki z języka angielskiego, wyróżniające gminę
- Ochrona i dbałość o lokalne dziedzictwo materialne i niematerialne
- Promocja oferty edukacyjnej oraz utrzymanie infrastruktury przedszkoli i szkół na wysokim poziomie, w kontekście poprawy atrakcyjności osadniczej

8) Stan finansów samorządowych

W 2019 r. **dochody gminy Radłów nieznacznie przekroczyły kwotę 45,4 mln zł**. Skala wzrostu dla okresu pomiędzy 2017 a 2019, wyniosła +37,21%, był to rezultat wyższy aniżeli wskaźnik dla powiatu tarnowskiego (+24,05%), a także wyższy niż w przypadku wszystkich gmin Małopolski (+22,15%). Wartość wzrostu była relatywnie wysoka względem gmin stanowiących tło porównawcze.

Rysunek 9: Dochód [tys. zł] oraz udział [%] dochodów własnych w dochodzie ogółem gminy Radłów i gmin ościennych w przeliczeniu na 1 mieszkańca (2019)

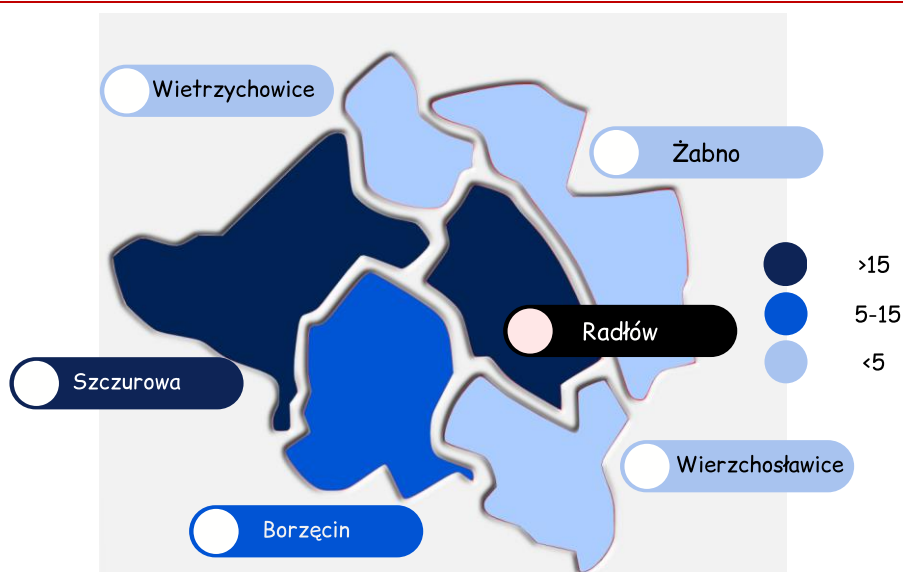
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Dokładniejszym porównaniem poziomu dochodów pomiędzy poszczególnymi jednostkami jest ich analiza w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Pod tym względem gmina Radłów, z wynikiem 4676,38 zł odnotowanym w 2019 r., prezentuje się podobnie jak **przeciętna gmina w powiecie tarnowskim (4 660,54 zł), ale gorzej od średniej wojewódzkiej (5 840,24 zł)**. Kwota dochodu w przeliczeniu na jednego mieszkańca w gminie Radłów w okresie 2017-2019 wzrosła o +37,66% - wzrost ten był wyższy niż w przypadku wszystkich gmin powiatu tarnowskiego (+23,71%) oraz Małopolski (+21,48%) oraz relatywnie wysoki na tle jednostek porównawczych.

Za jeden ze wskaźników jakości funkcjonowania danej gminy uznaje się stopień pozyskania środków unijnych na finansowanie rozmaitych projektów i programów. W latach 2015-2019 **gmina Radłów zaabsorbowała blisko 19,99 mln zł, z czego największa część – ponad 60%, przypadła na rok 2015**. W zestawieniu z jednostkami tła porównawczego kwota ta wyróżnia się znacząco.

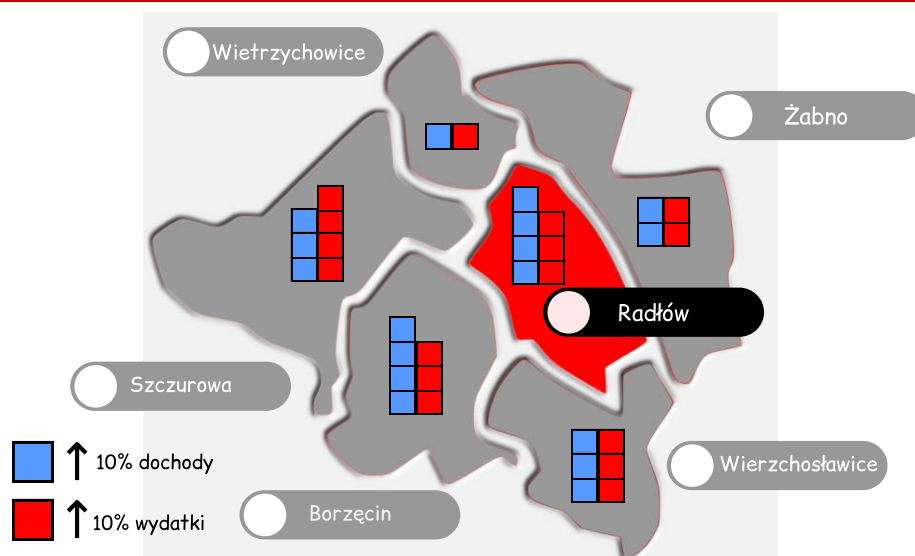
Rysunek 10: Kwota funduszy europejskich [mln zł] zaabsorbowana przez gminę Radłów i gminy ościenne (2015-2019)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

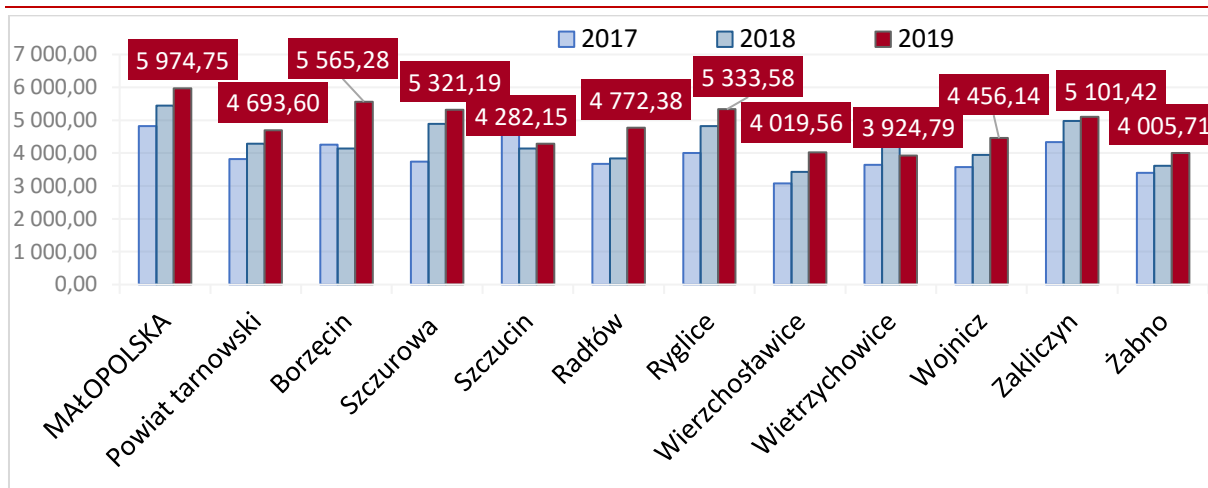
Wydatki gminy Radłów w 2019 r. sięgnęły kwoty 46,35 mln zł. Ich poziom, począwszy od roku 2016 także sukcesywnie wzrastał. W latach 2017-2019 wzrost osiągnął wartość +29,56%, nieco wyższy niż wyniosła średnia dla wszystkich gmin Małopolski (+24,71%), a także jednostek tworzących powiat tarnowski (+23,40%). Analogicznie jak w przypadku dochodów, na przedstawienie pełniejszego obrazu kondycji finansowej gminy pozwala przeliczenie kwoty poniesionych wydatków na jednego mieszkańca. Pod tym względem gmina Radłów z rezultatem 4772,38 odnotowanym w 2019 r. uplasowała się poniżej wskaźnika regionalnego (5 974,75 zł), ale nieznacznie powyżej powiatowego (4 693,60 zł). Natomiast wartość zmiany wskaźnika pomiędzy 2017 r., a 2019 r. (+29,99%) była relatywnie korzystna względem gmin z tła porównawczego. To także wynik wyższy niż wartość dla całego regionu (+24,02%) oraz powiatu tarnowskiego (+23,06%).

Rysunek 11: Porównanie zmiany [%] dochodów i wydatków budżetów gminy Radłów i gmin ościennych (2019 w stosunku do 2017)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

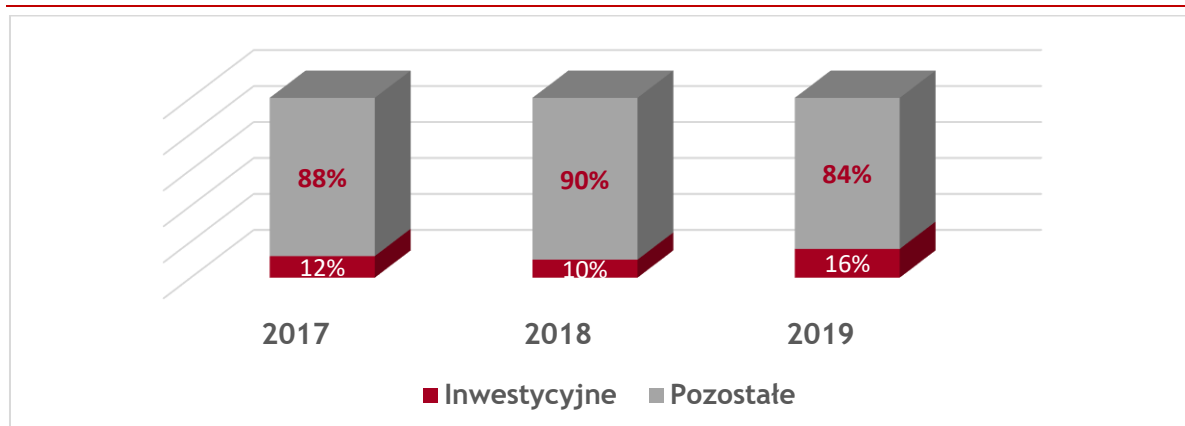
Wykres 15: Wydatki [zł] budżetów wybranych jst w przeliczeniu na 1 mieszkańca (2015-2019)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

W ramach wydatków budżetów gmin warto wyodrębnić wydatki inwestycyjne, które wyrażone i porównywane są zwykle w formie odsetka wydatków ogółem. W okresie 2015-2019 ich poziom w gminie Radłów wahał się pomiędzy wartościami 4% (2016) a 43% (2015). Ostatni analizowany rok (2019) zamknął się wynikiem 16% - analogiczny poziom odnotowano w przypadku wszystkich gmin Małopolski, nieco niższy (13,2%) charakteryzował gminy powiatu tarnowskiego.

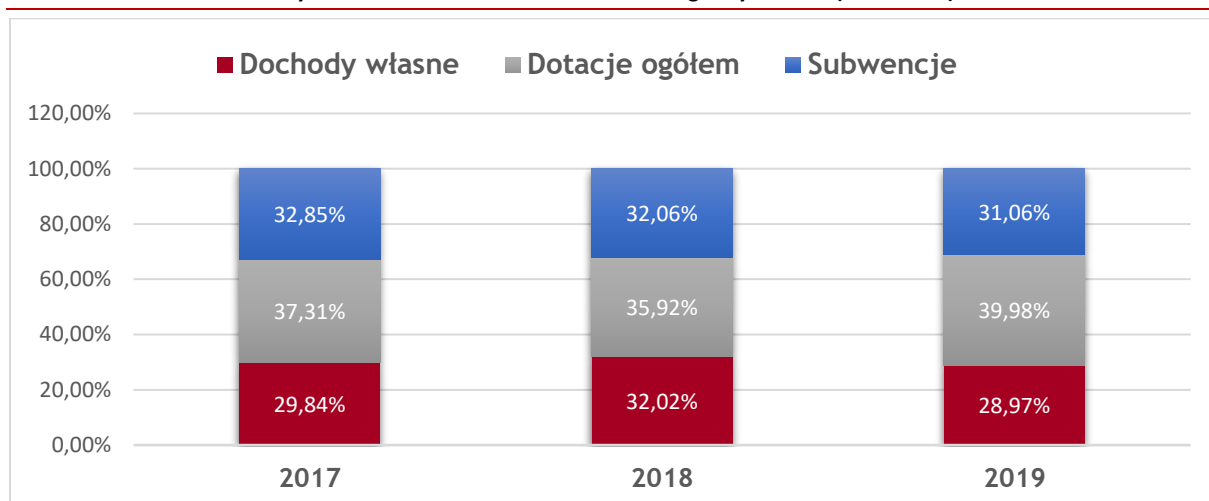
Wykres 16: Poziom [%] wydatków inwestycyjnych w strukturze wydatków budżetu gminy Radłów (2017-2019)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

W analizie dochodów budżetu gminy Radłów za okres 2017-2019 uwidoczni się nieznaczny wzrost udziału dotacji (z 37,31% do 39,98%) kosztem nieznacznego spadku udziału subwencji (z 32,85% do 31,06%), oraz dochodów własnych (z 29,84% do 28,97%). Odsetek dochodów własnych podlegał w ciągu tych lat nieznacznym wahaniom.

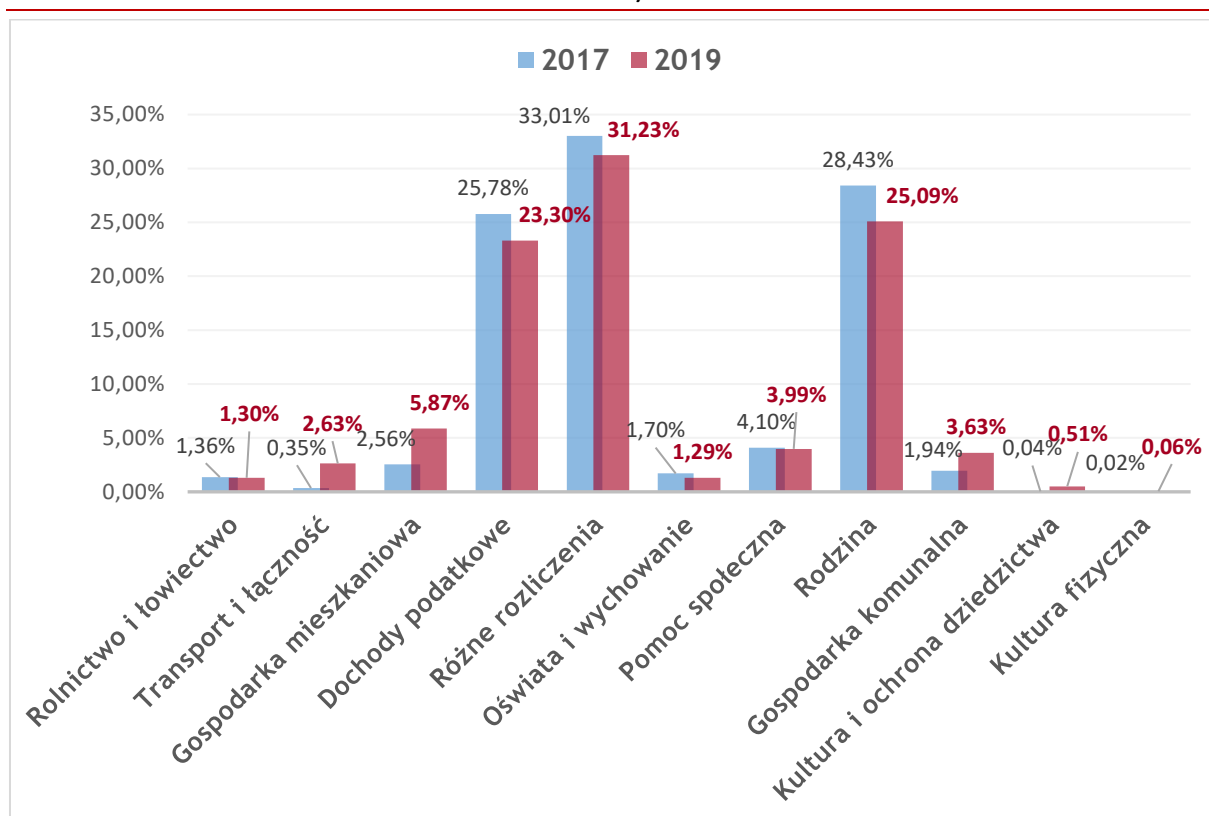
Wykres 17: Struktura dochodów budżetu gminy Radłów (2017-2019)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Według podziału klasyfikacji budżetowej, najistotniejszymi źródłami wpływów do budżetu jednostki w 2019 r. były te zaliczane do działów 758 – *Różne rozliczenia*, m.in. subwencje płynące z budżetu centralnego (31,23%), 756 – *Dochody od osób fizycznych, prawnych i nieposiadających osobowości prawnej* (23,30%) oraz 855 – *Rodzina* (25,09%). Najbardziej zauważalna zmiana, jaka zaszła na przestrzeni omawianego pięciolecia, dotyczyła wzrostu odsetka drugiego z wymienionych działów w zakresie podatków, a także wsparcia rodzin (jeszcze w 2015 r. gmina nie wykazywała w nim żadnych dochodów), co ma związek z transferem pieniędzy z budżetu państwa na wypłaty świadczeń w ramach programu „Rodzina 500+”.

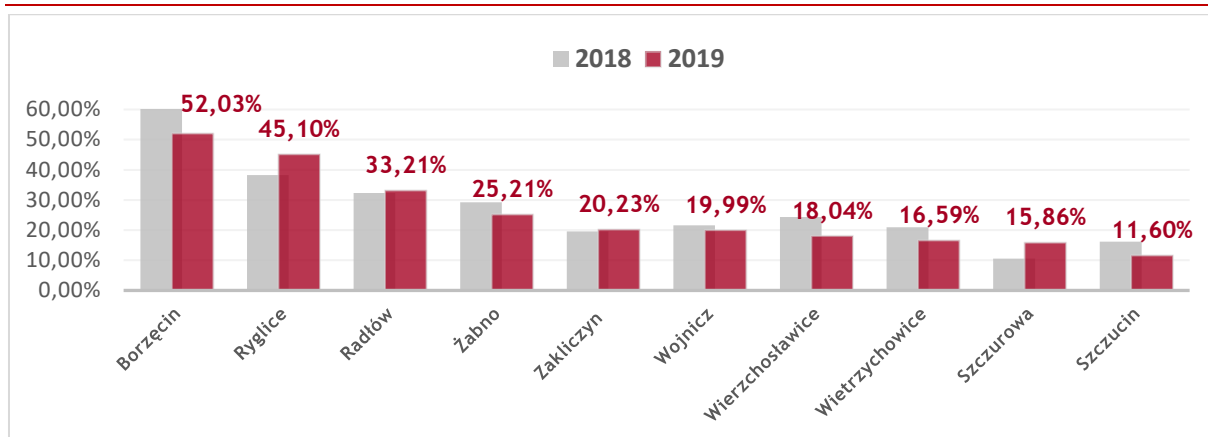
Wykres 18: Porównanie poziomu dochodów budżetu gminy Radłów w wybranych działach klasyfikacji budżetowej (2015, 2019)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

Wspomniany program socjalny spowodował także duże zmiany w strukturze wydatków. Jeszcze w 2015 r. największy odsetek (30%) stanowiły wydatki w dziale Dział 900 - Gospodarka komunalna i ochrona środowiska, kolejno (27%) 801 – Oświata i wychowanie, a kolejną pozycję, choć ze znacznie mniejszym udziałem, zajmował dział: 852 – Pomoc społeczna (11,0%). Zmiany w polityce społecznej państwa sprawiły, że w 2019 r. wydatki związane z oświatą i wychowaniem stanowią najistotniejszą pozycję budżetu gminy, ale już z udziałem na poziomie 29%, a na drugim miejscu plasuje się dział: 855 – Rodzina (25%). Warto zauważyć spadek wydatków związanych z gospodarką komunalną, związany zapewne z ukończeniem inwestycji. Informację uzupełniającą o kondycji finansowej danej gminy stanowi poziom zadłużenia, wyrażany relacją zobowiązań zaliczanych do długu publicznego do dochodów ogółem. Poziom zadłużenia gminy Radłów na koniec 2019 r. wynosił 33,21%, co w porównaniu do roku poprzedniego stanowi nieznaczny wzrost (32,36%). Według danych Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krakowie, wśród gmin tła porównawczego była to relatywnie wysoka wartość.

Wykres 19: Poziom zadłużenia gminy Radłów i wybranych jst (2018, 2019)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych RIO Kraków

W *Informacji finansowej jednostek samorządu terytorialnego*, publikowanej przez RIO w Krakowie, dla każdej z jednostek wyliczana jest wartość indeksu, obrazująca ogólnie pojętą **kulturę finansową danej gminy**. Do wyliczenia parametru, oprócz poziomu zadłużenia, uwzględniany jest także udział dochodów własnych w dochodach ogółem, relacja nadwyżki operacyjnej do dochodów ogółem, udział wydatków inwestycyjnych w ogólnej sumie wydatków, a także obciążenie wydatków bieżących wydatkami na wynagrodzenia i ich pochodne. **W 2019 r. gmina Radłów została umieszczona na 32. miejscu spośród 48 gmin miejsko-wiejskich w Małopolsce.**

KONSEKWENCJE	WYZWANIA ROZWOJOWE
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Stabilność finansów gminy – poziom wzrostu dochodów zbliżony do poziomu wzrostu wydatków ▪ Stopniowy wzrost poziomu dochodów własnych w strukturze ogółem ▪ Wysoki poziom absorpcji środków zewnętrznych, mający bezpośredni wpływ na poprawę dostępności i jakości usług publicznych, a w dalszej kolejności jakości życia mieszkańców ▪ Wysoki poziom zadłużenia jednostki, zwłaszcza w porównaniu do większości gmin ościennych i z tła porównawczego ▪ Dostyc przeciętna kondycja finansowa jednostki w ocenie zewnętrznych organów kontroli i nadzoru JST 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Optymalizacja wydatków gminy przy jednoczesnym podniesieniu poziomu dochodów własnych ▪ Utrzymanie potencjału absorpcyjnego i efektywności w zakresie pozyskiwania i rozliczania środków zewnętrznych w nowej perspektywie programowania Unii Europejskiej na lata 2021-2027 i Krajowym Planie Odbudowy ▪ Planowana długofalowo polityka inwestycyjna, odpowiadająca na realne problemy i potrzeby, uwzględniające możliwości budżetowe gminy, wykorzystująca wsparcie zewnętrzne ▪ Wzrost wykorzystania i upowszechnienie partycypacyjnych mechanizmów wydatkowania niektórych środków ▪ Konieczna stała kontrola poziomu zadłużenia gminy

Analiza strategiczna (SWOT) gminy Radłów

Analiza SWOT stanowi jedną z najpopularniejszych metod diagnostycznych. Służy porządkowaniu i segregacji informacji, stanowi użyteczną pomoc przy dokonywaniu oceny zasobów i otoczenia, ułatwia też identyfikację problemów i określenie priorytetów rozwoju. Polega na grupowaniu czynników odnoszących się do gminnej polityki społecznej na cztery kategorie, nazwane z j. ang.: strengths – mocne strony, weaknesses – słabe strony, opportunities – szanse i threats – zagrożenia.

Tabela 1. Wyniki analizy SWOT dla gminy Radłów.

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
UWARUNKOWANIA LOKALIZACYJNE, PRZESTRZENNE I KOMUNIKACYJNE	
<ul style="list-style-type: none"> • Korzystne położenie komunikacyjne i dobra dostępność – bliskość względem autostrady A4, przebiegające przez teren gminy drogi wojewódzkie DW 975 (Dąbrowa k. Nowego Sącza - Dąbrowa Tarnowska), DW 964 (Kasina Wielka – Biskupice Radłowskie); • Bliskość dużych ośrodków miejskich (Kraków, Tarnów, Nowy Sącz), umiejscowienie w Miejskim Obszarze Funkcjonalnym Miasta Tarnów (MOF Tarnowa) – dostępność do rynku pracy i rynku zbytu oraz usług publicznych wysokiej jakości; • Zrealizowane już inwestycje w rozwój infrastruktury typu P&R; • Popularność wykorzystania roweru jako środka codziennego transportu (a nie tylko rekreacji) wypływająca m.in. z relatywnie płaskiego terenu oraz kompaktowości gminy; • Niska presja suburbanizacyjna w porównaniu do innych gmin z Aglomeracji Tarnowskiej (np. gm. wiejska Tarnów, Lisia Góra, Skrzyszów), co ma wpływ na możliwość kontrolowania procesu dalszej urbanizacji gminy. 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak bezpośredniego dostępu do kolei; • Lokalizacja gminy w obrębie dorzecza Wisły – rzek Dunajec i Kisielina – związana z występowaniem terenów zalewowych i podwyższonym ryzykiem wystąpienia zagrożeń naturalnych (tj. lokalne podtopienia terenu i powódzie); • Słaba komunikacja publiczna w transporcie międzygminnym, wysoka bariera wejścia w publiczną komunikację zbiorową - wysokie koszty wprowadzenia komunikacji zbiorowej w przypadku chęci uruchomienia przez gminę (np. dla połączeń z Tarnowem); • Niewystarczająca ilość bezpiecznych ciągów pieszo-rowerowych, w tym rekreacyjnych, które umożliwiłyby zapewnienie ciągłości tras (m.in. w kierunku gminy Wierzchosławice); • Niska lub niewystarczająca jakość dróg lokalnych, powodowana m.in. ruchem transportu ciężkiego (wynikającym m.in. z działalności branży kruszyw); • Uciążliwości związane z brakiem dostępności przepraw mostowych w sąsiednich gminach (Ostrów, nowa przeprawa mostowa przez Dunajec od węzła autostrady A4 Tarnów-Zachód); • Bardzo niskie pokrycie gminy planami zagospodarowania przestrzennego (6,2%): <ul style="list-style-type: none"> ✓ Brak przygotowania na negatywne konsekwencje suburbanizacji; ✓ Nieuregulowanie stanu działek inwestycyjnych, stanowiące czynnik obniżający ich atrakcyjność; ✓ Brak optymalizacji w zakresie działek budowlanych.
ZARZĄDZANIE I FINANSE	
<ul style="list-style-type: none"> • Aktywna polityka rozwojowa w zakresie inwestycji i pozyskiwania środków zewnętrznych; • Względna stabilność finansów gminy – wzrost dochodów nieco wyższy niż wzrost wydatków (w przeciągu ostatnich 3 lat); • Kwartalnik Informacyjny Ziemi Radłowskiej „Radło”. 	<ul style="list-style-type: none"> • Relatywnie wysoki poziom zadłużenia; • Brak znaczących wzrostów poziomu dochodów własnych, rosnący udział dotacji w strukturze dochodów ogółem.

GOSPODARKA I RYNEK PRACY

• Malejące bezrobocie na przestrzeni ostatnich lat (trend zatrzymany w czasie pandemii); • Stabilny wzrost liczby przedsiębiorstw w ostatnich latach; • Gleby rolnicze wysokiej jakości i związany z tym wysoki popyt na ziemię do dzierżawy oraz rozwinięty sektor rolniczy na terenie gminy (powiązane z ubieganiem się o dopłaty), rozwinięta grupa działających gospodarstw rolnych wielkoobszarowych; • Istotna rola branży kruszyw na lokalnym rynku przedsiębiorstw; • Korzystne uwarunkowania dla rozwoju biznesu z branż rekreacji i gastronomii, agroturystyki, w tym gospodarstw ekologicznych (Obszar Chronionego Krajobrazu, bliskość Lasów Radłowskich, bliskość ścieżek rowerowych Velo Dunajec, NATURA 2000); • Potencjał do wykorzystania zasobów geotermalnych (wymagające odwiertu i dalszych badań).	• Brak dostępnych, uzbrojonych terenów inwestycyjnych; • Brak dużych zakładów pracy na terenie gminy; • Brak dostępności wykwalifikowanej i zaangażowanej kadry, zwłaszcza w specjalistycznych branżach; • Negatywne, prawdopodobnie długotrwałe, skutki pandemii COVID-19, coraz bardziej odczuwalne na lokalnym rynku pracy; • Problem bezrobocia wśród kobiet.

DEMOGRAFIA, USŁUGI I KAPITAŁ SPOŁECZNY

• Potencjał do poprawy atrakcyjności osadniczej gminy: ✓ Dostępność komunikacyjna – bliskość dużego ośrodka miejskiego - Tarnowa; ✓ Duża dostępność do infrastruktury sieciowej (wodociąg, gaz); ✓ Miejsca kultu religijnego oraz tereny wypoczynku i rekreacji; ✓ Relatywnie dobry poziom edukacji w szkołach podstawowych, dobra jakość infrastruktury oświaty; ✓ Dobry poziom dostępności miejsc w przedszkolach i żłobku; ✓ Dobre podstawy integracji lokalnej społeczności (dziedzictwo kulturowe, zakorzenione instytucje kultury, liczba organizacji społecznych); ✓ Starania o rozwój SIM na terenie gminy; ✓ Podstawowa opieka zdrowotna, 2 Publiczne Samodzielne Ośrodki Zdrowia – w Radłowie i w Zabawie. • Spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej na przestrzeni ostatnich lat (trend zatrzymany w czasie pandemii); • Działający Środowiskowy Dom Samopomocy; • Rosnąca frekwencja wyborcza w gminie; • Wysoka wartość wskaźnika fundacji i stowarzyszeń, spośród których wyróżniają się te o potencjale integracji lokalnej społeczności oraz	• Relatywnie niekorzystna sytuacja demograficzna gminy, wymagająca podejmowania działań zaradczych: ✓ Spadek liczby mieszkańców; ✓ Spadek przyrostu naturalnego – niekorzystne trendy w zakresie dzietności; ✓ Ujemne saldo migracji, głównie wewnętrznych; ✓ Niska liczba udzielanych zgód i pozwoleń na budowę dla budynków mieszkalnych; ✓ Przewaga osób w wieku poprodukcyjnym nad osobami w wieku przedprodukcyjnym związana z odpływem ludzi młodych z terenu gminy; ✓ Wzrost wartości wskaźnika starości; • Wysoki odsetek beneficjentów pomocy społecznej wspieranych długotrwałe (powyżej roku); • Ubóstwo jako najczęstszy powód udzielania pomocy społecznej; • Niski poziom profesjonalizacji lokalnych organizacji pozarządowych (mierzony np. ilością pozyskanych środków zewnętrznych); • Wysoki poziom wydatków na oświatę wymagający monitorowania oraz ewentualnego podjęcia działań w kierunku optymalizacji systemu oświaty.

<p>w zakresie rozwoju edukacji (4 szkoły prowadzone przez organizacje niepubliczne);</p> <ul style="list-style-type: none"> • Działalność i oferta Gminnego Centrum Kultury i Czytelnictwa, wsparcie dla zespołów, aktywność kulturalna mieszkańców przejawiająca się m.in. dużą liczbą uczestników wydarzeń kulturalnych i rozrywkowych; • Aktywność rekreacyjna i sportowa mieszkańców, działalność klubów i organizacji sportowych. 	
ŚRODOWISKO I TURYSTYKA	
<ul style="list-style-type: none"> • Duży potencjał gminy w zakresie rozwoju zasobów dziedzictwa kulturowego – lokalne zespoły, interesująca historia, tradycje, postaci i obiekty związane z kultem religijnym, w tym zabytki sakralne i placówki o rozpoznawalności ponadlokalnej – m.in. układ urbanistyczny i małomiasteczkowa zabudowa Radłowa, Sanktuarium Karoliny Kózki w Zabawie, cmentarze z okresu I i II wojny światowej, najstarszy słup graniczny w Polsce w Biskupicach Radłowskich; • Duży i bliski „rynek odbiorców” walorów rekreacyjnych gminy przede wszystkim w zakresie turystyki jednodniowej w tym m.in. mieszkańcy miasta Tarnów, powiatu tarnowskiego, części wschodniej Małopolski; • Rozpoznawalna na rynku krajowym i w środowisku międzynarodowym triathlonistów impreza pn. <i>Triathlon Radłów</i>; • Bliskość trasy VeloDunajec; • Kąpielisko Riviera Radłowska; • Zainstalowane czujniki pomiaru zanieczyszczeń powietrza oraz tablica informacyjna; • Relatywnie mała ilość produkowanych śmieci oraz wysoki udział odpadów zbieranych selektywnie; • Wysokie poczucie bezpieczeństwa na terenie gminy (dobrze funkcjonujące Ochotnicze Straże Pożarne, dwie jednostki KSRG). 	<ul style="list-style-type: none"> • Braki w zakresie sieci kanalizacyjnej; • Stosunkowo niewielka liczba podmiotów funkcjonująca w obszarach związanych z rekreacją, turystyką i wypoczynkiem – brak adekwatnej infrastruktury służącej ożywieniu i udostępnieniu terenów; • Niewykorzystany w pełni potencjał rekreacji wodnej na bazie zbiorników powyroboiskowych; • Niewystarczająca promocja walorów rekreacyjnych gminy.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Zwiększona dostępność zewnętrznych źródeł finansowania, zarówno w zakresie środków europejskich jak i krajowych (m.in. środki Unii Europejskiej na lata 2021-2027, fundusze norweskie, fundusze i programy krajowe) m.in. w dziedzinach: <ul style="list-style-type: none"> ○ ochrony środowiska, w tym ochrony powietrza; ○ transformacji cyfrowej i rozwoju e-administracji; ○ rozwoju elektromobilności i proekologicznego transportu publicznego, ○ transformacji energetycznej, w tym rozwoju OZE, 	<ul style="list-style-type: none"> • Postępujące negatywne procesy demograficzne w skali całego kraju; • Postępujące zmiany klimatyczne oraz powiązane z nimi dalsze podwyższanie się średniej rocznej temperatury i ryzyko wzrostu występowania zagrożeń zjawiskami ekstremalnymi - zarówno suszami, jak i powodzią (np. ze strony Dunajca, lub z powodu tzw. deszczy nawaalnych itp.); • Niestabilna sytuacja gospodarcza i na rynku pracy wywołana pandemią koronawirusa, rosnący poziom bezrobocia i podaż na usługi z zakresu pomocy społecznej, nasilające się problemy społeczne w odniesieniu do różnych

<ul style="list-style-type: none"> ○ społecznego budownictwa mieszkaniowego i rewitalizacji, ○ adaptacji terenów zdegradowanych, ○ rozwoju usług z zakresu profilaktyki i ochrony zdrowia, ○ włączenia społecznego, w tym we współpracy z organizacjami pozarządowymi; • Rozwój wielosektorowej współpracy, w tym współpracy terytorialnej w obrębie Aglomeracji Tarnowskiej - potencjał do współdziałania w ramach MOF Tarnowa, w tym integracji zwłaszcza w zakresie komunikacji zbiorowej, ochrony środowiska i energetyki; • Nowe kierunki polityki państwa w odniesieniu do osób starszych, osób z niepełnosprawnościami oraz całych rodzin – dedykowane programy i systemy finansowe, w tym dedykowane samorządom i organizacjom pozarządowym; • Programy rządowe i systemy finansowe ukierunkowane na zwiększenie dzietności, wspierające rodzinę na różnych etapach funkcjonowania i rozwoju Proaktywna polityka migracyjna oraz trend powracania emigrantów w strony rodzinne – poprawa sytuacji demograficznej oraz zwiększenie się dostępności pracowników na lokalnym rynku pracy; • Polityczny i społeczny priorytet związany z ochroną środowiska, dostęp do wiedzy, dostępność środków finansowych (m.in. Wody Polskie, NFOŚiGW, WFOŚiGW, środki unijne) oraz potencjalne partnerstwa prorozwojowe wynikające z unijnych oraz państwowych programów limitacji lub adaptacyjnych do zmian klimatu; • Rosnący popularność zdrowego i aktywnego trybu życia i mody na rekreację, turystykę jednodniową oraz weekendową; • Wzrost liczby turystów związany z poprawą dostępności komunikacyjnej gminy z Tarnowem, Nowym Sączem i Krakowem; • Trendy na rynku pracy powodujące wzrost znaczenia pracy zdalnej. 	<p>grup społecznych (młodzież szkolna, rodziny wychowujące małe dzieci, seniorzy, osoby zależne i ich rodziny, przewlekle chorzy itp.), spadek dochodów i wzrost wydatków z budżetu gminy;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Duża zmienność legislacji, przyrost zadań nakładanych na samorządy przy braku adekwatnych nakładów finansowych na już realizowane zadania; • Skomplikowane procedury i zasady związane z pozyskiwaniem środków zewnętrznych; • Rosnące koszty systemu gospodarowania odpadami komunalnymi i zagrożenia związane z nieefektywnym systemem odbioru i utylizacji śmieci w skali kraju ze skutkami lokalnymi; • Przeszkody prawne oraz wysokie koszty przystosowania zbiorników powyrobiskowych na cele rekreacji wodnej; • Brak zmian w polskiej służbie zdrowia (w poziomie nakładów, dostępności specjalistów na rynku, wydolności placówek służby zdrowia itd.); • Luki w systemie pomocy społecznej powodujące udzielanie wsparcia osobom i rodzinom, które tego nie potrzebują; • Skomplikowane i często zmieniające się przepisy prawa oświatowego, w tym utrudniające sprawne i efektywne zarządzanie tą sferą na poziomie gminy.
---	--

Źródło: Opracowanie własne na podstawie wyników diagnozy oraz dyskusji podczas warsztatu diagnostycznego

---

Wizja i misja rozwoju gminy Radłów

Wizja rozwoju stanowi projekcję, opis pożądanego stanu gminy Radłów w perspektywie roku 2030. Określa stan docelowy, do którego dążyć będą władze samorządowe i wszyscy zaangażowani partnerzy. Wskazuje ona zasadniczy kierunek wspólnie podejmowanych interwencji.

RADŁÓW 2030

W swoim rozwoju gmina Radłów korzysta ze strategicznego położenia względem miasta Tarnowa oraz wysokiej dostępności komunikacyjnej, gwarantowanej przez modernizowaną i rozwijającą się infrastrukturę drogową oraz przyjazny środowisko i dostosowany do potrzeb mieszkańców transport zbiorowy. Determinuje to jej wysoką atrakcyjność osadniczą, inwestycyjno-gospodarczą i rekreacyjno-turystyczną. W ostatnich latach w zorganizowanych strefach aktywności gospodarczej działalność rozpoczęły nowe firmy, gwarantujące mieszkańcom dobrze opłacane miejsca pracy. Ich przedsiębiorczość owocuje ponadto nowymi mikro, małymi i średnimi działalnościami gospodarczymi, które wykorzystują zasoby, tradycje i specjalizacje lokalne. Elementem gospodarki lokalnej pozostaje również rolnictwo, oparte na lokalnych i naturalnych produktach, zyskujących wciąż nowe rynki zbytu i uznanie klientów. Wpływ na atrakcyjność gminy mają ponadto działania z zakresu ochrony oraz włączania w obieg społeczny i gospodarczy zasobów lokalnego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego. Podstawę lokalnej oferty czasu wolnego stanowi rekreacja wodna, rowerowa i turystyka kulturowa. Gmina znana jest ze swojej ogólnodostępnej bazy sportowej i rekreacyjnej, animowanej przez lokalne kluby i organizacje sportowe. Dynamicznie rozwija się również oferta kulturalna i rozrywkowa, która dodatkowo przyczynia się do zaktywizowania mieszkańców niezależnie od ich wieku. Gmina Radłów konsekwentnie stawia na rozwój zrównoważony, na inwestycje w ludzi i ich otoczenie, szczególnie dbając o przestrzeń i środowisko. Świadczą o tym nakłady i efekty działań z zakresu rozbudowy sieci kanalizacyjnej, przedsięwzięcia związane z walką o czyste powietrze, popularyzujące odnawialne źródła energii, wzmacniające retencję, a także projekty edukacyjne i wzbogacające bioróżnorodność. Rozwój indywidualny i wspólnotowy zapewnia skuteczną, dostosowaną do potrzeb społecznych i gospodarczych, wyzwań cywilizacyjnych oraz procesów demograficznych ofertę edukacyjną dla dzieci, młodzieży, ale i osób dorosłych. Wciąż doskonała jest dostępność i jakość pozostałych usług publicznych, w tym społecznych i zdrowotnych, które są stale adaptowane do zmieniającej się struktury społeczności lokalnej. W gminie żyje się dobrze, spokojnie i bezpiecznie, ale nie nudno. Władze lokalne wsłuchują się w potrzeby mieszkańców i komunikują się z nimi regularnie, aby lokalna polityka rozwoju uwzględniała ich postulaty. Dzięki temu widać rosnące zaangażowanie społeczne, zarówno w formach zorganizowanych, jak i inicjatywach indywidualnych i nieformalnych. Współpraca na wielu polach owocuje wciąż nowymi inicjatywami prorozwojowymi, ukierunkowanymi na rozwój mieszkańców i całej gminy.

Misja wskazuje naczelny cel polityki rozwoju gminy Radłów, wokół którego powinny koncentrować się działania władz samorządowych i wszystkich zaangażowanych partnerów. Stanowi przesłanie, będące podstawą i określeniem kierunku współpracy na szczeblu lokalnym.

Naszą misją jest współpraca na rzecz trwałego i zrównoważonego rozwoju gminy Radłów, wykorzystującego położenie w aglomeracji tarnowskiej, unikatowe zasoby środowiskowe i kulturowe, lokalne specjalizacje oraz zaangażowanie i przedsiębiorczość mieszkańców.

Obszary, cele i kierunki działań Strategii Rozwoju Gminy Radłów na lata 2021-2030 oraz oczekiwane efekty jej realizacji

---

Wieloaspektowość zmian zachodzących w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym wymaga od samorządu lokalnego opracowania zintegrowanej interwencji publicznej, która będzie stanowić skuteczną odpowiedź na wyzwania będące ich następstwem. Znalazło to swoje odzwierciedlenie w strukturze strategii, której podstawę stanowią **3 obszary strategiczne**, w ramach których dokonano koncentracji różnych działań wokół wyznaczonych celów.

Schemat 1. Obszary strategicznego rozwoju gminy Radłów do roku 2030.

W ramach każdego z obszarów zdefiniowano cele rozwojowe w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym. **Cele strategiczne** mają charakter długofalowy, wskazują generalny kierunek postępowania w realizacji założonej wizji rozwoju gminy. **Cele operacyjne** dotyczą średniego horyzontu czasowego, określają narzędzia i sposoby realizacji celów strategicznych. Następnie określono kierunki działań, które wskazują przyjętą strategię postępowania, służą realizacji założonych celów, a tym samym stanowią podstawę wdrażania strategii. **Kierunki działań** oznaczają kierunki koncentracji wspólnych wysiłków (aktywności programowej, finansowej i organizacyjnej) podejmowanych przez samorząd oraz jego partnerów publicznych, społecznych i gospodarczych. Część z nich to konkretne przedsięwzięcia rozwojowe (projekty), najczęściej o charakterze inwestycyjnym, których realizacja będzie miała kluczowe znaczenie dla powodzenia prowadzonej polityki rozwoju gminy w perspektywie roku 2030. Strategia określa również **oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźniki ich osiągnięcia**. Interwencje planowane w ramach poszczególnych obszarów nie są rozłączne, lecz wzajemnie się przenikają i uzupełniają, dzięki czemu możliwe będzie uzyskanie efektu synergii, kluczowego dla ich powodzenia.

Schemat 2. Schemat celów Strategii Rozwoju Gminy Radłów na lata 2021-2030.

KAPITAŁ LUDZKI I SPOŁECZNY	ŚRODOWISKO I PRZESTRZEŃ	GOSPODARKA LOKALNA I OFERTA CZASU WOLNEGO
<p><i>Cel strategiczny 1.</i> <i>Wysoka jakość usług publicznych, wzmacniających kapitał ludzki i dopasowanych do potrzeb społecznych.</i></p>	<p><i>Cel strategiczny 2.</i> <i>Wysoka jakość życia mieszkańców pod względem przestrzeni, środowiska i mobilności.</i></p>	<p><i>Cel strategiczny 3.</i> <i>Wysoka pozycja konkurencyjna gminy w zakresie gospodarki, oparta na kluczowych potencjałach i przedsiębiorczości mieszkańców.</i></p>
<p>Cel operacyjny 1.1. Zapewnienie włączającego i efektywnego systemu edukacji.</p> <p>Cel operacyjny 1.2. Sport i kultura jako instrumenty aktywizacji i integracji mieszkańców.</p> <p>Cel operacyjny 1.3. Podniesienie jakości i dostępności usług społecznych i zdrowotnych.</p> <p>Cel operacyjny 1.4. Skuteczne i efektywne zarządzanie publiczne.</p>	<p>Cel operacyjny 2.1. Podnoszenie dostępności infrastruktury sieciowej, przy wykorzystaniu technologii, uwzględniających lokalne uwarunkowania.</p> <p>Cel operacyjny 2.2. Kształtowanie ładu przestrzennego i działania na rzecz adaptacji do zmian klimatu oraz troska o stan środowiska naturalnego.</p> <p>Cel operacyjny 2.3. Poprawa dostępności transportowej oraz rozwój aktywnej i ekologicznej mobilności.</p> <p>Cel operacyjny 2.4. Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa publicznego.</p>	<p>Cel operacyjny 3.1. Rozwój i promocja oferty czasu wolnego, opartej na lokalnych potencjałach przyrodniczych i dziedzictwie kulturowym.</p> <p>Cel operacyjny 3.2. Wzrost konkurencyjności gospodarstw rolnych.</p> <p>Cel operacyjny 3.2. Animowanie i rozwój lokalnej przedsiębiorczości oraz wspieranie aktywności zawodowej mieszkańców.</p> <p>Cel operacyjny 3.4. Tworzenie i rozwój terenów inwestycyjnych oraz promocja gospodarcza gminy.</p>

Obszary, cele i kierunki działań zostały zidentyfikowane na bazie wniosków z pogłębionej diagnozy społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy, a także uzgodnień poczynionych w ramach szerokiej debaty publicznej i konsultacji społecznych, w kontekście przyjętej wizji rozwoju gminy w perspektywie 2030 r.

Pierwszy obszar strategiczny poświęcony został sferze **KAPITAŁU LUDZKIEGO I SPOŁECZNEGO** i obejmuje przede wszystkim działania ukierunkowane na zapewnienie włączającego oraz efektywnego systemu edukacji, a także wysokiej jakości usług w zakresie kultury i sportu, służących aktywizacji

i integracji mieszkańców. Ponadto dotyczy działań z zakresu podnoszenia jakości i dostępności usług pomocy społecznej i ochrony zdrowia, a także skutecznego, nowoczesnego i efektywnego zarządzania publicznego. Celem strategicznym jest **zapewnienie wysokiej jakości usług publicznych, wzmacniających kapitał ludzki i dopasowanych do potrzeb społecznych**. Posłużą temu **4 dedykowane cele operacyjne**.

System edukacji w gminie Radłów opiera się na placówkach edukacyjnych prowadzonych zarówno przez gminę, jak i podmioty niepubliczne. Ofertę uzupełnia otwarty na początku 2021 r. żłobek. Jednostkę charakteryzuje wysoki wskaźnik poziomu dostępności przedszkoli i skolaryzacji w szkołach podstawowych. Pozytywnie wyróżnia się też poziom jakości nauczania, mierzony wynikami egzaminów, głównie z części humanistycznej, jak i z języka angielskiego. Edukacja to jednocześnie obszar wymagający pogłębionych działań i niezbędnych inwestycji, m.in. w zakresie podnoszenia standardu budynków, dostosowania obiektów do nowych potrzeb (m.in. dostępności architektonicznej, czy poprawy efektywności energetycznej), doposażenia i cyfryzacji placówek, stałego doskonalenia kadr i jakości nauczania oraz rozwoju różnorodnej oferty zajęć, dostosowanej do indywidualnych potrzeb i możliwości ucznia. Warty uwagi jest rozwój edukacji muzycznej, która mogłoby stanowić wyróżnik dla gminy w przyszłości. Podobnie jeśli chodzi o oświatę ponadpodstawową. Taka oferta silniej wiązałaby młode osoby z gminą i w jakimś zakresie minimalizowała ich odpływ. W związku ze skutkami pandemii koronawirusa, potrzeba wdrożenia akcji prozdrowotnych i stosownego wsparcia kierowanych do dzieci i młodzieży (pomoc psychologiczna, aktywizacja ruchowa, profilaktyka uzależnień itp.). Kluczowym będzie sprostanie tym wyzwaniom przy jednoczesnej optymalizacji organizacyjno-finansowej sfery oświatowej, która obecnie stanowi największy wydatek budżetu gminy. Działania te zaplanowano w ramach celu operacyjnego

1.1. Zapewnienie włączającego i efektywnego systemu edukacji.

Obszarem interwencji będzie także oferta czasu wolnego. W sferze sportu, która aktywnie rozwija się w gminie, zaplanowano dalszy rozwój infrastruktury, służącej zarówno mieszkańcom, jak i lokalnym klubom sportowym. Ideą nadrzędną jest poszerzenie i dywersyfikacja oferty, aby uwzględniała potrzeby, możliwości i oczekiwania wszystkich grup społecznych (bez względu na wiek, płeć itp.). Obejmuje to również rozwój imprez sportowych i rekreacyjnych o zasięgu lokalnym i ponadlokalnym, o różnym charakterze. W tym kontekście gmina rozważa powołanie dedykowanego podmiotu, który odpowiadałby za sferę sportu i rekreacji. Podobne założenia poczyniono jeśli chodzi o sferę kultury. Strategia postępowania koncentruje się przede wszystkim na zapewnieniu dostępności wysokiej jakości usług kulturalnych. Mieszkańcy gminy aktywnie uczestniczą w już prowadzonych zajęciach, warsztatach i wydarzeniach, a ich oczekiwania względem lokalnych instytucji kultury rosną. Jednocześnie gmina będzie wspierała organizacje i inicjatywy lokalne działające w sferze oferty czasu wolnego, co powinno skutkować jeszcze lepszym jej dopasowaniem do potrzeb. Mając na względzie licznie występujące na terenie gminy zasoby dziedzictwa kulturowego, kontynuowane będą działania z zakresu poprawy stanu technicznego zabytków ruchomych i nieruchomych, w tym zmierzające do nadania im nowych funkcji społecznych, czy turystycznych. Te działania skumulowano w ramach celu operacyjnego

1.2. Sport i kultura jako instrumenty aktywizacji i integracji mieszkańców.

W zakresie polityki społecznej i ochrony zdrowia, mając na względzie niekorzystne trendy demograficzne oraz skutki pandemii COVID-19, przewiduje się zwiększony popyt na usługi zdrowotne, w tym specjalistyczne, oraz społeczne. W tym kontekście konieczne są szerokie działania profilaktyczne, diagnostyczne, doskonalące itp., mające na celu zapewnienie kompleksowego wsparcia – zarówno te będące w granicach kompetencji gminy, jak i realizowane we współpracy z podmiotami odpowiedzialnymi. Należy tu bowiem jednoznacznie podkreślić, iż działania związane z budową

i utrzymaniem kapitału ludzkiego i społecznego są najbardziej efektywną inwestycją w długoterminowy rozwój gminy. Strategia postępowania zakłada m.in. promocję zdrowego stylu życia i aktywizację ruchową mieszkańców oraz zwiększanie dostępności i jakości usług z zakresu ochrony zdrowia. W zakresie usług społecznych konieczne jest wdrożenie skutecznej polityki prorodzinnej, w tym dotyczącej promocji i wsparcia rodzin oraz przeciwdziałającej kryzysom i uzależnieniom. Zakłada się poprawę efektywności wspólnych działań różnych jednostek i służb na rzecz przeciwdziałania problemom społecznym. Elementem lokalnej polityki społecznej będzie także kompleksowe wsparcie dla osób starszych i z niepełnosprawnościami oraz ich bliskich i opiekunów. Instrumentem budowy atrakcyjności osadniczej gminy, poprawiającym komfort życia, będzie rozwój mieszkalnictwa. Wszystkie te działania przewidziano do realizacji w ramach celu operacyjnego **1.3. Podniesienie jakości i dostępności usług społecznych i zdrowotnych.**

Osiągnięcie założonych w strategii celów będzie w dużej mierze zależę od działania władz i całego aparatu samorządowego. Zgodnie z tym, priorytetem pozostaje ciągłe wzmacnianie potencjału i skuteczności administracji publicznej, w tym poprzez podnoszenie kompetencji i motywacji pracowników, wdrażanie usprawnień zarządczych, rozwój i modernizację bazy administracyjnej, cyfryzację, rozwój e-usług. Wyzwaniem jest zapewnienie dostępności architektonicznej, cyfrowej, informacyjno-komunikacyjnej dla wszystkich odbiorców usług. Zgodnie z przewodnią ideą strategii, zarządzanie rozwojem gminy ma być prowadzone w sposób partycypacyjny, mieć włączający i zintegrowany charakter (służyć obywatelom, środowisku oraz gospodarce). Potrzebny będzie tu rozwój współpracy samorządowej w wymiarze krajowym i międzynarodowym oraz przenoszenie jej na środowiska lokalne. Kluczowe będzie zaangażowanie gminy w tworzenie i rozwój współpracy w ramach Aglomeracji Tarnowskiej (Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Tarnowa). Rozwijana będzie także współpraca (zarówno finansowa, jak i pozafinansowa) na linii samorząd – organizacje pozarządowe oraz doskonalony dialog z mieszkańcami. Ostatnim elementem strategii postępowania będzie poprawa i profesjonalizacja systemu promocji w celu kształtowania atrakcyjnego wizerunku gminy. Aktywności te ogniskują się w ramach celu operacyjnego **1.4. Skuteczne i efektywne zarządzanie publiczne.**

Drugi obszar strategiczny dotyczy kwestii **ŚRODOWISKA I PRZESTRZENI**. Tworzenie warunków do poprawy atrakcyjności osadniczej oraz rekreacyjno-turystycznej gminy wymaga szczególnej troski o przestrzeń wspólną, kondycję środowiska i walory krajobrazowe. Samorząd gminny w swoich kompetencjach dysponuje na poziomie lokalnym tzw. władztwem planistycznym. Oznacza to, iż ma odpowiednie narzędzia w zakresie planowania i kształtowania przestrzeni, ochrony krajobrazu i miejsc szczególnie ważnych dla lokalnej społeczności. Wyraża się to ponadto odpowiedzialnymi i przemyślanymi inwestycjami, trafiającymi w konkretne deficyty lub wykorzystującymi możliwości rozwojowe poszczególnych zasobów i obszarów. Aktualne wskaźniki pokrycia gminy Radłów miejscowymi planami przestrzennymi są bardzo niskie, choć gmina prowadzi kilka procedur zmierzających do podniesienia tego wskaźnika. Najważniejsze wyzwania dotyczą utworzenia strefy inwestycyjnej, rozwoju infrastruktury ochrony środowiska, walki o czyste powietrze oraz adaptacji do zmian klimatu, a także odpowiedniego skomunikowania gminy i zapewnienia możliwości transportowych. Przełożyły się one na drugi cel strategiczny, który określono jako **zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańców pod względem przestrzeni, środowiska i mobilności**. Również w tym przypadku obejmuje on **4 cele operacyjne**.

Problemem, z którym wciąż boryka się gmina, pozostają braki w zakresie kanalizacji i jednocześnie wysokie koszty rozbudowy lub modernizacji sieci. Warunkuje to nie tylko atrakcyjność zamieszkania, czy inwestowania, ale przede wszystkim bezpieczeństwo ekologiczne. Jednocześnie ochrona zasobów

naturalnych (zlewni) rzeki Wisły stanowi zagadnienie istotne w zdecydowanie szerszej perspektywie niż tylko lokalnej, dlatego można przewidywać dofinansowanie tych działań ze środków zewnętrznych. Rozwiązaniem towarzyszącym będzie np. budowa przydomowych oczyszczalni ścieków, w przypadkach gdy brak jest racjonalnych możliwości rozwoju sieci. Strategia postępowania zakłada ponadto modernizację sieci wodociągowej oraz modernizację i przebudowę stacji uzdatniania wody. Działania te zaplanowano w ramach celu operacyjnego **2.1. Podnoszenie dostępności infrastruktury sieciowej, przy wykorzystaniu technologii, uwzględniających lokalne uwarunkowania.**

Podstaw do wszystkich działań w obszarze środowiska dostarczają m.in. różne formy ochrony przyrody występujące na terenie gminy – Radłowsko-Wierzchosławicki Obszar Chronionego Krajobrazu, Natura 2000 Jadowniki Mokre oraz Dolny Dunajec. Uwzględniając te wyzwania oraz oczekiwania społeczne, zakłada się kontynuację i intensyfikację aktywności na rzecz poprawy jakości środowiska, szczególnie powietrza i zasobów wodnych, w tym m.in. poprzez objęcie jak największej powierzchni gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, wymianę starych pieców, poprawę efektywności energetycznej budynków i szersze wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, rozwój zielono-błękitnej infrastruktury, a także intensyfikację działań ochronnych i kształtujących krajobraz oraz bioróżnorodność środowiska przyrodniczego. Gmina będzie realizowała własne działania, ale przede wszystkim będzie wspierała prywatne inwestycje ukierunkowane na czyste powietrze, w szczególności poprzez ekodoradztwo oraz realizację dedykowanych projektów. Działaniem przekrojowym będzie szeroko rozumiana edukacja ekologiczna i przedsięwzięcia na rzecz zwiększania świadomości mieszkańców (m.in. w zakresie ograniczania niskiej emisji, segregacji odpadów), prowadzone we współpracy z partnerami publicznymi i pozarządowymi. Aktywności te skupiają się w ramach celu operacyjnego **2.2. Kształtowanie ładu przestrzennego i działania na rzecz adaptacji do zmian klimatu oraz troska o stan środowiska naturalnego.**

Środowisko i przestrzeń dotyczą i łączą kwestie mobilności. Planuje się zatem dalsze działania na rzecz poprawy dostępności komunikacyjnej (zarówno zewnętrznej, jak i wewnętrznej), a także doskonalenie systemu transportowego. Oznacza to współpracę z wieloma innymi podmiotami, m.in. z samorządem województwa i powiatem tarnowskim w zakresie budowy, modernizacji i przebudowy dróg wojewódzkich i powiatowych oraz infrastruktury powiązanej. Ponadto, gmina będzie realizowała własne inwestycje w zakresie budowy, modernizacji i przebudowy dróg gminnych oraz tworzenia miejsc parkingowych, w szczególności przy budynkach i miejscach użyteczności publicznej oraz atrakcyjnych dla rekreacji i turystyki. Wyzwaniem będzie pozyskanie wsparcia i zabezpieczenie finansowania inwestycji dotyczącej budowy obwodnicy Radłowa. W kwestii organizacji transportu, również zakłada się współpracę z różnymi podmiotami - w celu podniesienia jakości, dostępności i integracji różnych form transportu, dostosowanych do potrzeb społecznych i zawodowych mieszkańców oraz wymagań środowiskowych, w tym m.in. organizację węzła transportowego w Radłowie. Z punktu widzenia poprawy dostępności do obszarów atrakcyjnych przyrodniczo, kulturalnie i historycznie niezwykle ważna będzie rozbudowa i integracja siatki ścieżek rowerowych, w tym w zakresie obszarów leśnych i połączenia z trasą VeloDunajec. Wszystkie te działania składają się na cel operacyjny **2.3. Poprawa dostępności transportowej oraz rozwój aktywnej i ekologicznej mobilności.**

Z kolei zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa publicznego, warunkującego komfort życia mieszkańców, ale też atrakcyjność gospodarczą i w zakresie oferty czasu wolnego, będzie możliwie dzięki kontynuacji działań z zakresu prewencji, edukacji i profilaktyki wśród mieszkańców, w szczególności dzieci i młodzieży, doskonaleniu i integracji procesów zarządzania bezpieczeństwem, kompleksowemu wsparciu służb, w szczególności jednostek OSP, wsparciu inwestycji

ukierunkowanych na zapobieganie katastrofom i klęskom żywiołowym oraz ograniczanie ich skutków (priorytetem będą zadania z zakresu ochrony przeciwpowodziowej i przeciwpożarowej). Istotnym wyzwaniem pozostają także działania zintegrowane z opisywanymi wcześniej inwestycjami komunikacyjnymi na rzecz poprawy bezpieczeństwa w ruchu drogowym, m.in. rozwój systemu monitoringu, oświetlenia drogowego, budowa chodników i przejść dla pieszych, infrastruktury i urzędzeń bezpieczeństwa. Dotyczą tego zadania w ramach **celu operacyjnego 2.4. Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa publicznego.**

Trzeci obszar strategiczny to **GOSPODARKA LOKALNA I OFERTA CZASU WOLNEGO.** Gminne wskaźniki przedsiębiorczości są przeciętne (np. liczba podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców jest niższa niż w średnio w województwie małopolskim i powiecie tarnowskim). Na terenie gminy dominują mikroprzedsiębiorstwa. Brak jest dużych zakładów pracy, które oferowałyby dużą liczbę atrakcyjnych miejsc pracy, a także zapewniły wpływy do budżetu lokalnego. Brak stref zorganizowanej i skoncentrowanej działalności gospodarczej i inwestycyjnej. Gmina znajduje się w fazie wstępnych analiz terenów, które mogłyby zostać udostępnione pod strefę i zdynamizować rozwój. Będzie to szczególnie ważne w kontekście negatywnych skutków pandemii koronawirusa, która może spowodować wzrost bezrobocia i w konsekwencji pogorszenie sytuacji materialnej części mieszkańców. Poza tym, ważną gałęzią gospodarki lokalnej pozostaje rolnictwo, które w ostatnich latach zostało częściowo zrestrukturyzowane i zmodernizowane, ale nadal wymaga wsparcia. Jednocześnie istotnym potencjałem lokalnym, o częściowym profilu gospodarczym, są elementy dziedzictwa środowiskowego, historycznego i kulturowego. W związku z tym, trzecim celem strategicznym określono **zapewnienie wysokiej pozycji konkurencyjnej gminy w zakresie gospodarki, opartej na kluczowych potencjałach i przedsiębiorczości mieszkańców.** Podobnie jak w przypadku pozostałych dwóch obszarów, **wyznaczono 4 cele operacyjne.**

Wśród zasobów gminy, które mają duży i wciąż niewykorzystany potencjał pod zagospodarowanie rekreacyjno-turystyczne, można wymienić obszary o wyjątkowych walorach przyrodniczo-krajobrazowych, przede wszystkim wspomniane wcześniej obszary chronione, a także zabytki oraz miejsca powiązane z kulturą i historią, m.in. Sanktuarium Błogosławionej Karoliny Kózkówny, układ urbanistyczny miasta Radłowa, zespół pałacowo-parkowy, kościół parafialny pw. św. Jana Chrzciciela z cmentarzem i kapliczką Chrystusa Frasobliwego, najstarszy w Polsce słupek graniczny z połowy XV wieku w Biskupicach Radłowskich, kilka cmentarzy wojennych z okresu I i II wojny światowej (m.in. w Biskupicach Radłowskich, Glowie, Łęce-Siedleckiej, Nivce, Wał-Rudzie i Zabawie), jednocześnie elementy niematerialne, m.in. folklor, tradycje, działające zespoły regionalne. Poza tym, na terenie gminy działają zakłady eksploatacji kruszywa. Po zakończonej działalności wydobywczej, tereny te mogą być uwalniane dla turystyki indywidualnej i zbiorowej (przykład Rivieri Radłowskiej). Jednym z najważniejszych wyzwań dla gminy w ciągu kolejnej dekady będzie zatem rozwój infrastruktury i wykreowanie oferty, bazującej na wskazanych zasobach dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym we współpracy z sektorem prywatnym. Zakłada się rozwijanie oraz tworzenie i promowanie nowych produktów rekreacyjno-turystycznych a następnie ich integrowanie w ramach lokalnej i ponadlokalnej oferty czasu wolnego. Strategia postępowania obejmuje m.in. rewitalizację i zagospodarowanie wspomnianych zbiorników po eksploatacji piasków i żwiru (co będzie elementem współpracy ponadlokalnej - Pojezierze Tarnowskie), czy Zespołu Pałacowo-Parkowego w Radłowie (planuje się m.in. budowę amfiteatru i tężni solankowej). Bardzo ważne będzie wykreowanie propozycji z uwzględnieniem charakteru sakralnego i historycznego gminy (ruch pielgrzymkowy wokół osoby bł. Karoliny Kózkówny, ale także Akcja III Most, Bitwa Radłowska, itp.), które wyróżniałyby ją na tle innych jednostek. Planowane jest także wzmocnienie potencjału

rekreacyjnego i wypoczynkowego zasobów wodnych i powiązanych (m.in. animacja trasy VeloDunajec, budowa domków wypoczynkowych w okolicach lasu i nad Rivierą Radłowską). Poza działaniami inwestycyjnymi, należy wskazać na organizację lub współorganizację imprez sportowych i rekreacyjnych o różnym charakterze i zasięgu (w tym kontynuację rozpoznawalnych już imprez, jak np. Triathlon Radłów). Gmina będzie pobudzać rozwój lokalnej przedsiębiorczości poprzez promocję lokalnej oferty gastronomicznej i noclegowej. Wszystkie te działania składają się na cel operacyjny **3.1. Rozwój i promocja oferty czasu wolnego, opartej na lokalnych potencjałach przyrodniczych i dziedzictwie kulturowym.**

Rolnictwo w gminie Radłów rozwija się przede wszystkim dzięki wysokiej rolniczej przydatności gleb oraz ich stosunkowo niskiej podatności na suszę. Można tu zidentyfikować gospodarstwa wielkoobszarowe, które prowadzone są przez młodych i aktywnych rolników, co wyróżnia gminę na tle Małopolski. Poza działalnością tradycyjną, szansą jest rozwój nowoczesnego i innowacyjnego rolnictwa, w tym gospodarstw ekologicznych i wyspecjalizowanych, oraz branż powiązanych. Sprzyjać temu będą środki w ramach kolejnej perspektywy budżetowej Unii Europejskiej dedykowane obszarom wiejskim. W tym kontekście ważne będzie pobudzanie rozwoju funkcjonujących gospodarstw rolnych poprzez zapewnianie informacji o dostępnej ofercie szkoleń, doradztwa i możliwych formach dofinansowania ze źródeł zewnętrznych (współpraca z instytucjami otoczenia biznesu i wyspecjalizowanymi jednostkami doradztwa rolniczego). Ponadto zakłada się wsparcie dla rolników w zakresie procesu modernizacji gospodarstw rolnych, rozwoju przetwórstwa rolno-spożywczego, czy promocji produktów lokalnych. Składa się to na kolejny cel operacyjny **3.2. Wzrost konkurencyjności gospodarstw rolnych.**

Generalnym priorytetem gminy pozostaje rozwój i promocja lokalnej przedsiębiorczości oraz wspieranie aktywności zawodowej mieszkańców. Przewiduje się intensyfikację współpracy na linii gmina-biznes, poprzez np. powołanie Rady Przedsiębiorczości przy Burmistrzu. Wśród działań stymulujących wymienić można także działania edukacyjne oraz konsultacyjno-pomocowe, w tym upowszechnianie informacji dotyczących krajowych i unijnych środków na inwestycje i przedsięwzięcia rozwojowe. Poza tym, podejmowane przedsięwzięcia będą się koncentrowały na walce z bezrobociem, gdzie kluczową rolę będzie odgrywał Powiatowy Urząd Pracy w Tarnowie, w tym poprzez stymulowanie powstawania mikroprzedsiębiorstw oraz nowych miejsc pracy, wspieranie zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy, wspieranie kształcenia ustawicznego i kształcenia zgodnego z potrzebami rynku pracy. Jednocześnie bardzo ważnym kierunkiem interwencji będzie współpraca międzysektorowa i międzyinstytucjonalna w zakresie wsparcia biznesu dotkniętego skutkami pandemii COVID-19. Zakłada się też promocję ekonomii społecznej, która dynamicznie rozwija się w skali kraju i samej Małopolski oraz może liczyć na współfinansowanie zewnętrzne. Te działania zostały skumulowane w ramach celu operacyjnego **3.2. Animowanie i rozwój lokalnej przedsiębiorczości oraz wspieranie aktywności zawodowej mieszkańców.**

Strategia postępowania obejmuje także przedsięwzięcia na rzecz tworzenia stref zorganizowanej i skoncentrowanej działalności gospodarczej i inwestycyjnej, w tym tworzenie i aktualizowanie dokumentów planistycznych, pozyskiwanie i scalanie terenów, zakładając przy tym współpracę z właścicielami gruntów i powiatem tarnowskim, a także ich uzbrajanie. Gmina przygotowuje profesjonalną ofertę, którą będzie następnie promowała, w celu pozyskania inwestorów. Wspomagać ją będą w tym zakresie właściwe instytucje otoczenia biznesu. Te działania przewidziano w ramach ostatniego celu operacyjnego **3.4. Tworzenie i rozwój terenów inwestycyjnych oraz promocja gospodarcza gminy.**

OBSZAR STRATEGICZNY 1.

KAPITAŁ LUDZKI I SPOŁECZNY

Cel strategiczny 1.

Wysoka jakość usług publicznych, wzmacniających kapitał ludzki i dopasowanych do potrzeb społecznych.

Cele operacyjne:

1.1. Zapewnienie włączającego i efektywnego systemu edukacji.

1.2 Sport i kultura jako instrumenty aktywizacji i integracji mieszkańców.

1.2. Podniesienie jakości i dostępności usług społecznych i zdrowotnych.

1.3. Skuteczne i efektywne zarządzanie publiczne.

CEL OPERACYJNY 1.1. Zapewnienie włączającego i efektywnego systemu edukacji.

Kierunki działań		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów i oczekiwany trend	Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy	Podmioty zaangażowane/partnerzy
1.1.1.	Przystosowanie obiektów oświatowych do standardów nowej dekady (likwidacja barier architektonicznych, aranżacja przyjaznego otoczenia budynków, poprawa ich efektywności energetycznej, w tym wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii, uzupełnienie infrastruktury rekreacyjno-sportowej itp.).	Rozwój bazy dydaktycznej oraz przyszkolonej infrastruktury rekreacyjno-sportowej Poprawa warunków nauki Poprawa efektywności energetycznej bazy, dywersyfikacja źródeł ciepła w kierunku bardziej ekologicznych Zwiększenie dostępności infrastruktury, wyrównywanie szans edukacyjnych	Liczba nowych i zmodernizowanych obiektów Liczba osób korzystających z nowej lub zmodernizowanej bazy ↗	Jednostki oświatowe, Urząd Miejski w Radłowie: Referat Planowania Przestrzennego i Inwestycji oraz Stanowisko ds. oświaty i spraw społecznych	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Woj. Małopolskiego
1.1.2.	Podnoszenie poziomu informatyzacji szkół oraz utrzymanie wysokiej jakości ich bazy sprzętowej.	Uzupełnienie i unowocześnienie bazy komputerowej szkół Rozwój społeczeństwa informacyjnego i cyfrowego	Średni wiek komputera w szkole oraz liczba uczniów przypadających na 1 komputer z dostępem do Internetu ↘	Jednostki oświatowe, Urząd Miejski w Radłowie: Stanowisko ds. oświaty i spraw społecznych	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Woj. Małopolskiego, Organizacje pozarządowe, Przedsiębiorcy
1.1.3.	Rozwój edukacji muzycznej na terenie gminy.	Zapewnienie możliwości i upowszechnienie edukacji muzycznej na terenie gminy	Liczba osób korzystających na terenie gminy z edukacji muzycznej ↗	Urząd Miejski w Radłowie: Stanowisko ds. oświaty i spraw społecznych	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Woj. Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Tarnowie, Jednostki oświatowe

1.1.4.	Tworzenie bogatej i różnorodnej oferty zajęć edukacyjnych i ruchowych, rozwijających w szczególności kompetencje uniwersalne, niezbędne w życiu społecznym i zawodowym, kierowanych również do uczniów wymagających specjalnego wsparcia.	<p>Zwiększenie oferty edukacyjnej dla dzieci i młodzieży</p> <p>Dostosowanie edukacji do indywidualnych potrzeb ucznia</p> <p>Poprawa jakości kształcenia, poprawa wyników egzaminów końcowych</p> <p>Wyrównywanie szans edukacyjnych</p>	<p>Wyniki egzaminów końcowych</p> <p>Liczba laureatów i finalistów olimpiad, konkursów przedmiotowych, artystycznych i zawodów sportowych</p> <p>Liczba uczniów objętych stypendiami</p> <p>Liczba uczniów i/lub rodziców objętych różnymi formami wsparcia psychologicznego i pedagogicznego</p>	Jednostki oświatowe	<p>Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Woj. Małopolskiego, Kuratorium Oświaty w Krakowie, Urząd Miejski w Radłowie, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe, LGD, Instytucje kultury, Kluby i organizacje sportowe, Poradnie psychologiczno-pedagogiczne, Rodzice</p>
1.1.5.	Podnoszenie kompetencji i rozwój kadr placówek oświatowych z terenu gminy.	Podnoszenie poziomu kompetencji i kwalifikacji zawodowych nauczycieli	<p>Liczba i/lub odsetek nauczycieli dyplomowanych w ogóle nauczycieli</p> <p>Liczba i/lub odsetek nauczycieli co najmniej dwukierunkowych w ogóle nauczycieli</p>	Jednostki oświatowe, Urząd Miejski w Radłowie: Stanowisko ds. oświaty i spraw społecznych	Kuratorium Oświaty w Krakowie, Ośrodki doskonalenia nauczycieli
1.1.6.	Działania w zakresie dostosowania sieci szkół i przedszkoli, infrastruktury oraz kadr do skali popytu, wynikającego z sytuacji demograficznej gminy Radłów.	Podniesienie efektywności sieci oświatowej w wymiarze organizacyjnym i finansowym	Udział wydatków na oświatę w ogólnej puli wydatków gminy	Urząd Miejski w Radłowie: Stanowisko ds. oświaty i spraw społecznych	Władze samorządowe gminy, Jednostki oświatowe, Rodzice
1.1.7.	Rozwój współpracy szkół z otoczeniem, w tym z zagranicą (np. z instytucjami kultury, przedsiębiorcami, organizacjami pozarządowymi, wymiany młodzieży i nauczycieli w ramach Erasmus+).	<p>Silniejsza integracja szkół z otoczeniem społeczno-gospodarczym</p> <p>Zwiększenie oferty edukacyjnej dla dzieci i młodzieży szkolnej</p>	<p>Liczba projektów we współpracy szkoły i co najmniej jednego partnera oraz liczba uczestników</p> <p>Liczba projektów międzynarodowej wymiany</p>	Jednostki oświatowe	Partnerzy krajowi i zagraniczni, Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Woj. Małopolskiego, Kuratorium Oświaty w Krakowie, Urząd Miejski w Radłowie,

		<p>Poprawa jakości kształcenia, poprawa wyników egzaminów końcowych</p> <p>Zdobycie przez uczniów wiedzy i specjalistycznych kompetencji (np. znajomość języka obcego) na poziomie międzynarodowym i wielokulturowym</p>	<p>uczniów oraz liczba uczestników</p> <p>Wyniki egzaminów końcowych z języka angielskiego</p> <p>↗</p>		<p>Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe, LGD, Instytucje kultury, Kluby i organizacje sportowe, Rodzice</p>
1.1.8.	Zwiększenie ilości miejsc w żłobku.	<p>Podniesienie jakości usług i poprawa dostępności opieki żłobkowej</p>	<p>Liczba dzieci korzystających z opieki żłobkowej</p> <p>↗</p>	<p>Urząd Miejski w Radłowie: Stanowisko ds. oświaty i spraw społecznych</p>	<p>Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Woj. Małopolskiego, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe, Rodzice</p>
1.1.9.	<p>Promowanie i wspieranie zdrowia dzieci i młodzieży, edukacja i uświadamianie rodziców oraz dzieci i młodzieży w temacie dostępnej i stale doskonalonej oferty, zachęcanie do korzystania z usług logopedów, terapeutów, psychologów i pedagogów organizowanych przez szkoły oraz pozostałe jednostki i organizacje.</p>	<p>Podniesienie poziomu wiedzy o ofercie z zakresu działań prozdrowotnych i usług specjalistycznych wśród dzieci i młodzieży oraz ich rodziców</p> <p>Upowszechnienie korzystania z dostępnej oferty wśród dzieci i młodzieży</p> <p>Wsparcie dzieci i młodzieży poprzez wzrost liczby i jakości działań profilaktycznych zapobiegającym problemom zdrowotnym, m.in. psychicznym</p>	<p>Liczba uczniów, korzystających z usług prozdrowotnych i specjalistycznych</p> <p>↗</p>	<p>Jednostki oświatowe, Urząd Miejski w Radłowie: Stanowisko ds. oświaty i spraw społecznych</p>	<p>Urząd Marszałkowski Woj. Małopolskiego, Ośrodki zdrowia, Organizacje pozarządowe, Rodzice</p>

1.1.10.	Działania na rzecz zapewnienia dostępności oświaty na poziomie ponadpodstawowym.	<p>Zwiększenie oferty edukacyjnej dla młodzieży</p> <p>Poprawa jakości i dostępności kształcenia</p> <p>Tworzenie warunków dla rozwoju młodych osób na poziomie lokalnym, minimalizacja odpływu poza gminę</p>	<p>Liczba szkół ponadpodstawowych i liczba uczniów</p> <p>↗</p>	Władze samorządowe gminy	<p>Urząd Marszałkowski Woj. Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Tarnowie, Kuratorium Oświaty w Krakowie, Urząd Miejski w Radłowie, Jednostki oświatowe, Organizacje pozarządowe, Rodzice</p>
CEL OPERACYJNY 1.2. Sport i kultura jako instrumenty aktywizacji i integracji mieszkańców.					
Kierunki działań		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów i oczekiwany trend	Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy	Podmioty zaangażowane/partnerzy
1.2.1.	Doposażenie i utrzymanie w odpowiednim stanie infrastruktury kulturalnej służącej mieszkańcom (m.in. nagłośnienie, oświetlenie, kurtyna i sprzęt sceniczny).	<p>Rozwój bazy kulturalnej</p> <p>Zabezpieczenie potrzeb sprzętowych instytucji kultury</p> <p>Poprawa warunków aktywnego i biernego uczestnictwa w kulturze</p> <p>Poprawa efektywności energetycznej bazy, dywersyfikacja źródeł ciepła w kierunku bardziej ekologicznych</p> <p>Zwiększenie dostępności infrastruktury</p>	<p>Liczba brakujących elementów wyposażenia instytucji kultury</p> <p>↘</p>	<p>Gminne Centrum Kultury i Czytelnictwa, Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Radłowie, Urząd Miejski w Radłowie: Referat Planowania Przestrzennego i Inwestycji</p>	<p>Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Woj. Małopolskiego, Organizacje pozarządowe, LGD, Przedsiębiorcy</p>

1.2.2.	Zwiększanie atrakcyjności i różnorodności oferty kulturalnej, m.in. wprowadzanie nowych zajęć i warsztatów, wydarzeń i programów kulturalnych (np. tematyczne dni tygodnia w kinie, rozwój filmowego koła dyskusyjnego), propozycji wspólnych (sieciovanie) oraz cyfryzacja instytucji i oferty.	<p>Zapewnienie mieszkańcom dostępności wysokiej jakości oferty kulturalnej</p> <p>Integracja i aktywizacja społeczno-kulturowa mieszkańców</p> <p>Rozwój społeczeństwa informacyjnego i cyfrowego</p> <p>Promowanie lokalnych zespołów, twórców, artystów i rzemieślników</p>	<p>Liczba zajęć stałych i czasowych w ofercie w ciągu roku oraz liczba ich uczestników</p> <p>↗</p>	<p>Gminne Centrum Kultury i Czytelnictwa, Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Radłowie</p>	<p>Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Woj. Małopolskiego, Urząd Miejski w Radłowie, Jednostki oświatowe, Organizacje pozarządowe, LGD, Przedsiębiorcy, Różne zespoły, twórcy, artyści i rzemieślnicy lokalni, KGW</p>
1.2.3.	Kształtowanie świadomości i ekspresji kulturowej wśród społeczności lokalnej oraz promocja lokalnego dziedzictwa, w tym m.in. wsparcie finansowe i pozafinansowe stowarzyszeń i organizacji społecznych, zespołów i kapel ludowych, orkiestr dętych, kół gospodyń wiejskich, twórców lokalnych i depozytariuszy niematerialnego dziedzictwa kulturowego, włączanie nowych pokoleń do istniejących organizacji i zespołów, realizacja projektów, wydarzeń i konkursów, bazujących na lokalnej spuściznie kulturowej, prowadzenie w szkołach zajęć lekcyjnych i pozalekcyjnych w zakresie kultury lokalnej, digitalizacja i udostępnianie cyfrowych zasobów lokalnego dziedzictwa kulturowego, tworzenie wydawnictw.	<p>Zachowanie i promocja niematerialnego dziedzictwa kulturowego gminy</p> <p>Integracja i aktywizacja społeczno-kulturowa mieszkańców</p> <p>Wzmocnienie tożsamości gminy i mieszkańców</p> <p>Zwiększenie dostępności do kultury</p>	<p>Liczba osób do 18 roku życia należących do grup, organizacji i zespołów kultywujących dziedzictwo kulturowe gminy</p> <p>Liczba aktywnych twórców, artystów i rzemieślników na terenie gminy</p> <p>↗</p>	<p>Gminne Centrum Kultury i Czytelnictwa, Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Radłowie</p>	<p>Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Woj. Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Tarnowie, Urząd Miejski w Radłowie, Jednostki oświatowe, Organizacje pozarządowe, LGD, Przedsiębiorcy, Różne zespoły, twórcy, artyści i rzemieślnicy lokalni, KGW, OSP, Media</p>

1.2.4.	Ochrona i opieka nad zabytkami nieruchomymi i ruchomymi, w tym podejmowanie prac konserwatorskich, restauratorskich i robót budowlanych przy obiektach o wartościach historycznych.	<p>Ochrona krajobrazu kulturowego gminy</p> <p>Poprawa stanu technicznego obiektów zabytkowych i ewentualne nadanie im nowych funkcji</p> <p>Zwiększenie dostępności zabytków dla mieszkańców, jak również turystów i gości</p>	<p>Liczba i/lub odsetek zabytków pozostających w złym stanie technicznym</p> <p style="text-align: center;">↓</p> <p>Liczba odnowionych kapliczek i/lub krzyży przydrożnych</p> <p style="text-align: center;">↑</p>	Urząd Miejski w Radłowie: Referat Planowania Przestrzennego i Inwestycji	<p>Administracja rządowa, Wojewódzki Urząd Ochrony Zabytków w Krakowie, Urząd Marszałkowski Woj. Małopolskiego, Jednostki oświatowe, Organizacje pozarządowe, Właściciele i zarządcy obiektów zabytkowych, LGD</p>
1.2.5.	Modernizacja i rozbudowa infrastruktury sportowej oraz rekreacyjnej i wypoczynkowej służącej wszystkim mieszkańcom (m.in. budowa pełnowymiarowej hali, boisk ogólnodostępnych, także dla potrzeb treningowych Akademii Sportu, kortu tenisowego przy Zespole Szkół w Radłowie, modernizacja boisk przyszkolnych oraz rozwój bazy lekkoatletycznej).	<p>Rozwój bazy sportowej i rekreacyjnej, poprawa jej dostępności i jakości</p> <p>Rozwój, uatrakcyjnienie i dywersyfikacja oferty spędzania czasu wolnego, wzrost atrakcyjności gminy pod tym kątem</p>	<p>Liczba obiektów sportowych i rekreacyjnych na terenie gminy oraz liczba korzystających z nich osób</p> <p style="text-align: center;">↑</p>	Urząd Miejski w Radłowie: Referat Planowania Przestrzennego i Inwestycji oraz Referat Administracji i Spraw Obywatelskich (Stanowisko ds. sportu i pożytku publicznego)	<p>Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Woj. Małopolskiego, Kluby i organizacje sportowe</p>
1.2.6.	Współpraca finansowa i pozafinansowa z klubami i organizacjami sportowymi, w szczególności w zakresie rozwoju i dywersyfikacji oferty, promocji zdrowego trybu życia i spędzania czasu wolnego (w tym zwiększenie środków na rozwój sportu, w tym Akademii Sportu w celu powołania nowych sekcji – jazda konna, tenis ziemny, lekkoatletyka, sztuki walki i inne; pikniki i imprezy wokół sportu; poszerzanie współpracy z sąsiednimi gminami w zakresie promocji sportu i zdrowego trybu życia).	<p>Profesjonalizacja klubów i organizacji sportowych</p> <p>Rozwój, uatrakcyjnienie i dywersyfikacja oferty spędzania czasu wolnego, wzrost atrakcyjności gminy pod tym kątem, w tym poszerzanie oferty Akademii Sportu o nowe sekcje sportowe (jazda konna, tenis ziemny, lekkoatletyka, sztuki walki i in.)</p> <p>Aktywizacja ruchowa mieszkańców</p>	<p>Liczba klubów sportowych i ich członków, prowadzonych przez nie sekcji oraz ćwiczących w ramach poszczególnych sekcji, w tym w podziale na kobiety i mężczyzn</p> <p style="text-align: center;">↑</p>	Urząd Miejski w Radłowie: Referat Administracji i Spraw Obywatelskich (Stanowisko ds. sportu i pożytku publicznego)	<p>Kluby i organizacje sportowe, Jednostki oświatowe, Instytucje kultury, Podmioty prywatne, Organizacje pozarządowe, LGD</p>

1.2.7.	Organizacja i współorganizacja imprez sportowych i rekreacyjnych o różnym zasięgu i charakterze (utrzymanie imprez wiodących m.in. Triathlon, Wrak Race, Dzień Dziecka, Dni Radłowa; organizacja nowych imprez o zasięgu ponadlokalnym np. biegów ekstremalnych z przeszkodami; organizacja zawodów szkolnych i powiatowych; organizacja lig szkolnych oraz poszerzenie rywalizacji z sąsiednimi gminami)	Rozwój, uatrakcyjnienie i dywersyfikacja oferty imprez rekreacyjno-sportowych, wzrost atrakcyjności gminy pod kątem spędzania czasu wolnego Integracja społeczna Wzrost aktywności ruchowej mieszkańców	Liczba imprez sportowych i rekreacyjnych na terenie gminy w skali roku oraz liczba uczestników ↗	Urząd Miejski w Radłowie: Referat Administracji i Spraw Obywatelskich (Stanowisko ds. sportu i pożytku publicznego), Gminne Centrum Kultury i Czytelnictwa	Starostwo Powiatowe w Tarnowie, Kluby i organizacje sportowe, Jednostki oświatowe, Instytucje kultury, Podmioty prywatne, Organizacje pozarządowe, LGD
1.2.8.	Analiza zasadności i opłacalności powołania podmiotu odpowiedzialnego za sferę sportu.	Podniesienie efektywności i jakości działań w sferze rozwoju oraz promocji i upowszechniania sportu	Przeprowadzona analiza i ewentualne powołanie odrębnego podmiotu	Urząd Miejski w Radłowie: Referat Administracji i Spraw Obywatelskich (Stanowisko ds. sportu i pożytku publicznego)	Władze samorządowe gminy, Akademii Sportu, Gminnego Centrum Kultury i Czytelnictwa
CEL OPERACYJNY 1.3. Podniesienie jakości i dostępności usług społecznych i zdrowotnych.					
Kierunki działań		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów i oczekiwany trend	Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy	Podmioty zaangażowane/partnerzy
1.3.1.	Rozwój działań z zakresu profilaktyki i diagnostyki, m.in. w postaci badań i konsultacji medycznych kierowanych do mieszkańców gminy, a także akcji informacyjno-edukacyjnych.	Poprawa profilaktyki i diagnostyki na terenie gminy Wzrost świadomości społecznej w zakresie zdrowia Podniesienie poziomu zdrowia publicznego	Liczba akcji profilaktyczno-diagnostycznych skierowanych i dostosowanych do różnych grup społecznych oraz liczba uczestników ↗	Urząd Miejski w Radłowie: Referat Administracji i Spraw Obywatelskich	NFZ Urząd Marszałkowski Woj. Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Tarnowie, Urząd Miejski w Radłowie, Ośrodki zdrowia, Kluby i organizacje sportowe, Organizacje pozarządowe, Firmy farmaceutyczne i medyczne

1.3.2.	Rozwój i modernizacja bazy lokalowej oraz wyposażenia podmiotów świadczących usługi medyczne (diagnostyczne, lecznicze, rehabilitacyjne itp.).	<p>Modernizacja i rozbudowa infrastruktury ochrony zdrowia</p> <p>Poprawa warunków pracy i leczenia</p> <p>Poprawa dostępności i jakości usług medycznych</p>	<p>Liczba inwestycji zrealizowanych przy wsparciu gminy</p> <p>↗</p>	Urząd Miejski w Radłowie: Referat Planowania Przestrzennego i Inwestycji	<p>NFZ,</p> <p>Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Woj. Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Tarnowie, Ośrodki zdrowia</p>
1.3.3.	Promocja oraz wsparcie rodziny w codziennym funkcjonowaniu i wszystkich fazach jej rozwoju.	<p>Promocja i wsparcie rodziny</p> <p>Zapewnienie prawidłowego rozwoju rodziny</p>	Liczba oraz odsetek osób/rodzin korzystających z pomocy społecznej, w tym objętych pracą socjalną oraz wsparciem materialnym i finansowym	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Radłowie	<p>Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Woj. Małopolskiego, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnowie, Urząd Miejski w Radłowie, Poradnie psychologiczno-pedagogiczne, Organizacje pozarządowe</p>
1.3.4.	Efektywne przeciwdziałanie i zwalczanie kryzysów w rodzinie, w tym m.in. wsparcie osób i rodzin z problemami uzależnień, przeciwdziałanie i zwalczanie przemocy, zwiększenie dostępności miejsc w placówkach wsparcia dziennego poza centrum gminy.	<p>Promocja rodziny, wsparcie osób i rodzin w przezwyciężeniu trudnej sytuacji życiowej</p> <p>Przeciwdziałanie i zwalczanie kryzysów oraz dysfunkcji w rodzinie</p> <p>Zapewnienie profesjonalnej pomocy osobom i rodzinom dotkniętym skutkami patologii społecznej, w tym przemocą w rodzinie</p>	<p>Liczba oraz odsetek osób/rodzin korzystających z pomocy społecznej, w tym objętych asystenturą</p> <p>Liczba rodzin objętych procedurą Niebieskiej Karty</p> <p>Liczba przypadków uzależnień wśród dzieci i młodzieży szkolnej</p> <p>Liczba osób objętych leczeniem odwykowym</p>	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Radłowie, Zespół Interdyscyplinarny	<p>Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Woj. Małopolskiego, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnowie, Ośrodki interwencji kryzysowej, Poradnie psychologiczno-pedagogiczne, Urząd Miejski w Radłowie, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Ośrodki zdrowia, Jednostki oświatowe,</p>

		Przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu	Liczba osób korzystających z oferty placówek wsparcia dziennego		Institucje kultury, Organizacje pozarządowe, Policja, sądy
1.3.5.	Kompleksowe wsparcie osób starszych i z niepełnosprawnościami oraz prowadzenie działań służących aktywizacji i integracji (tworzenie i wspieranie dedykowanych placówek, poradnictwo, praca socjalna, usługi asystenckie i opiekuńcze, wsparcie sprzętowe, rozwój działalności kół i klubów seniora itp.).	<p>Poprawa jakości życia mieszkańców z niepełnosprawnościami oraz osób starszych</p> <p>Wzrost aktywności osób starszych i z niepełnosprawnościami</p> <p>Integracja społeczna i zawodowa osób starszych i z niepełnosprawnościami</p>	<p>Liczba oraz odsetek osób/rodzin korzystających z pomocy społecznej, w tym korzystających z usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych</p> <p>Liczba osób korzystających z całodobowych i dziennych form wsparcia</p>	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Radłowie	<p>Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Woj. Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Tarnowie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Tarnowie, Urząd Miejski w Radłowie, Ośrodki zdrowia, Institucje kultury, Organizacje pozarządowe, w tym senioralne, Kluby i organizacje sportowe, LGD, Środowiskowy Dom Samopomocy</p>
1.3.6.	Rozwój mieszkalnictwa, w tym m.in. w miejscowości Brzeźnica (budowa budynku mieszkalnego, wielorodzinnego) oraz w miejscowości Wola Radłowska (w ramach programu Mieszkanie Plus oraz Społecznych Inicjatyw Mieszkaniowych).	<p>Zahamowanie ubytku ludności w gminie</p> <p>Zwiększenie dostępu do nowych mieszkań</p> <p>Zwiększenie możliwości zaspokojenia podstawowych potrzeb mieszkaniowych młodych rodzin z dziećmi, osób średnio i najniższej zarabiających, osób starszych, z niepełnosprawnościami, zagrożonych wykluczeniem społecznym</p>	<p>Liczba nowych mieszkań oddanych do użytku</p> <p>Liczba mieszkań przypadająca na 1 tys. mieszkańców ↗</p>	Urząd Miejski w Radłowie: Referat Planowania Przestrzennego i Inwestycji, Referat Gospodarki i Środowiska	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Woj. Małopolskiego

1.3.7.	Wieloaspektowe działania ukierunkowane na przeciwdziałanie i minimalizowanie skutków pandemii COVID-19, w tym wsparcie dla realizacji programów rehabilitacji pochorobowej, promocja nowej kultury spędzania czasu wolnego, aktywizacja ruchowa, profilaktyka i dbanie o zdrowie psychiczne mieszkańców, przełamanie poczucia stygmatyzacji.	Przeciwdziałanie negatywnym skutkom pandemii koronawirusa Podniesienie poziomu zdrowia publicznego	Liczba zdiagnozowanych przypadków osób z zespołem pocovidowym	Urząd Miejski w Radłowie: Referat Administracji i Spraw Obywatelskich, Stanowisko ds. oświaty i spraw społecznych	NFZ, Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Woj. małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Tarnowie, Powiatowy Urząd Pracy w Tarnowie Organizacje pozarządowe, Przedsiębiorcy, Ośrodki zdrowia, Instytucje pomocy Społecznej, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Radłowie
1.3.8.	Zwiększenie gminnych zasobów mieszkań socjalnych i chronionych.	Poprawa dostępności mieszkań socjalnych i chronionych Wzrost możliwości zaspokojenia podstawowych potrzeb mieszkaniowych osób w szczególnej sytuacji: osób najuboższych, młodych rodzin z dziećmi, osób starszych, osób z niepełnosprawnościami i innych grup zagrożonych wykluczeniem społecznym	Liczba i powierzchnia mieszkań socjalnych i chronionych w dyspozycji gminy Liczba mieszkań przypadająca na 1 tys. mieszkańców ↗ Liczba osób oczekujących na przydział mieszkania socjalnego ↘	Urząd Miejski w Radłowie: Referat Planowania Przestrzennego i Inwestycji, Referat Gospodarki i Środowiska	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Woj. małopolskiego, Organizacje pozarządowe, Podmioty prywatne, deweloperzy, Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Radłowie
1.3.9.	Wzmocnienie współpracy w ramach środowiska oświaty, Policji i instytucji pomocy społecznej (Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i innych), w tym promocja i lepsze wykorzystanie funduszu korkowego.	Wzrost liczby i jakości inicjatyw, realizowanych ze środków funduszu korkowego na potrzeby profilaktyki szkolnej Rozwój i poprawa skuteczności wspólnych	Liczba wspólnych inicjatyw na rzecz przeciwdziałania problemom społecznym wynikającym z uzależnień oraz liczba uczestników ↗	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Radłowie, Jednostki oświatowe, Policja, Organizacje pozarządowe

		działań różnych jednostek i służb na rzecz przeciwdziałania problemom społecznym, wynikającym m.in. z uzależnień			
CEL OPERACYJNY 1.4. Skuteczne i efektywne zarządzanie publiczne.					
Kierunki działań		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów i oczekiwany trend	Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy	Podmioty zaangażowane/partnerzy
1.4.1.	Podnoszenie kompetencji i wzrost motywacji kadr samorządowych – urzędu gminy oraz jednostek organizacyjnych.	Podniesienie jakości i doskonalenie administracji i zarządzania Wzrost motywacji i zaangażowania kadry samorządowej	Liczba szkoleń i kursów, w których brali udział pracownicy urzędu ↗ Liczba uchylonych przez wojewodę decyzji ↘	Urząd Miejski w Radłowie: Sekretarz, Referat Administracji i Spraw Obywatelskich	Administracja rządowa Pracownicy urzędu i jednostek gminnych Podmioty eksperckie, doradcze i szkoleniowe
1.4.2.	Rozwój i modernizacja infrastruktury oraz doposażenie administracji samorządowej.	Rozwój bazy administracyjnej Poprawa warunków pracy oraz korzystania z usług urzędu Poprawa efektywności energetycznej bazy, dywersyfikacja źródeł ciepła w kierunku bardziej ekologicznych Zwiększenie dostępności infrastruktury	Średni wiek komputera ↘ Liczba obiektów i przestrzeni publicznych, które zostały dostosowane do wymogów ustawowych w zakresie dostępności i/lub wymagań środowiskowych ↗	Urząd Miejski w Radłowie: Sekretarz, Referat Administracji i Spraw Obywatelskich, Referat Inwestycji i Planowania Przestrzennego, Referat Gospodarki i Środowiska	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Woj. Małopolskiego Jednostki gminne

1.4.3.	Poprawa dostępności usług publicznych świadczonych elektronicznie oraz wzrost cyfryzacji oferty jednostek gminnych.	<p>Wzrost dostępności i liczby e-usług</p> <p>Zwiększenie liczby spraw załatwianych elektronicznie</p> <p>Podniesienie jakości usług publicznych</p>	<p>Liczba lub odsetek spraw załatwianych cyfrowo w urzędzie</p> <p>Liczba i/lub odsetek dostępnych e-usług ↗</p> <p>Średni wiek komputera w urzędzie ↘</p>	Urząd Miejski w Radłowie: Sekretarz, Referat Administracji i Spraw Obywatelskich	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Woj. Małopolskiego, Jednostki gminne
1.4.4.	Dostosowanie administracji lokalnej do wymogów ustawy o dostępności (architektonicznej, cyfrowej, informacyjno-komunikacyjnej).	Zwiększenie dostępności lokalnej administracji dla mieszkańców gminy, w tym tych o specjalnych potrzebach	Liczba obiektów i przestrzeni publicznych, które zostały dostosowane do wymogów ustawowych w zakresie dostępności ↗	Koordinator ds. dostępności, Urząd Miejski w Radłowie: Referat Planowania Przestrzennego i Inwestycji	PFRON, Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Woj. Małopolskiego, Jednostki gminne
1.4.5.	Rozwój efektywnej i trwałej współpracy z organizacjami pozarządowymi.	<p>Podniesienie jakości realizacji zadań publicznych</p> <p>Rozwój i profesjonalizacja organizacji pozarządowych</p>	<p>Liczba zadań publicznych realizowanych przez organizacje pozarządowe</p> <p>Suma środków publicznych przekazywanych organizacjom pozarządowym ↗</p>	Urząd Miejski w Radłowie: Referat Administracji i Spraw Obywatelskich	Jednostki gminne, Organizacje pozarządowe
1.4.6.	Rozwój współpracy ponadlokalnej, w szczególności poprzez udział w tworzeniu Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych w ramach Aglomeracji Tarnowskiej (Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Miasta Tarnowa).	Zacieśnianie i koncentracja współpracy z gminami ościennymi i stowarzyszonymi na rzecz rozwiązywania najważniejszych wspólnych problemów i wykorzystywania	Liczba zrealizowanych projektów we współpracy gminy i co najmniej 1 innej JST	Władze samorządowe gminy	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Woj. Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Tarnowie, Stowarzyszenie Aglomeracja Tarnowska,

		<p>potencjałów, z poszanowaniem ich indywidualnej specyfiki i odrębności</p> <p>Osiągnięcie efektu synergii</p>	<p>Liczba mieszkańców korzystających z efektów tych projektów</p> <p>↗</p>		<p>Mieszkańcy, Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe</p>
1.4.7.	<p>Doskonalenie dialogu z mieszkańcami oraz działania na rzecz aktywizacji i partycypacji społecznej.</p>	<p>Wzrost aktywności i partycypacji społecznej,</p>	<p>Liczba organizacji pozarządowych na terenie gminy</p> <p>Liczba aktywnych wolontariuszy w szkołach na terenie gminy</p> <p>Liczba zrealizowanych procesów konsultacyjnych i ich uczestników</p> <p>↗</p>	<p>Urząd Miejski w Radłowie: Referat Administracji i Spraw Obywatelskich</p>	<p>Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Woj. Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Tarnowie, Jednostki oświatowe, Instytucje kultury Organizacje pozarządowe, LGD, KGW, Kluby i organizacje sportowe, Mieszkańcy</p>
1.4.8.	<p>Poprawa i profesjonalizacja systemu promocji wewnętrznej i zewnętrznej, np. powołanie osobnej komórki ds. promocji.</p>	<p>Poprawa komunikacji na linii władza – mieszkańcy</p> <p>Promocja działań realizowanych przez samorząd</p> <p>Kształtowanie atrakcyjnego wizerunku gminy</p> <p>Wzrost rozpoznawalności gminy</p> <p>Wzrost liczby odwiedzających gminę</p>	<p>Poziom zadowolenia mieszkańców z polityki komunikacyjnej oraz działań realizowanych przez samorząd</p> <p>Liczba odwiedzających gminę</p> <p>↗</p>	<p>Władze samorządowe gminy, Urząd Miejski w Radłowie: Sekretarz, Referat Administracji i Spraw Obywatelskich</p>	<p>Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Woj. Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Tarnowie, Gminne Centrum Kultury i Czytelnictwa, LGD, Organizacje pozarządowe, Przedsiębiorcy, organizacje turystyczne, Media</p>

OBSZAR STRATEGICZNY 2.

ŚRODOWISKO I PRZESTRZEŃ

Cel strategiczny 2.

Wysoka jakość życia mieszkańców pod względem przestrzeni, środowiska i mobilności.

Cele operacyjne:

2.1. Podnoszenie dostępności infrastruktury sieciowej, przy wykorzystaniu technologii, uwzględniających lokalne uwarunkowania.

2.2. Kształtowanie ładu przestrzennego i działania na rzecz adaptacji do zmian klimatu oraz troska o stan środowiska naturalnego.

2.3. Poprawa dostępności transportowej oraz rozwój aktywnej i ekologicznej mobilności.

2.4. Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa publicznego.

CEL OPERACYJNY 2.1. Podnoszenie dostępności infrastruktury sieciowej, przy wykorzystaniu technologii, uwzględniających lokalne uwarunkowania.

Kierunki działań		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów i oczekiwany trend	Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy	Podmioty zaangażowane/partnerzy
2.1.1.	Rozbudowa i modernizacja sieci kanalizacji sanitarnej, w tym w ramach: - aglomeracji, m.in. na terenie miejscowości: Brzeźnica, Wał-Ruda, Zabawa, - oraz poza aglomeracją, m.in. na terenie miejscowości: Głów, Sanoka, Siedlec.	Rozwój sieci kanalizacyjnej Zwiększenie dostępności i jakości usług kanalizacyjnych Ochrona i poprawa stanu środowiska, w szczególności wód Poprawa warunków mieszkaniowych oraz prowadzenia działalności gospodarczej	Odsetek mieszkańców i/lub gospodarstw domowych posiadających dostęp do sieci kanalizacji ↗	Urząd Miejski w Radłowie: Referat Inwestycji i Planowania Przestrzennego, Referat Gospodarki i Środowiska, Radłowskie Przedsiębiorstwo Komunalne Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	Wody Polskie, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Woj. Małopolskiego Mieszkańcy, Przedsiębiorcy i inwestorzy
2.1.2.	Wsparcie alternatywnych, ekologicznych form kanalizacji sanitarnej, w przypadkach gdy brak jest racjonalnych możliwości rozwoju sieci (np. budowa przydomowych oczyszczalni ścieków).	Optymalizacja systemu kanalizacji sanitarnej Ochrona i poprawa stanu środowiska, w szczególności wód	Liczba nowo wybudowanych przydomowych oczyszczalni z dofinansowaniem publicznym ↗ Odsetek mieszkańców i/lub gospodarstw domowych korzystających z przydomowych oczyszczalni ścieków	Urząd Miejski w Radłowie: Referat Inwestycji i Planowania Przestrzennego, Referat Gospodarki i Środowiska, Radłowskie Przedsiębiorstwo Komunalne Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	Wody Polskie, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Woj. Małopolskiego, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy i inwestorzy

2.1.3.	Modernizacja sieci wodociągowej oraz modernizacja i przebudowa stacji uzdatniania wody.	<p>Podniesienie jakości infrastruktury wodociągowej</p> <p>Zwiększenie dostępności i jakości usług dostarczania wody</p> <p>Podniesienie jakości wody pitnej</p> <p>Optymalizacja kosztów gospodarki wodociągowej</p> <p>Poprawa warunków mieszkalnych i prowadzenia działalności gospodarczej</p>	<p>Odsetek mieszkańców i/lub gospodarstw domowych posiadających dostęp do sieci wodociągowej</p> <p>Poziom wydajności stacji uzdatniania wody</p> <p style="text-align: center;">↗</p>	<p>Urząd Miejski w Radłowie: Referat Inwestycji i Planowania Przestrzennego, Referat Gospodarki i Środowiska, Radłowskie Przedsiębiorstwo Komunalne Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością</p>	<p>Wody Polskie, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Woj. Małopolskiego, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy i inwestorzy</p>
--------	---	--	--	---	--

CEL OPERACYJNY 2.2. Kształtowanie ładu przestrzennego i działania na rzecz adaptacji do zmian klimatu oraz troska o stan środowiska naturalnego.

	Kierunki działań	Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów i oczekiwany trend	Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy	Podmioty zaangażowane/partnerzy
2.2.1.	Działania na rzecz objęcia jak największej powierzchni gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.	<p>Tworzenie warunków dla zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju</p> <p>Wzrost atrakcyjności osadniczej i inwestycyjnej gminy</p>	<p>Odsetek powierzchni gminy objętej miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego</p> <p style="text-align: center;">↗</p>	<p>Urząd Miejski w Radłowie: Referat Inwestycji i Planowania Przestrzennego</p>	<p>Starostwo Powiatowe w Tarnowie, Mieszkańcy, Organizacje pozarządowe, Przedsiębiorcy</p>

		Poprawa transparentności procesu wydawania decyzji przestrzennych			
2.2.2.	<p>Poprawa jakości powietrza w gminie Radłów poprzez ekodoradztwo i wsparcie indywidualnych inwestycji w zakresie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • instalacji odnawialnych źródeł energii przez prosumentów; • inwentaryzacji oraz wymiany nieekologicznych źródeł ciepła, w szczególności wśród osób zagrożonych ubóstwem energetycznym; • termomodernizacji budynków. 	<p>Poprawa efektywności energetycznej budynków lub mieszkań prywatnych</p> <p>Likwidacja nieekologicznych źródeł ciepła na terenie gminy</p> <p>Zwiększenie wykorzystania OZE przez mieszkańców</p> <p>Ograniczenie niskiej emisji, poprawa jakości powietrza</p>	<p>Liczba i/lub odsetek gospodarstw domowych, które korzystają z OZE</p> <p>Liczba i/lub odsetek gospodarstw domowych, które dokonały termomodernizacji przy wsparciu publicznym ↗</p> <p>Liczba gospodarstw domowych korzystających z nieekologicznych źródeł ciepła</p> <p>Poziom zanieczyszczenia powietrza i/lub liczba dni w ciągu roku z przekroczonymi normami ↘</p>	<p>Urząd Miejski w Radłowie: Referat Inwestycji i Planowania Przestrzennego, Referat Gospodarki i Środowiska</p>	<p>Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Woj. Małopolskiego, Aglomeracja Tarnowska Mieszkańcy, Przedsiębiorcy</p>
2.2.3.	<p>Głęboka modernizacja energetyczna budynków użyteczności publicznej i monitoring ich efektywności energetycznej (w tym: inwentaryzacja obiektów, termomodernizacja, wymiana źródeł grzewczych, instalacja odnawialnych źródeł energii).</p>	<p>Poprawa efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej</p> <p>Wzrost udziału energii z OZE w bilansie energetycznym gminy</p> <p>Ograniczenie niskiej emisji, poprawa jakości powietrza</p>	<p>Liczba i odsetek budynków użyteczności publicznej korzystających z OZE</p> <p>Liczba i/lub odsetek budynków użyteczności publicznej, które zostały poddane termomodernizacji ↗</p> <p>Poziom zanieczyszczenia powietrza i/lub liczba dni w ciągu roku z przekroczonymi normami ↘</p>	<p>Urząd Miejski w Radłowie: Referat Inwestycji i Planowania Przestrzennego, Referat Gospodarki i Środowiska</p>	<p>Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Woj. Małopolskiego, Aglomeracja Tarnowska</p>

2.2.4.	Wsparcie i realizacja inwestycji z zakresu retencji, w tym służących gromadzeniu i wykorzystywaniu wody opadowej w indywidualnych gospodarstwach.	<p>Poprawa retencji</p> <p>Ochrona i poprawa stanu środowiska, w szczególności wód</p> <p>Podniesienie poziomu bezpieczeństwa</p>	<p>Liczba i pojemność zbiorników retencyjnych</p> <p>Liczba gospodarstw domowych, które zrealizowały instalacje wykorzystania wody opadowej</p> <p>↗</p>	Urząd Miejski w Radłowie: Referat Gospodarki i Środowiska	<p>Wody Polskie, Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Woj. Małopolskiego, Mieszkańcy, Przedsiębiorcy</p>
2.2.5.	Edukacja ekologiczna i zwiększanie świadomości mieszkańców jako działania horyzontalne i towarzyszące zadaniom realizowanym w obszarze ochrony środowiska.	<p>Podniesienie wiedzy i świadomości z zakresu ekologii, w tym zaznajomienie z dobrymi praktykami, a także zasadami realizacji inwestycji i przedsięwzięć ekologicznych</p> <p>Wzrost świadomości w zakresie znaczenia zagrożeń środowiskowych (m.in. związanych ze zmianami klimatu)</p>	<p>Liczba wydarzeń i publikacji skierowanych do mieszkańców gminy z informacjami o zasadach i celach prowadzenia polityki proekologicznej oraz liczba ich odbiorców</p> <p>Liczba godzin zajęć z zakresu edukacji ekologicznej w szkołach</p> <p>Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów</p> <p>↗</p> <p>Liczba nowopowstałych dzikich wysypisk śmieci</p> <p>↘</p>	Jednostki oświatowe	<p>NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Woj. Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Tarnowie, Urząd Miejski w Radłowie, Organizacje pozarządowe, Mieszkańcy</p>
2.2.6.	Poprawa jakości wód płynących i stojących znajdujących się w granicach gminy (m.in. rzeka Kisielina).	<p>Ochrona i poprawa stanu środowiska, w szczególności wód</p> <p>Poprawa atrakcyjności osadniczej gminy</p>	<p>Liczba zrealizowanych przedsięwzięć</p> <p>Jakość wód płynących i stojących</p> <p>↗</p>	Urząd Miejski w Radłowie: Referat Gospodarki i Środowiska	<p>Wody Polskie, Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Woj. Małopolskiego, Organizacje pozarządowe</p>

2.2.7.	Ograniczenie hałasu generowanego przez pojazdy (prowadzenie nasadzeń drzew i krzewów, instalacja ekranów dźwiękowych itp.).	<p>Eliminacja hałasu generowanego z ruchu drogowego</p> <p>Poprawa jakości życia mieszkańców wskutek zmniejszenia uciążliwości wywoływanych ruchem samochodowym</p>	<p>Liczba nasadzeń służących eliminacji hałasu z ruchu drogowego</p> <p>Liczba km dróg z zainstalowanymi ekranami ↗</p>	Urząd Miejski w Radłowie: Referat Inwestycji i Planowania Przestrzennego, Referat Gospodarki i Środowiska	NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Woj. Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Tarnowie, Właściciele i zarządcy dróg, Mieszkańcy
2.2.8.	Wieloaspektowe działania na rzecz ochrony przyrody oraz bioróżnorodności obszarów cennych środowiskowo – szczególnie Natura 2000 – i dbałość o ich otulinę.	Wzmocnienie kondycji i bioróżnorodności środowiska naturalnego, zwłaszcza na obszarze Natura 2000	<p>Liczba zagrożonych gatunków flory i fauny na terenie gminy ↘</p> <p>Liczba opracowań, publikacji na temat bioróżnorodności na terenie gminy, służących upowszechnianiu ochrony przyrody ↗</p>	Urząd Miejski w Radłowie: Referat Gospodarki i Środowiska	Wody Polskie, Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Woj. Małopolskiego, Nadleśnictwo, Jednostki oświatowe, Organizacje pozarządowe, Mieszkańcy
CEL OPERACYJNY 2.3. Poprawa dostępności transportowej oraz rozwój aktywnej i ekologicznej mobilności.					
Kierunki działań		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów i oczekiwany trend	Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy	Podmioty zaangażowane/partnerzy
2.3.1.	Strategiczne wsparcie gminy dla inwestycji zwiększających jej zewnętrzną dostępność komunikacyjną, m.in. dla budowy obwodnicy Radłowa.	<p>Poprawa zewnętrznej dostępności komunikacyjnej gminy</p> <p>Wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza miasto</p> <p>Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym</p>	<p>Czas dojazdu z centrum Radłowa do wybranych lokalizacji, np. do centrum Tarnowa, z uwzględnieniem różnych środków transportu</p> <p>Natężenie ruchu na drodze w Radłowie</p> <p>Liczba wypadków na drogach ↘</p>	Władze samorządowe gminy, Urząd Miejski w Radłowie: Referat Inwestycji i Planowania Przestrzennego	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Woj. Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Tarnowie, Aglomeracja Tarnowska

2.3.2.	Współpraca z województwem małopolskim oraz powiatem tarnowskim w zakresie budowy, modernizacji i przebudowy dróg wojewódzkich i powiatowych oraz ciągów pieszych i pieszorowerowych (m.in. przy drogach wojewódzkich 964 i 975).	<p>Poprawa stanu i jakości infrastruktury drogowej o znaczeniu wojewódzkim i powiatowym na terenie gminy Radłów</p> <p>Poprawa dostępności komunikacyjnej</p> <p>Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym</p>	<p>Długość wykonanych lub zmodernizowanych dróg wojewódzkich i powiatowych oraz ciągów pieszych i pieszorowerowych</p> <p style="text-align: center;">↗</p> <p>Liczba wypadków na drogach wojewódzkich i/lub powiatowych, w tym z udziałem pieszych i rowerzystów</p> <p style="text-align: center;">↘</p>	Urząd Miejski w Radłowie: Referat Inwestycji i Planowania Przestrzennego	<p>Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Woj. Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Tarnowie, Aglomeracja Tarnowska</p>
2.3.3.	Budowa, modernizacja i przebudowa dróg gminnych oraz ciągów pieszych i pieszorowerowych.	<p>Poprawa stanu i jakości gminnej infrastruktury drogowej</p> <p>Poprawa wewnętrznej dostępności komunikacyjnej</p> <p>Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym</p>	<p>Długość wykonanych lub zmodernizowanych dróg gminnych oraz ciągów pieszych i pieszorowerowych</p> <p style="text-align: center;">↗</p> <p>Liczba wypadków na drogach gminnych, w tym z udziałem pieszych i rowerzystów</p> <p style="text-align: center;">↘</p>	Urząd Miejski w Radłowie: Referat Inwestycji i Planowania Przestrzennego	<p>Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Woj. Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Tarnowie, Aglomeracja Tarnowska</p>
2.3.4.	Rozbudowa siatki ścieżek rowerowych dedykowanych rekreacji oraz ich wewnętrzna i zewnętrzna integracja, w tym łączących gminne atrakcje przyrodniczo, kulturalnie i historycznie, w tym obszary leśne i trasę VeloDunajec.	<p>Rozwój sieci ścieżek rowerowych, zapewnienie ich ciągłości sieci</p> <p>Wzrost dostępności do obszarów atrakcyjnych przyrodniczo, kulturalnie i historycznie</p> <p>Poprawa atrakcyjności rekreacyjnej i turystycznej gminy</p> <p>Wzrost aktywnej mobilności mieszkańców</p>	<p>Liczba km powstałych ścieżek i dróg dla rowerów</p> <p>Liczba osób korzystających stale i/lub okazjonalnie z infrastruktury rowerowej</p> <p style="text-align: center;">↗</p>	Urząd Miejski w Radłowie: Referat Inwestycji i Planowania Przestrzennego	<p>Urząd Marszałkowski Woj. Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Tarnowie, Inne JST, Aglomeracja Tarnowska, Nadleśnictwo, Wody Polskie, Instytucje kultury, Organizacje turystyczne i pozarządowe, LGD, Właściciele i zarządcy obiektów zabytkowych</p>

2.3.5.	Współdziałanie z innymi organizatorami i zarządcami transportu, w tym samorządami Aglomeracji Tarnowskiej oraz przewoźnikami publicznymi i prywatnymi, w celu podniesienia jakości, dostępności i integracji różnych form transportu, dostosowanych do potrzeb społecznych i zawodowych mieszkańców, w tym m.in. organizacja węzła transportowego w Radłowie.	<p>Integracja różnych form transportu</p> <p>Zapewnienie mieszkańcom dostępności wysokiej jakości usług transportowych</p> <p>Zwiększenie mobilności mieszkańców</p> <p>Ograniczenie zanieczyszczeń emitowanych przez transport drogowy, poprawa jakości powietrza</p>	<p>Liczba mieszkańców korzystających z transportu publicznego</p> <p>Liczba miejsc integrujących różne formy transportu</p> <p style="text-align: center;">↗</p> <p>Poziom zanieczyszczenia powietrza i/lub liczba dni w ciągu roku z przekroczonymi normami</p> <p style="text-align: center;">↘</p>	<p>Władze samorządowe gminy, Urząd Miejski w Radłowie: Referat Inwestycji i Planowania Przestrzennego, Referat Gospodarki i Środowiska</p>	<p>Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Woj. Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Tarnowie, Aglomeracja Tarnowska, Przewoźnicy</p>
2.3.6.	Tworzenie miejsc parkingowych, w szczególności przy budynkach i miejscach użyteczności publicznej oraz atrakcyjnych dla rekreacji i turystyki.	<p>Zapewnienie komfortu mieszkańców korzystających z usług publicznych oraz gości i turystów odwiedzających gminę</p> <p>Eliminacja korków oraz emisji spalin i hałasu</p>	<p>Liczba budynków i miejsc użyteczności publicznej oraz atrakcyjnych dla rekreacji i turystyki, gdzie powstały nowe miejsca parkingowe</p> <p>Liczba miejsc parkingowych na terenie gminy</p> <p style="text-align: center;">↗</p> <p>Poziom zanieczyszczenia powietrza i/lub liczba dni w ciągu roku z przekroczonymi normami</p> <p style="text-align: center;">↘</p>	<p>Urząd Miejski w Radłowie: Referat Inwestycji i Planowania Przestrzennego</p>	<p>Urząd Marszałkowski Woj. Małopolskiego, Aglomeracja Tarnowska</p>

CEL OPERACYJNY 2.4. Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa publicznego.

Kierunki działań		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów i oczekiwany trend	Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy	Podmioty zaangażowane/partnerzy
2.4.1.	Wspieranie funkcjonowania i rozwoju Ochotniczych Straży Pożarnych, w szczególności poprzez zakup wyposażenia i sprzętu gaśniczego oraz i ratowniczego, a także modernizację obiektów (remiz).	Podniesienie jakości bazy i wyposażenia jednostek pożarniczych Poprawa zdolności operacyjnych służb Poprawa bezpieczeństwa publicznego	Liczba jednostek OSP, które otrzymały wsparcie publiczne ↗	Urząd Miejski w Radłowie: Referat Administracji i Spraw Obywatelskich oraz Biuro Obsługi Klienta (Stanowisko ds. obsługi Dziennika Podawczego, współpracy z jednostkami Ochotniczej Straży Pożarnej)	Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Woj. Małopolskiego, OSP, PSP
2.4.2.	Działania profilaktyczne, edukacyjne i prewencyjne adresowane do mieszkańców (zwłaszcza najmłodszych) dotyczących bezpieczeństwa w ruchu drogowym, pierwszej pomocy, rekomendowanych zachowań w sytuacjach kryzysowych, cyberbezpieczeństwa itp., w tym min. realizacja szkolnych programów profilaktycznych oraz organizacja miasteczka ruchu drogowego.	Wzrost świadomości mieszkańców w zakresie unikania zagrożeń i reagowania w sytuacji zagrożeń	Liczba uczestników, którzy w szkołach przeszli kursy i szkolenia z zakresu szeroko pojętego bezpieczeństwa ↗	Jednostki oświatowe	Urząd Marszałkowski Woj. Małopolskiego, Urząd Miejski w Radłowie, Instytucje kultury, Organizacje pozarządowe, Policja, OSP, PSP i inne służby odpowiedzialne za bezpieczeństwo, Media
2.4.3.	Współpraca z instytucjami zewnętrznymi w zakresie doskonalenia systemu bezpieczeństwa publicznego i zarządzania kryzysowego, m.in. wdrażanie nowoczesnych rozwiązań i technologii, rozwój systemów	Lepsza współpraca służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo Poprawa bezpieczeństwa publicznego	Liczba wspólnych akcji i ćwiczeń ↗	Urząd Miejski w Radłowie: Referat Administracji i Spraw Obywatelskich (Stanowisko ds. wojskowych, obrony	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Woj. Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Tarnowie,

	monitoringu i wczesnego ostrzegania, integracja systemów ratownictwa, wspólne akcje i ćwiczenia, rozszerzenie systemu zarządzania kryzysowego o specyfikę współczesnych zagrożeń.			cywilnej oraz Stanowisko ds. zarządzania kryzysowego)	Inne gminy, Policja, OSP, PSP i inne służby odpowiedzialne za bezpieczeństwo
2.4.4.	Działania z zakresu zapobiegania katastrofom i klęskom żywiołowym (m.in. podtopieniom i powodziom) oraz minimalizowanie ich skutków.	Poprawa bezpieczeństwa związanego z występowaniem katastrof i minimalizowanie ich ewentualnych skutków	Liczba projektów z zakresu przeciwdziałania skutkom klęsk żywiołowych i katastrof, w tym inwestycyjnych, oraz szacowany zakres oddziaływania (liczba ludności korzystającej z efektów przedsięwzięć) ↗ Wielkość strat w wyniku klęsk żywiołowych i katastrof ↘	Urząd Miejski w Radłowie: Referat Administracji i Spraw Obywatelskich (Stanowisko ds. wojskowych, obrony cywilnej oraz Stanowisko ds. zarządzania kryzysowego)	Wody Polskie, Administracja rządowa, NFOŚiGW, WFOŚiGW, Urząd Marszałkowski Woj. Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Tarnowie, Inne JST, Policja, OSP, PSP i inne służby odpowiedzialne za bezpieczeństwo
2.4.5.	Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców, w szczególności wszystkich uczestników ruchu drogowego – budowa ronda w miejscowości Wał Ruda, inne inwestycje, monitoring, oświetlenie itp.	Wzrost bezpieczeństwa użytkowników w ruchu drogowym	Liczba wypadków na drogach, w tym z udziałem pieszych i rowerzystów ↘	Urząd Miejski w Radłowie: Referat Inwestycji i Planowania Przestrzennego	Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Woj. Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Tarnowie, Aglomeracja Tarnowska, Policja

OBSZAR STRATEGICZNY 3.

GOSPODARKA LOKALNA I OFERTA CZASU WOLNEGO

Cel strategiczny 3.

Wysoka pozycja konkurencyjna gminy w zakresie gospodarki, oparta na kluczowych potencjałach i przedsiębiorczości mieszkańców.

Cele operacyjne:

3.1. Rozwój i promocja oferty czasu wolnego, opartej na lokalnych potencjałach przyrodniczych i dziedzictwie kulturowym.

3.2. Wzrost konkurencyjności gospodarstw rolnych.

3.3. Animowanie i rozwój lokalnej przedsiębiorczości oraz wspieranie aktywności zawodowej mieszkańców.

3.4. Tworzenie i rozwój terenów inwestycyjnych oraz promocja gospodarcza gminy.

CEL OPERACYJNY 3.1. Rozwój i promocja oferty czasu wolnego, opartej na lokalnych potencjałach przyrodniczych i dziedzictwie kulturowym.

Kierunki działań		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów i oczekiwany trend	Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy	Podmioty zaangażowane/partnerzy
3.1.1.	Tworzenie i rozbudowa oferty czasu wolnego na terenie gminy, w tym poprzez rewitalizację i zagospodarowanie zbiorników po eksploatacji piasków i żwiru, w tym w ramach rozwoju współpracy ponadlokalnej (Pojezierze Tarnowskie).	Rewitalizacja obszarów poeksploatacyjnych, zagospodarowanie dla potrzeb rekreacji, wypoczynku, turystyki Rozwój, uatrakcyjnienie i dywersyfikacja oferty aktywnego spędzania czasu wolnego, wzrost atrakcyjności gminy pod tym kątem	Liczba korzystających z publicznych kąpielisk na bazie zbiorników po eksploatacji piasków i żwiru na terenie gminy Liczba firm obsługujących kąpieliska na bazie zbiorników po eksploatacji piasków i żwiru na terenie gminy ↗	Urząd Miejski w Radłowie: Referat Inwestycji i Planowania Przestrzennego	Urząd Marszałkowski Woj. Małopolskiego, Organizacje i kluby sportowe, Organizacje pozarządowe, LGD, Inwestorzy i lokalni przedsiębiorcy, Małopolska Organizacja Turystyczna
3.1.2.	Zagospodarowanie i udostępnienie do celów rekreacyjno-turystycznych Zespołu Pałacowo-Parkowego w Radłowie, w tym np. budowa amfiteatru, tężni solankowej.	Udostępnienie terenu o potencjałe rekreacyjnym i turystycznym Rozwój, uatrakcyjnienie i dywersyfikacja oferty spędzania czasu wolnego, wzrost atrakcyjności gminy pod tym kątem	Liczba wydarzeń na terenie Zespołu Pałacowo-Parkowego w Radłowie oraz liczba ich uczestników ↗	Urząd Miejski w Radłowie: Referat Inwestycji i Planowania Przestrzennego, Gminne Centrum Kultury i Czytelnictwa	Urząd Marszałkowski Woj. Małopolskiego, Instytucje kultury, Organizacje i kluby sportowe, Organizacje pozarządowe, LGD, Inwestorzy i lokalni przedsiębiorcy
3.1.3.	Wykreowanie zintegrowanych produktów / wyróżników turystycznych gminy, w szczególności w oparciu o walory przyrodniczo-krajobrazowe oraz dziedzictwo kulturowe gminy, ze szczególnym	Rozwój, uatrakcyjnienie i dywersyfikacja oferty spędzania czasu wolnego, wzrost atrakcyjności gminy pod tym kątem	Liczba odwiedzających poszczególne zabytki i atrakcje gminy ↗	Urząd Miejski w Radłowie: Referat Inwestycji i Planowania Przestrzennego, Referat Administracji	Urząd Marszałkowski Woj. Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Tarnowie, Inne JST,

	uwzględnieniem charakteru sakralnego i historycznego gminy (ruch pielgrzymkowy wokół osoby bł. Karoliny Kózkówny, Akcja III Most, Bitwa Radłowska itp.).	Poprawa rozpoznawalności oraz wzrost zainteresowania gminą jako miejscem atrakcyjnym dla spędzenia czasu wolnego		i Spraw Obywatelskich, Gminne Centrum Kultury i Czytelnictwa	Małopolska Organizacja Turystyczna, PTTK Przedsiębiorcy, Organizacje pozarządowe, LGD Właściciele i zarządcy zabytków, Parafie, Media
3.1.4.	Rozwój oferty rekreacyjnej i sportów wodnych m.in. przy wykorzystaniu walorów rzeki Dunajec i akwenów wodnych oraz wsparcie powstawania infrastruktury wypoczynkowej i rekreacyjnej (m.in. animacja trasy VeloDunajec, budowa domków wypoczynkowych w okolicach lasu i nad Rivierą Radłowską).	Rozwój oferty rekreacji wodnej Rozwój, uatrakcyjnienie i dywersyfikacja oferty aktywnego spędzania czasu wolnego, wzrost atrakcyjności gminy pod tym kątem	Liczba wydarzeń w obszarze rekreacji wodnej Liczba firm działających w obszarze rekreacji wodnej ↗	Urząd Miejski w Radłowie: Referat Inwestycji i Planowania Przestrzennego, Referat Administracji i Spraw Obywatelskich	Wody Polskie, Urząd Marszałkowski Woj. Małopolskiego, Organizacje i kluby sportowe, Organizacje pozarządowe, LGD, Inwestorzy i lokalni przedsiębiorcy, Małopolska Organizacja Turystyczna
3.1.5.	Organizacja lub współorganizacja imprez sportowych i rekreacyjnych o różnym charakterze i zasięgu, w tym m.in. Triathlon Radłów.	Zwiększenie oferty imprez sportowych i rekreacyjnych na terenie gminy Integracja społeczna wokół wydarzeń sportowych Wzrost aktywności ruchowej mieszkańców	Liczba imprez sportowych i rekreacyjnych na terenie gminy w skali roku ↗ Liczba uczestników imprez sportowych i rekreacyjnych na terenie gminy w skali roku ↗	Urząd Miejski w Radłowie: Referat Administracji i Spraw Obywatelskich (Stanowisko ds. sportu i pożytku publicznego), Gminne Centrum Kultury i Czytelnictwa	Urząd Marszałkowski Woj. Małopolskiego Starostwo Powiatowe w Tarnowie, Urząd Miejski w Radłowie, Inne JST, Jednostki oświatowe, Organizacje i kluby sportowe, Organizacje pozarządowe, LGD, Inwestorzy i lokalni przedsiębiorcy

3.1.6.	Wspieranie powstawania oraz promocja lokalnej sieci gastronomicznej i noclegowej, w tym gospodarstw agroturystycznych.	Rozwój i promocja oferty lokalnych gospodarstw agroturystycznych Wzrost zainteresowania ofertą wśród turystów i gości	Liczba turystów i gości korzystających z oferty lokalnych gospodarstw agroturystycznych w ciągu roku Liczba obiektów i miejsc noclegowych ↗	Urząd Miejski w Radłowie: Referat Administracji i Spraw Obywatelskich	Starostwo Powiatowe w Tarnowie, Organizacje turystyczne i pozarządowe, LGD, Właściciele obiektów, Przedsiębiorcy, Media
CEL OPERACYJNY 3.2. Wzrost konkurencyjności gospodarstw rolnych.					
Kierunki działań		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów i oczekiwany trend	Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy	Podmioty zaangażowane/partnerzy
3.2.1.	Promowanie przedsiębiorczości w gospodarstwach rolnych, w tym wsparcie informacyjne dla pozyskiwania środków zewnętrznych, szkolenia i doradztwo.	Wzrost dostępności usług szkoleniowo-doradczych dla rolników i producentów Podniesienie wiedzy i poziomu absorpcji zewnętrznych środków przez rolników i producentów Poprawa konkurencyjności rynkowej lokalnego rolnictwa i producentów	Liczba rolników z terenu gminy, którzy uzyskali wsparcie finansowe w ramach środków unijnych Liczba rolników, którzy skorzystali z oferty szkoleniowo-doradczej MODR lub podobnej instytucji ↗	Urząd Miejski w Radłowie: Referat Gospodarki i Środowiska (Stanowisko ds. rolnictwa i leśnictwa)	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa, Urząd Marszałkowski Woj. Małopolskiego, Małopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego, Małopolska Izba Rolnicza, Urząd Pracy Powiatu Tarnowskiego, LGD, Rolnicy i producenci
3.2.2.	Wspieranie procesu modernizacji gospodarstw rolnych (w tym wielkoobszarowych) i przetwórstwa rolno-spożywczego oraz podnoszenie ich jakości.	Wysoka jakość i wzrost znaczenia przetwórstwa rolno-spożywczego w gospodarce lokalnej	Liczba lokalnych przedsiębiorstw przetwarzających produkty rolne ↗	Urząd Miejski w Radłowie: Referat Gospodarki i Środowiska	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa, Urząd Marszałkowski Woj. Małopolskiego,

		Wzrost konkurencyjności gospodarstw i ograniczanie wpływu produkcji na środowisko przyrodnicze		(Stanowisko ds. rolnictwa i leśnictwa)	Małopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego, Małopolska Izba Rolnicza, LGD, Rolnicy i producenci
3.2.3.	Wsparcie i promocja rolnictwa ekologicznego i specjalistycznego.	Wysoka dostępność i jakość wsparcia dla lokalnych rolników chcących rozwijać swoją działalność w kierunku rolnictwa ekologicznego i specjalistycznego Promocja oferty gospodarstw ekologicznych i specjalistycznych, wzrost zainteresowania ich ofertą	Liczba ekologicznych gospodarstw rolnych z certyfikatem ↗	Urząd Miejski w Radłowie: Referat Gospodarki i Środowiska (Stanowisko ds. rolnictwa i leśnictwa)	Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa, Urząd Marszałkowski Woj. Małopolskiego, Małopolski Ośrodek Doradztwa Rolniczego, Małopolska Izba Rolnicza, LGD, Rolnicy i producenci

CEL OPERACYJNY 3.3. Animowanie i rozwój lokalnej przedsiębiorczości oraz wspieranie aktywności zawodowej mieszkańców.

Kierunki działań		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów i oczekiwany trend	Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy	Podmioty zaangażowane/partnerzy
3.3.1.	Współtworzenie z instytucjami otoczenia biznesu oraz środowiskiem przedsiębiorców oferty wsparcia szkoleniowo-doradczego dla osób chcących rozpocząć działalność gospodarczą oraz firm, zwłaszcza z sektora MŚP, dotyczącej m.in. potencjalnych źródeł finansowania działań i inwestycji.	Wzrost dostępności usług szkoleniowo-doradczych dla przedsiębiorców Podniesienie wiedzy i poziomu absorpcji zewnętrznych środków przez przedsiębiorców Aktywizacja gospodarcza	Liczba spotkań konsultacyjnych przedsiębiorców z IOB i/lub instytucjami dysponującymi środkami zewnętrznymi Liczba przedsiębiorców z terenu gminy, którzy pozyskali wsparcie finansowe w ramach nowej perspektywy finansowej UE 2021-2027	Urząd Miejski w Radłowie: Referat Planowania Przestrzennego i Inwestycji	Urząd Marszałkowski Woj. Małopolskiego Wojewódzki i Powiatowy Urząd Pracy, Instytucje organizujące konkursy, Krakowski Park Technologiczny, Małopolska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. i inne instytucje otoczenia biznesu,

			Liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON, w tym w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców ↗		Instytucje szkoleniowe i doradcze, Organizacje pozarządowe, Przedsiębiorcy
3.3.2.	Współdziałanie z instytucjami rynku pracy na rzecz aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy, w szczególności dla grup znajdujących się w szczególnej sytuacji, w tym dotkniętych skutkami pandemii koronawirusa, a także powstawania mikroprzedsiębiorstw i nowych miejsc pracy.	<p>Wzrost przedsiębiorczości lokalnej</p> <p>Wzrost zatrudnienia</p> <p>Spadek bezrobocia</p> <p>Przeciwdziałanie skutkom kryzysu na rynku pracy</p>	<p>Liczba osób pozostających bez pracy z terenu gminy</p> <p>Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia ↘</p> <p>Pracujący w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców</p> <p>Wskaźnik zatrudnienia osób w wieku 20–64 lata ↗</p>	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	<p>Administracja rządowa, Wojewódzki i Powiatowy Urząd Pracy,</p> <p>Urząd Marszałkowski Woj. Małopolskiego,</p> <p>Urząd Miejski w Radłowie, Przedsiębiorcy,</p> <p>Organizacje pozarządowe, LGD</p>
3.3.3.	Wspieranie sektorów gospodarki lokalnej dotkniętych skutkami pandemii COVID-19.	<p>Zwiększenie odporności lokalnej przedsiębiorczości na kryzys</p> <p>Minimalizacja strat</p>	<p>Liczba przedsiębiorstw utrzymujących się na rynku od 3 lat</p> <p>Wysokość dochodów gminy pochodzących z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych zamieszkałych na jej obszarze ↗</p>	Władze samorządowe gminy	<p>Administracja rządowa, Wojewódzki i Powiatowy Urząd Pracy,</p> <p>Urząd Marszałkowski Woj. Małopolskiego,</p> <p>Starostwo Powiatowe w Tarnowie,</p> <p>Urząd Miejski w Radłowie Przedsiębiorcy,</p> <p>Organizacje pozarządowe</p>

3.3.4.	Inicjowanie i wspieranie działań na rzecz integracji lokalnego środowiska gospodarczego oraz współpracy na linii gmina-biznes, np. powołanie Rady Przedsiębiorczości przy Burmistrzu.	<p>Pobudzenie współpracy, powstanie trwałych relacji i działań kooperacyjnych oraz wzrost możliwości oddziaływania na rozwój gminy ze strony środowiska gospodarczego</p> <p>Wzrost przedsiębiorczości wynikający z wysokiej jakości współpracy między samorządem a biznesem</p>	<p>Powołana Rada Przedsiębiorczości, liczba jej członków</p> <p>Liczba wzajemnych konsultacji sektora przedsiębiorców i administracji lokalnej</p> <p style="text-align: center;">↗</p>	Władze samorządowe gminy	Przedsiębiorcy, Rolnicy i producenci
CEL OPERACYJNY 3.4. Tworzenie i rozwój terenów inwestycyjnych oraz promocja gospodarcza gminy.					
Kierunki działań		Oczekiwane rezultaty planowanych działań	Wskaźniki oceny osiągnięcia rezultatów i oczekiwany trend	Realizacja lub nadzór nad procesem po stronie gminy	Podmioty zaangażowane/partnerzy
3.4.1.	Utworzenie Radłowskiej Strefy Aktywności Gospodarczej np. w miejscowości Wola Radłowska.	<p>Stworzenie gminnej oferty inwestycyjnej</p> <p>Budowa lokalnej marki gospodarczej</p>	<p>Liczba i powierzchnia uzbrojonych działek inwestycyjnych stanowiących ofertę dla inwestorów w ramach RSAG</p> <p style="text-align: center;">↗</p>	<p>Urząd Miejski w Radłowie: Referat Planowania Przestrzennego i Inwestycji</p> <p>Referat Gospodarki i Środowiska</p>	<p>Krakowski Park Technologiczny, Polska Agencja Inwestycji i Handlu;</p> <p>Małopolska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A., Tarnowska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.,</p> <p>Inne instytucje otoczenia biznesu,</p> <p>Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Woj. Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Tarnowie, Właściciele terenów</p>

3.4.2.	Tworzenie oferty inwestycyjnej gminy i jej promocja wśród potencjalnych inwestorów.	<p>Wzrost zainteresowania inwestorów ofertą gminy</p> <p>Budowa lokalnej marki gospodarczej</p> <p>Pozyskanie inwestorów</p>	<p>Liczba zapytań inwestorów w sprawie oferty inwestycyjnej gminy</p> <p>Liczba ofert przedstawionych zainteresowanym potencjalnym inwestorom</p> <p>↗</p>	<p>Urząd Miejski w Radłowie: Referat Planowania Przestrzennego i Inwestycji, Referat Gospodarki i Środowiska</p>	<p>Krakowski Park Technologiczny, Polska Agencja Inwestycji i Handlu;</p> <p>Małopolska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A., Tarnowska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.,</p> <p>Inne instytucje otoczenia biznesu, Administracja rządowa, Urząd Marszałkowski Woj. Małopolskiego, Starostwo Powiatowe w Tarnowie, Właściciele terenów</p>
3.4.3.	Stałe podnoszenie standardów obsługi inwestorów.	<p>Poprawa jakości obsługi inwestorów</p> <p>Podniesienie atrakcyjności gospodarczej gminy jako miejsca wysokiej jakości obsługi inwestora</p>	<p>Poziom zadowolenia inwestorów z obsługi</p> <p>↗</p>	<p>Urząd Miejski w Radłowie: Referat Planowania Przestrzennego i Inwestycji Referat Gospodarki i Środowiska</p>	<p>Inwestorzy, przedsiębiorcy</p> <p>Krakowski Park Technologiczny, Polska Agencja Inwestycji i Handlu;</p> <p>Małopolska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A., Tarnowska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A.,</p> <p>Inne instytucje otoczenia biznesu</p>

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Radłów wraz z ustaleniami i rekomendacjami w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie

---

Kwestie wodne a Strategia Rozwoju Gminy Radłów na lata 2021-2030

Zgodnie z art. 326 ustawy z dnia 20 lipca 2017 roku Prawo wodne (t.j. Dz.U. z 2021r., poz. 624 ze zm.), Strategia Rozwoju Gminy Radłów na lata 2021-2030 uwzględnia m.in. ustalenia dokumentów planistycznych, o których mowa w art. 315 pkt 1-3 ww. ustawy tj.:

- plany zarządzania ryzykiem powodziowym,
- plany gospodarowania wodami na obszarze dorzecza,
- plan przeciwdziałania skutkom suszy.

Zasoby wodne gminy Radłów

Wody przepływające przez teren gminy Radłów należą do zlewni dwóch dopływów Wisły: Dunajca i Kisieliny. Powierzchnię zlewni Kisieliny w obrębie gminy Radłów szacuje się na ok. 52 km², zaś Dunajca na ok. 34 km².

Kisielina jest typowo nizinną rzeką, której źródła lokalizuje się u progu Pogórza Wiśnickiego koło Łysej Góry. Jej długość wynosi nieco ponad 41 km. Dawniej Kisielina była dopływem Dunajca i wykorzystywała w swoim biegu jego stare meandry. Na początku XX wieku w wyniku prac regulacyjnych koryto Kisieliny zostało skrócone, a ujście skierowano do Wisły. Mały spadek rzeki sprzyja infiltracji wód i wolniejszemu odpływowi, który w większości odbywa się podziemnie. Kisielina cechuje się niewielką i powolną zmianą przepływów, nieporównywalnie mniejszą od rzek górskich.

Dunajec swój początek bierze w Tatrach i pokonuje 247 km do połączenia swoich wód z wodami Wisły. Zasilany jest wodami opadowymi (śnieg, deszcze) i gruntowymi. Charakteryzuje się znacznymi wahaniami przepływów, uzależnionych od skali opadów na wyżej położonych terenach (zarówno wysokogórskich, jak i pogórskich). Średni przepływ Dunajca mierzony w miejscowości Biskupice Radłowskie koło Żabna wynosi 84 m³/s. Najwyższe stany wód notowane są w miesiącach maj – sierpień, zaś najniższe w miesiącach wrzesień – grudzień. W czasie wezbrań rzeka podnosi poziom zwierciadła wód podziemnych na przyległych terenach. Równocześnie sygnalizuje się zwiększającą się erozję denną koryta Dunajca m.in. z powodu przeprowadzanych zabiegów hydrotechnicznych – budowy zapór, stopni piętrzących, skracania biegu rzeki i eksploatacji kruszywa z koryta rzecznego. Na wysokości Biskupic Radłowskich pogłębienie koryta sięgnęło 2 m.

Na terenie gminy Radłów zlokalizowane są liczne jeziora i oczka wodne powstałe głównie w starorzeczach i odciętych meandrach Dunajca. Największe z nich położone są w Zabawie (jez. Nieprawie), Radłowie (jez. Płoń) i Przybysławicach (jez. Budźbowo). Ich powierzchnia zmienia się w czasie, wiele z nich zarasta roślinnością szuwarową. Małe oczka wodne jako relikty dawnych większych starorzeczy znajdują się w zarośniętych i zabagnionych meandrach, także w obszarze międzywala. Antropogeniczne przekształcenia meandrów Dunajca warunkują występowanie zagłębień bezodpływowych, co może prowadzić do lokalnych podtopień w czasie intensywnych opadów atmosferycznych.

Ponadto na terenie gminy znajdują się zbiorniki antropogeniczne o łącznej powierzchni przekraczającej 200 ha: stawy w parku dworskim w Radłowie, Zalew Radłowski oraz liczne pozostałe zbiorniki

poeksploatacyjne: Sanoka, Wał-Ruda, Niwka, Radłów i Wola Radłowska. W ramach realizacji Strategii Rozwoju Gminy Radłów na lata 2021-2030 planuje się wsparcie działań przedsiębiorców dążących do przystosowania zbiorników na cele rekreacyjne i wypoczynkowe.

Zasobność warstwy wodonośnej na obszarze gminy zależne jest od poziomu wody w rzekach, a także w starorzeczach i sztucznych zbiornikach. Poza wezbraniami wiosennymi i letnimi oraz sporadycznie jesiennymi przeważa drenaż czwartorzędowego poziomu wodonośnego przez rzeki (udział dopływu podziemnego z tego poziomu w zasilaniu rzek stanowi 30-40%). Jego zasilanie odbywa się przede wszystkim w wyniku infiltracji opadów atmosferycznych, dopływu podziemnego, a także przy wysokich stanach wody w Dunajcu i Kisielinie poprzez infiltracje podziemną. Na tym poziomie w obrębie warstw piaszczysto - żwirowych stożka Dunajca znajduje się zasobny zbiornik wód, który jest źródłem wody dla gminy Radłów. W obrębie jednego ze zbiorników poeksploatacyjnych w Niwce wykonano 4 studnie głębinowe (głębokość do 21 m), które obecnie stanowią ujęcie wodociągu grupowego gminy. Wydajność eksploatacyjna studni została ustalona na 114,0 m³/h.

Ponadto, pod poziomem czwartorzędowym w utworach mioceńskich występuje poziom wód szczelinowych w iłach lub wody zawieszane w soczewkach piasków i zlepieńców trzeciorzędowych przewarstwiających iły. Poziom ten nie jest eksploatowany z uwagi na obfitość wód czwartorzędowych i łatwy dostęp do ich zbiornika. Warunki hydrogeologiczne tego piętra wodonośnego są korzystne na terenie Radłowa, Brzeźnicy, Woli Radłowskiej i Wał Rudy.

Zagrożenie powodziowe oraz Plany zarządzania ryzykiem powodziowym

---

Górski charakter górnego biegu Dunajca przyczynia się do dużego spływu powierzchniowego i niewyrównanego wodostanu, co sprzyja występowaniu wysokiego stanu wody na odcinku ujściowym. Dunajec uznaje się za rzekę o najwyższym potencjale powodziowym w zlewni Wisły. W czasie wezbrań obu rzek istnieje zagrożenie wystąpienia podtopień na obszarach poza obrębem wałów przeciwpowodziowych, na terenach nisko położonych w starorzeczach i nad rowami melioracyjnymi. W zależności od okresu występowania i pochodzenia można tu wydzielić trzy rodzaje powodzi:

- wiosenne, roztopowe związane z nagłym topnieniem śniegu (raczej rzadkie, groźne wówczas gdy równocześnie z wysokim stanem ruszają lody);
- letnie gradowe, zdarzają się najczęściej i są groźniejsze;
- jesienne, spowodowane przewlekłymi słotami (nie wyrządzają tak wielkich szkód).

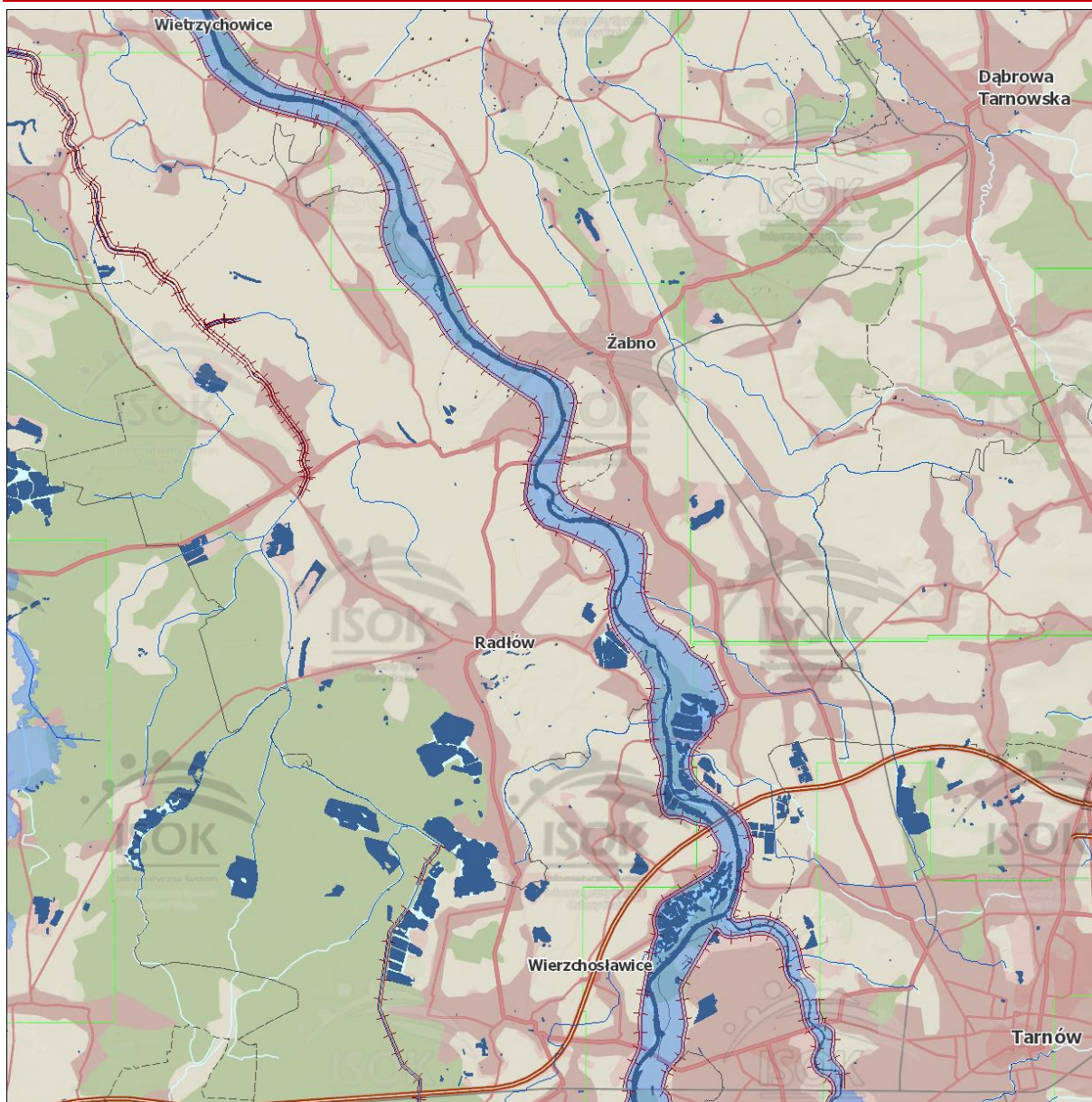
Rzeka Dunajec na odcinku gminy Radłów jest obwałowana, w związku z czym bezpośrednio zagrożone powodzią są obszary pomiędzy wałami przeciwpowodziowymi. Tym samym na terenie gminy Radłów występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią, które wynikają z zapisów art. 16 pkt 34 ppkt c) ustawy Prawo wodne i dotyczą obszarów w międzywalu rzeki Dunajec, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat (Q1%) oraz obszary szczególnego zagrożenia powodzią, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat (Q10%) (zob. Mapa 1). Dodatkowo, zgodnie z art. 16 pkt 34 ppkt c) ustawy z dnia 20 lipca 2017r. Prawo wodne, obszary szczególnego zagrożenia powodzią, obejmują także tereny pomiędzy brzegiem cieków: Kisielina i Zabawski Rów a wałem przeciwpowodziowymi lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy. Na terenie gminy występują również obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie i wynosi 0,2% oraz obszary narażone na zalanie w przypadku całkowitego zniszczenia wałów przeciwpowodziowych Dunajca (wyznaczone dla przepływu o prawdopodobieństwie wystąpienia 1%). Zgodnie z art. 77 ust.1 Prawa Wodnego z dnia 20 lipca 2017 (t.j. Dz.U. z 2021r., poz. 624 ze zm.), na obszarach szczególnego

zagrożenia powodzią występuje bezwzględny zakaz lokalizowania nowych cmentarzy, gromadzenia ścieków, nawozów naturalnych, środków chemicznych, a także innych substancji lub materiałów, które mogą zanieczyścić wody, oraz prowadzenia przetwarzania odpadów, w szczególności ich składowania. W celu zapewnienia ochrony ludności i mienia przed powodzią poziom zagrożenia powodziowego wynikający z wyznaczenia obszarów szczególnego zagrożenia powodzią uwzględnia się w dokumentach planistycznych i strategicznych jednostek samorządu terytorialnego oraz w decyzjach o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego i decyzjach o warunkach zabudowy, dotyczących nieruchomości w całości lub w części położonych na tych obszarach. Projekty te wymagają uzgodnienia z Wodami Polskimi w zakresie dotyczącym zabudowy i zagospodarowania terenu położonego na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią. Podlegają one odmowie w przypadku: naruszenia ustaleń planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza i planu zarządzania ryzykiem powodziowym; stanowienia zagrożenia dla ochrony zdrowia ludzi, środowiska i dóbr kultury wpisanych do rejestru zabytków; naruszenia funkcjonowania infrastruktury krytycznej w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym; oraz utrudniania zarządzania ryzykiem powodziowym. Odstępstwa od odmowy mogą zostać wydane na podstawie pozwolenia wodnoprawnego ze strony odpowiedniej jednostki Wód Polskich. Pozwolenia tego nie wymaga m.in. lokalizowanie na okres do 180 dni, tymczasowych obiektów budowlanych na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią

Potencjalne zagrożenie powodziowe pozostałych terenów istnieje w przypadku przerwania wałów, bądź przelania się wód przez ich koronę. Scenariusz ten ilustruje Mapa 2., przedstawiająca zasięg wody 500-letniej (Q0,2%), pokrywający się granicami z zasięgiem wody 100-letniej (Q1%). Obejmuje on w całości tereny gminy na prawym brzegu Dunajca oraz obszar leżący na wschód od DW975 oraz 1419K z Radłowa w kierunku Zaborowa, przelewając się przez nią na północ i południe od skrzyżowania drogi powiatowej z DW964. Zagrożenie to dotyczy również obszarów pomiędzy linią brzegu cieków Kieselina i Zabawski Rów a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy.

Po powodziach w roku 1934 i 1960 wały na Dunajcu zostały podniesione do wysokości poziomu wody stuletniej i obecnie rzędna korony sięga ok. 9,5 m powyżej koryta Dunajca na wysokości Biskupic Radłowskich. Jednocześnie same wały są przyczyną podtopień przez zamykanie śluz i utrudnianie tym samym spływu wód opadowych. Ponadto utrzymywanie się wysokiego stanu rzeki przez dłuższy okres pośrednio wpływa na podtopienia gruntów przez podziemną infiltrację wód z koryta Dunajca przy dużym ciśnieniu hydrostatycznym. Tak też było w czasie powodzi w roku 1997, kiedy 13% powierzchni gminy było podtopione. Do tak znacznego obszaru podtopień przyczyniła się również rzeka Kieselina, która jedynie w 50% na terenie gminy Radłów była obwałowana. Obecnie wały w dolinie Kieseliny ciągną się od południowej części Wal-Rudy w dół rzeki. W latach 2002-2005 rzeka ta na odcinku od Sufczyzna po Biadoliny Szlacheckie przeszła częściową regulację koryta, dzięki czemu nie stanowi już większego zagrożenia wylewami, jak to miało miejsce w latach poprzednich.

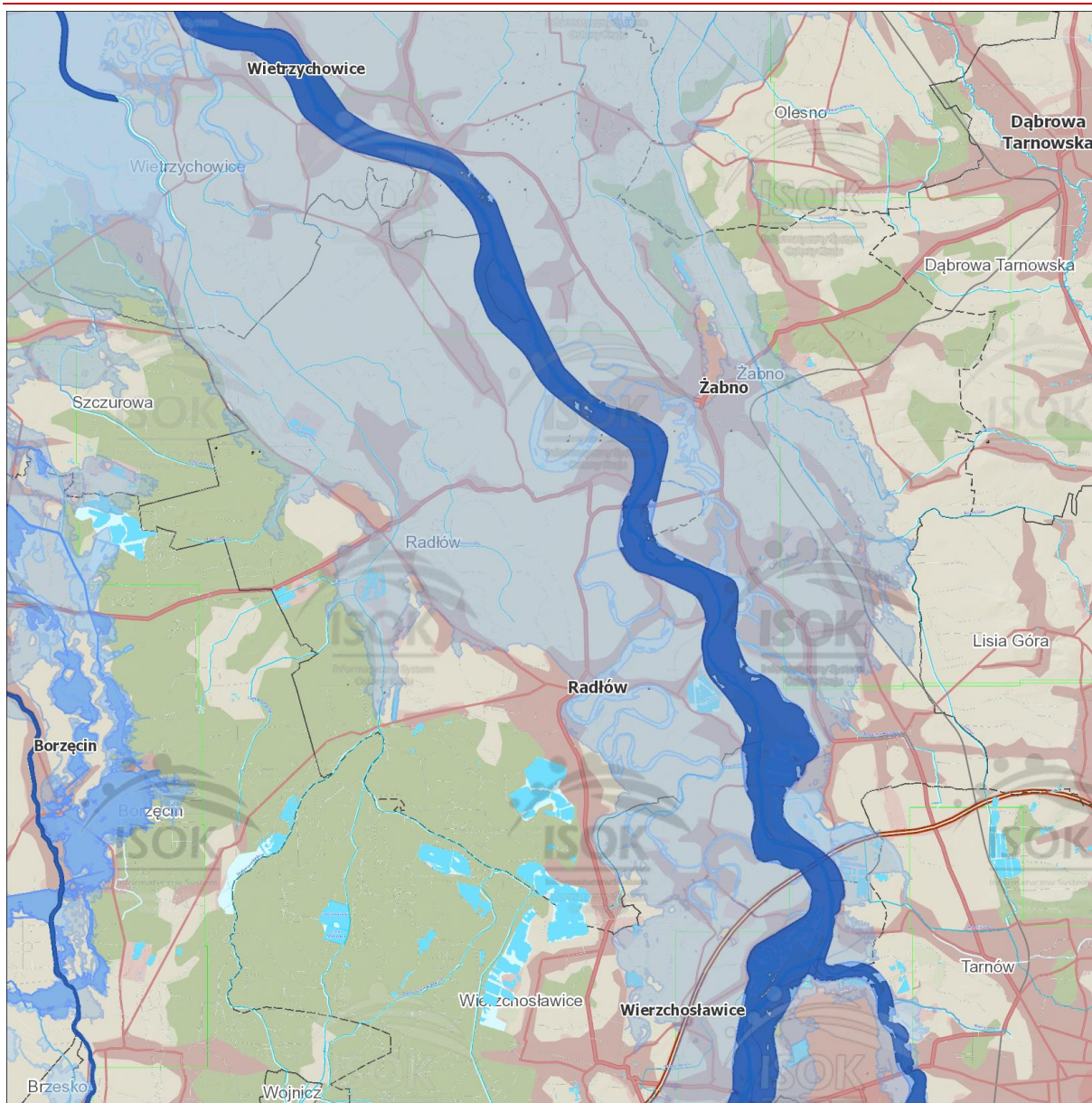
Mapa 1. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią (kolor bładoniebieski) od Dunajca przy prawdopodobieństwie wystąpienia powodzi raz na 10 lat (Q10%), raz na 100 lat (Q1%) i raz na 500 lat (Q0,2%) na obszarze gminy Radłów oraz linie wałów przeciwpowodziowych (podwójna linia, gęsto poprzecinana poziomymi kreskami) – scenariusz nienaruszonych wałów przeciwpowodziowych.

Źródło: Hydroportal ISOK

Mapa 2. Zasięg potencjalnego zagrożenia powodziowego w przypadku całkowitego zniszczenia wałów przeciwpowodziowych wzdłuż Dunajca przy prawdopodobieństwie powodzi 100-letniej (Q1%) i 500-letniej (Q0,2%).

Źródło: Hydroportal ISOK

W niniejszej strategii w ramach celu operacyjnego 2.4. Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa publicznego określono m.in. działania z zakresu zapobiegania katastrofom i klęskom żywiołowym (m.in. podtopieniom i powodziom) oraz minimalizowanie ich skutków. W tym kierunkowym zakresie strategia jest zbieżna z obowiązującymi i aktualizowanymi plany zarządzania ryzykiem powodziowym na wyższych szczeblach.

Ponadto, zgodnie z Planem Zarządzania Ryzykiem Powodziowym, przyjętym na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły (PZRP; Dz. U. z 2016r. poz. 1841), zachowującym ważność zgodnie z art. 555 ust. 2 Ustawy z dnia 20 lipca 2017r. Prawo wodne, w granicach gminy Radłów wskazano konieczność realizacji zadań pn.:

- „Przebudowa lewego wału rzeki Dunajec w km 10+300 - 11+800 w msc. Pasieka Otfinowska, Przybysławice, gm. Żabno, Radłów, pow. Tarnowski”, zamieszczonego na liście działań strategicznych pod nr ID: 74703,
- „Odcinkowa przebudowa prawego i lewego wału rzeki Dunajec na terenie powiatu tarnowskiego. Prawy wał Dunajca w km 7+250 - 7+800, 7+950 - 8+450, 10+100 - 34+667 i 3+200 - 13+100. Lewy wał Dunajca w km 5+500 - 7+400, 7+500 - 10+300, 11+800 - 12+000, 18+840 – 48+570”, zamieszczonego na liście działań strategicznych pod nr ID: 74090,
- „Przebudowa lewego wału rzeki Dunajec w km 13+050 - 16+200 w msc. Marcinkowice, Zdrohec, Biskupice Radłowskie, gm. Radłów, pow. Tarnowski”, zamieszczonego na liście działań strategicznych pod nr ID: 74705,
- „Przebudowa lewego wału rzeki Dunajec w km 12+000 - 12+900 w msc. Przybysławice, Marcinkowice, gm. Radłów, pow. Tarnowski”, zamieszczonego na liście działań strategicznych pod nr ID: 74704,
- „Przebudowa lewego wału rzeki Dunajec w km 16+400 - 18+840 w msc. Biskupice Radłowskie, gm. Radłów, pow. Tarnowski”, zamieszczonego na liście działań strategicznych pod nr ID: 74706,
- „Stabilizacja podstawy wału Dunajca, w km 20+200 - 20+800”, zamieszczonego na liście działań strategicznych pod nr ID: 74473.

Plany gospodarowania wodami na obszarze dorzecza

W odniesieniu do Planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy, w poniższej tabeli Strategia Rozwoju Gminy Radłów na lata 2021-2030 określa informacje na temat jednolitych części wód powierzchniowych (jcwp) oraz jednolitych części wód podziemnych (jcwpd) znajdujących się w granicach gminy (nazwa, status jcwp, informacja o stanie jcwp i jcwpd oraz przypisane im cele środowiskowe), a także działań przypisanych poszczególnym jcwp i jcwpd w aktualizacji Programu wodnośrodowiskowego kraju (aPWŚK) oraz o stanie realizacji tych działań.

Tabela 2. Charakterystyka jednolitych części wód powierzchniowych oraz jednolitych części wód podziemnych znajdujących się w granicach gminy Radłów wraz z przypisanymi celami i działaniami środowiskowymi.

Kod JCWP (wody powierzchniowe)	Nazwa	Stan ogólny; stan/potencjał ekologiczny; stan chemiczny	Przypisane cele środowiskowe	Działania przypisane w Programie wodnośrodowiskowym kraju
RW2000172139676	Borowa Struga	Zły; Poniżej dobrego; Dobry	dobry stan ekologiczny; dobry stan chemiczny	Gospodarka komunalna: Budowa nowych zbiorników bezodpływowych oraz remont istniejących (działanie ciągłe); regularny wywóz nieczystości płynnych (działanie ciągłe). Działania uzupełniające: Kontrola postępowania w zakresie gromadzenia ścieków przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorców oraz oczyszczania ścieków przez użytkowników prywatnych z częstotliwością co najmniej raz na 3 lata (działanie ciągłe); monitoring badawczy wód (IV kw. 2017).

RW2000172139989	Kisielina	Dobry; Dobry i powyżej dobrego; Dobry	dobry stan ekologiczny; dobry stan chemiczny	Gospodarka komunalna: Budowa indywidualnych systemów oczyszczania ścieków (działanie ciągłe); budowa nowych zbiorników bezodpływowych oraz remont istniejących (działanie ciągłe); regularny wywóz nieczystości płynnych (działanie ciągłe).
RW20001921499	Dunajec od zbiornika Czchów do ujścia	Dobry; Dobry i powyżej dobrego; Dobry	dobry stan ekologiczny, możliwość migracji organizmów wodnych na odcinku ciek - istotnego - Dunajec od ujścia do Zbiornika Czchów, dobry stan chemiczny	Gospodarka komunalna: Budowa sieci kanalizacyjnej w aglomeracjach: Czchów (IV kw. 2018), Wietrzychowice (IV kw. 2018); Zakliczyn (IV kw. 2018); Modernizacja i rozbudowa oczyszczalni ścieków Jurków (IV kw. 2019); Regularny wywóz nieczystości płynnych (działanie ciągłe). Działania kontrolne: Opracowanie oceny jakości wody wykorzystywanej do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia (działanie ciągłe); przywrócenie drożności cieków istotnych dla zachowania ciągłości morfologicznej (IV kw. 2021)
RW2000262139949	Kanał Jadownicki	Zły; Poniżej dobrego; PSD	Dobry potencjał ekologiczny, dobry stan chemiczny	Gospodarka komunalna: Budowa sieci kanalizacyjnej w aglomeracji Wietrzychowice (IV kw. 2018); Regularny wywóz nieczystości płynnych (działanie ciągłe). Działania kontrolne: Kontrola postępowania z zakresie oczyszczania ścieków przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorstwa oraz oczyszczania ścieków przez użytkowników prywatnych z częstotliwością co najmniej raz na 3 lata (działanie ciągłe); Monitoring badawczy wód (IV kw. 2017).
RW20002621498	Stara Kisielina	Zły; Poniżej dobrego; Dobry	Dobry stan ekologiczny, dobry stan chemiczny	Gospodarka komunalna: Budowa sieci kanalizacyjnej w aglomeracji Wietrzychowice (IV kw. 2018); Budowa nowych zbiorników bezodpływowych oraz remont istniejących (działanie ciągłe); Regularny wywóz nieczystości płynnych (działanie ciągłe). Działania uzupełniające: Kontrola postępowania w zakresie gromadzenia ścieków przez użytkowników prywatnych i przedsiębiorców oraz oczyszczania ścieków przez użytkowników prywatnych z częstotliwością co najmniej raz na 3 lata (działanie ciągłe); Monitoring badawczy wód (IV kw. 2017).

Kod JCWPd (wody podziemne)	Nazwa	Stan chemiczny; stan ilościowy; stan ogólny	Przypisane cele środowiskowe	Działania przypisane w Programie wodnośrodowiskowym kraju
PLGW2000149	149	Dobry; Dobry; Dobry (2012)	dobry stan chemiczny; dobry stan ilościowy	Działania kontrolne i monitorujące: Coroczne raportowanie pomiarów ilości eksploatowanych wód podziemnych przez właściciela/użytkownika ujęcia (działania ciągłe).
PLGW2000150	150	Dobry; Dobry; Dobry (2012)	dobry stan chemiczny; dobry stan ilościowy	Działania kontrolne i monitorujące: Coroczne raportowanie pomiarów ilości eksploatowanych wód podziemnych przez właściciela/użytkownika ujęcia (działania ciągłe).

Źródło: Opracowanie własne z wykorzystaniem bazy danych PGW KZGW

Dane z bazy Planów Gospodarowania Wodami Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej przedstawiają stan wód powierzchniowych na terenie gminy Radłów jako zróżnicowany. Stan ogólny wód w największych rzekach (Dunajec, Kisielina) ocenia się jako dobry, zaś w przypadku 3 mniejszych cieków jako zły (Borowa Struga, Kanał Jadownicki, Stara Kisielina). Przypisane wodom powierzchniowym działania dotyczą rozbudowy infrastruktury kanalizacji sieciowej, budowy lub modernizacji zbiorników przydomowych, regularnego wywozu nieczystości oraz prowadzenia szeregu działań kontrolnych dot. wykorzystania wód i monitorujących ich stan. Ponadto, w granicach gminy Radłów znajdują się dwie jednolite części wód podziemnych (nr 149 i 150). Stan chemiczny i ilościowy każdego z nich ocenia się jako dobry, zaś zadania im dedykowane ograniczają się do monitoringu eksploatacji JCPWd.

Dbłość o odpowiednią jakość wód stanowi jeden z priorytetów niniejszej strategii, o czym świadczy m.in. cel operacyjny 2.2. Kształtowanie ładu przestrzennego i działania na rzecz adaptacji do zmian klimatu oraz troska o stan środowiska naturalnego, a także określone w nim zadanie: 2.2.6. Poprawa jakości wód płynących i stojących znajdujących się w granicach gminy.

Plan przeciwdziałania skutkom suszy

Strategia Rozwoju Gminy Radłów na lata 2021-2030 zakłada i promuje działania minimalizujące skutki suszy, podejmowane zarówno przez samorząd, mieszkańców, jak i organy administracji rządowej. Bezpośrednio wskazuje na to wspomniany wyżej cel operacyjny 2.2. Kształtowanie ładu przestrzennego i działania na rzecz adaptacji do zmian klimatu oraz troska o stan środowiska naturalnego i zaplanowane w jego ramach zadania, np. 2.2.4. Wsparcie i realizacja inwestycji z zakresu retencji, w tym służących gromadzeniu i wykorzystywaniu wody opadowej w indywidualnych gospodarstwach. W tym zakresie strategia jest spójna z Planem Przeciwdziałania Skutkom Suszy.

Zgodnie z art. 184 ust. 2 ustawy Prawo wodne, plan przeciwdziałania skutkom suszy obejmuje:

- 1) analizę możliwości powiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych;
- 2) propozycje budowy lub przebudowy urządzeń wodnych;
- 3) propozycje niezbędnych zmian w zakresie korzystania z zasobów wodnych oraz zmian naturalnej i sztucznej retencji;
- 4) działania służące przeciwdziałaniu skutkom suszy.

Susza, obok powodzi jest jednym z najbardziej dotkliwych zjawisk naturalnych oddziałujących na społeczeństwo, środowisko i gospodarkę całego kraju. W najbliższych latach spodziewany jest wzrost intensywności i częstotliwości występowania susz. Głównym celem planu jest przeciwdziałanie ich skutkom, co należy odnosić do procesu kształtowania zasobów wodnych oraz do racjonalnego

korzystania z zasobów wodnych. Strategia postępowania zakłada przede wszystkim działania proaktywne, czyli zapobiegające oraz zmniejszające prawdopodobieństwo wystąpienia negatywnych skutków suszy, realizowane niezależnie od faktycznego wystąpienia zjawiska suszy.

Zgodnie z założeniami Planu Przeciwdziałania Skutkom Suszy, w odniesieniu do obszaru gminy Radłów mowa m.in. o następujących działaniach:

- Zwiększenie ilości i czasu retencji wód na gruntach rolnych (działanie 1),
- Retencja i zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych (działanie 3),
- Realizacja przedsięwzięć zmierzających do zwiększania lub odtwarzania naturalnej retencji (działanie 4),
- Analiza możliwości zwiększania retencji w zlewniach z zastosowaniem naturalnej i sztucznej retencji (działanie 6),
- Budowa i przebudowa ujęć wód podziemnych do poboru na cele nawodnień rolniczych oraz budowa i przebudowa wodooszczędnych systemów nawadniania wykorzystujących zasoby wód podziemnych (działanie 10),
- Przeprowadzenie weryfikacji zasad gospodarowania wodą w zbiornikach retencyjnych (działanie 24).

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Radłów

Model docelowej struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Radłów jest zobrazowaniem spodziewanych i zaplanowanych w strategii gminy procesów rozwoju i ich wpływu na kształtowanie się struktur przestrzennych.

Z jednej strony, ze względu na ukształtowanie terenu, występujące zasoby naturalne i obszary cenne przyrodniczo, a także obszary występowania potencjalnych zagrożeń, historycznie ugruntowane użytkowanie przestrzeni, powiązania infrastrukturalne i komunikacyjne, a także wiele innych uwarunkowań zastanych, a z drugiej strony w wyniku zdiagnozowanych problemów, potrzeb i potencjałów rozwojowych, w ramach modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Radłów przedstawiono różne funkcje terenów w gminie, a także obszary szczególnej koncentracji działalności inwestycyjnej i planowane zmiany w przestrzeni gminy.

Ogólne uwarunkowania modelu

Gmina Radłów położona jest we wschodniej części województwa małopolskiego, w powiecie tarnowskim, stanowiąc jedną z jego 16 gmin. Od wschodu, poprzez rzekę Dunajec, wyznaczającą całą wschodnią granicę gminy, graniczy z gminą miejsko-wiejską Żabno. Od miasta Tarnowa - drugiego największego ośrodka miejskiego Małopolski – oddziela gminę Radłów gmina Wierzchosławice. Radłów wchodzi w skład Stowarzyszenia Aglomeracja Tarnowska zrzeszającego Miasto Tarnów, 16 miast i gmin powiatu tarnowskiego, Dąbrowę Tarnowską oraz powiat tarnowski, zdolnego do pozyskiwania środków zewnętrznych na rozwój tego miejskiego obszaru funkcjonalnego w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych.

Tarnów jest bezsprzecznie najsilniej oddziałującym ośrodkiem osadniczym, gospodarczym, komunikacyjnym i społecznym dla gminy Radłów. W niedalekiej odległości od gminy położone są małe ośrodki miejskie o znaczeniu lokalnym, jak Brzesko, Dąbrowa Tarnowska (ośrodki powiatowe), czy Żabno – jednak wszystkie te ośrodki w porównaniu z Tarnowem mają znacząco mniejszy wpływ na rozwój gminy Radłów.

Gmina Radłów charakteryzuje się dobrą dostępnością komunikacyjną za sprawą układu drogowego i bliskości miasta Tarnowa. W niedalekiej odległości od gminy przebiega autostrada A4, a najbliższym węzłem autostradowym jest Tarnów-Zachód, zlokalizowany w odległości ok. 10 km od miasta Radłowa i ok. 4 km od granic gminy Radłów. Układ drogowy na terenie samej gminy tworzą dwie drogi wojewódzkie zbiegające się w Biskupicach Radłowskich – DW975 (biegnąca po osi północ-południe, z kierunku Wierzchosławic, przez miasto Radłów, do Biskupic Radłowskich, gdzie droga skręca na wschód i po przekroczeniu Dunajca łączy się z DW973 w pobliżu Żabna) oraz DW964 (biegnąca po osi wschód-zachód, z kierunku Szczurowej przez centralną część gminy Radłów do połączenia z DW975 w Biskupicach Radłowskich). Drogi te stanowią bardzo ważne lokalne i regionalne połączenia drogowe, w tym stanowią najważniejsze arterie komunikacyjne dla mieszkańców gminy Radłów. Oprócz najszybszego połączenia gminy z autostradą A4 (DW975), ciąg dróg wojewódzkich 964 i 975 w kierunku DW973 stanowi najkrótsze połączenie centralnej i północnej części gminy z miastem Tarnowem, gdzie znajduje się znacznie więcej form transportu we wszystkich kierunkach. Relatywna bliskość Tarnowa stanowi o atrakcyjności osadniczej gminy Radłów – szczególnie jej południowych części (np. Niwka, Siedlec, które notują dodatnie przyrosty liczby mieszkańców). Przeprawa mostowa przez Dunajec w ciągu DW975 jest jedną z niewielu możliwości przekroczenia rzeki przez transport samochodowy – najbliższą przeprawą przez Dunajec na południe od tego mostu jest autostrada A4, natomiast w kierunku północnym nie ma już żadnej przeprawy drogowej aż do ujścia Dunajca do Wisły (jedynie przeprawa promowa Pasieka). To powoduje, iż most niniejszy oraz łączące z nim drogi wojewódzkie są bardzo ważnymi elementami infrastruktury drogowej w tej części regionu. Z kolei DW964 w kierunku zachodnim jest alternatywnym połączeniem z miastem Krakowem przez Niepołomice. Sieć drogową

dopełniają drogi gminne, powiatowe. Najbliższą linią kolejową jest linia nr 91 z Krakowa do Tarnowa (dworzec kolejowy Tarnów Główny lub stacja Bogumiłowice na terenie gminy Wierzchosławice). Na stacji Bogumiłowice dziennie zatrzymują się ok. 42 pociągi, zapewniając tym samym sprawne i komfortowe połączenie z dwoma największymi miastami Małopolski. Uzupełnienie systemu komunikacyjnego gminy stanowi oferta komunikacji zbiorowej realizowanej przez prywatnych przewoźników. Na terenie jednostki funkcjonuje linia autobusowa Radłów-Wierzchosławice-Tarnów. Duży wpływ na możliwości zrównoważonego użytkowania gruntów w gminie mają warunki hydrologiczne. Przez teren gminy przepływa jedna z dwóch głównych rzek na jej obszarze – rzeka Kisielina, jednak najważniejszym elementem tego systemu jest Dunajec stanowiący całą wschodnią granicę gminy. Dunajec niewątpliwie stanowi zasób środowiskowy i gospodarczy gminy (tereny cenne przyrodniczo, obieg wody, korytarz ekologiczny, rekreacja i turystyka itp.). Związane są z nim również zagrożenia powodziowe (kwestie omówione na początku rozdziału), zaś samo międzywale Dunajca stanowi obszar szczególnego zagrożenia powodziowego. Wałem przeciwpowodziowym wzdłuż rzeki biegnie VeloDunajec – trasa rowerowa uznawana z jedną z najpiękniejszych w Małopolsce.

Funkcje terenów w gminie

Funkcje terenów w gminie obrazuje poniższy rysunek. Wyodrębniono na nim tereny, na których przewidywany jest rozwój zabudowy wyodrębnionej w oparciu o dominujące funkcje: tereny mieszkaniowe, tereny inwestycyjne, tereny eksploatacji kruszyw, tereny usługowe, tereny sportowe i rekreacyjne, a także tereny o innych dominujących funkcjach: użytkowania rolniczego, lasów i zieleni publicznej, a także użytków zielonych, obszar Natura 2000, wody i międzywale Dunajca. Przedstawiono również siatkę komunikacyjną gminy.

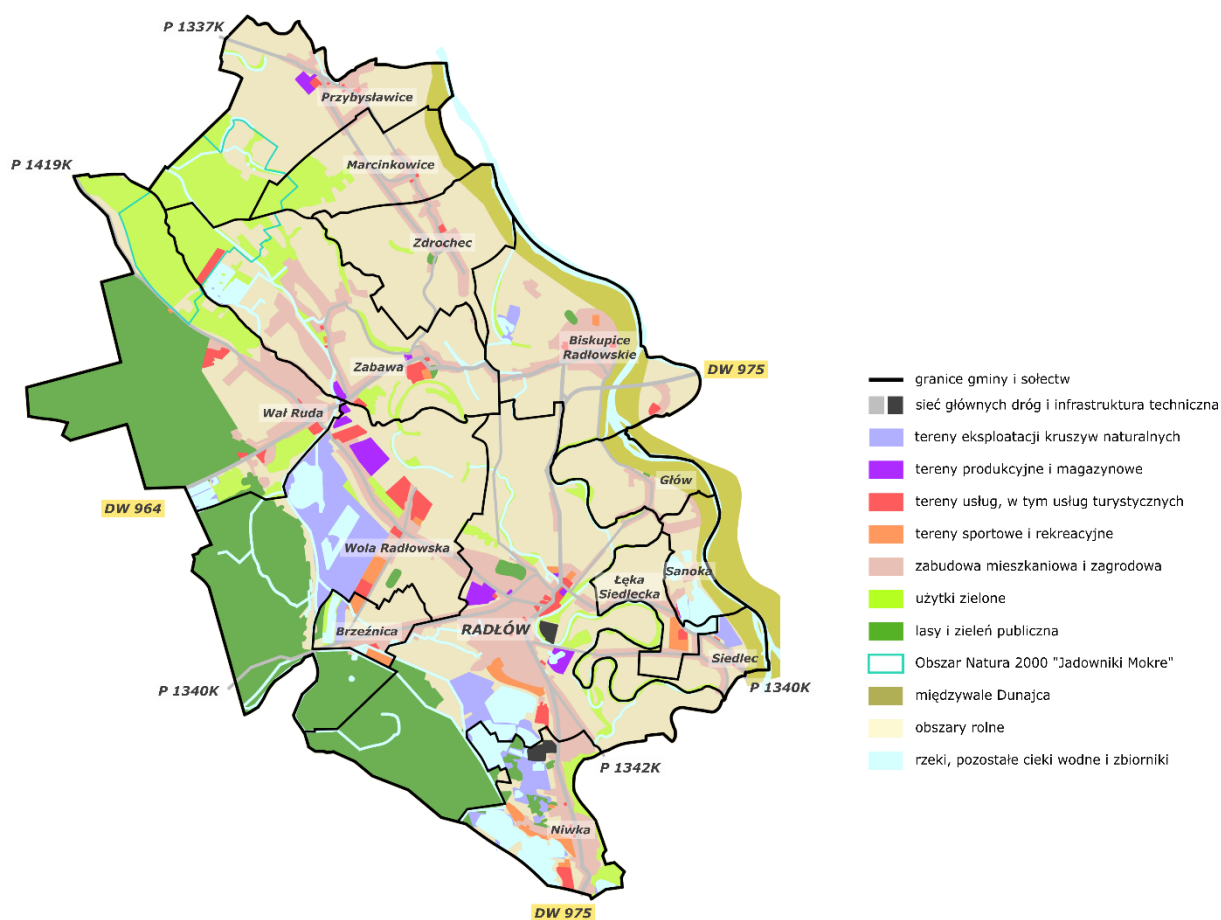
Zdecydowanie największy udział w powierzchni gminy mają tereny o potencjalnym wykorzystaniu rolniczym. Drugie pod tym względem są obszary lasów i zieleni, które występują przede wszystkim w zachodniej części gminy. Znaczna część terenu gminy leży na obszarze objętym ochroną w postaci Radłowsko-Wierzchosławickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Dodatkowo w północnej części gminy występuje obszar siedliskowy Natura 2000 pn. Jadowniki Mokre, a rzeka Dunajec na obszarze zbliżonym do szerokości swojego koryta objęta jest obszarem siedliskowym Natura 2000 pn. Dolny Dunajec. Kieruje to rozwój gminy na zachowanie, ochronę i wzbogacanie w krajobrazie takich elementów jak: kompleksy leśne, zadrzewienia i zakrzewienia oraz użytki zielone.

Oprócz użytków rolnych oraz terenów przyrodniczych prawnie chronionych, charakterystycznym elementem użytkowania gruntów na terenie gminy są różne akweny wodne, w tym Zalew Radłowski, zbiorniki, jeziora, stawy i oczka. Istotnymi zbiornikami wód stojących, które mają także wpływ na walory krajobrazowe, są tu zbiorniki poeksploatacyjne: Sanoka, Wał-Ruda, Niwka, Radłów. Dodatkowo teren gminy obfituje w jeziora i oczka wodne powstałe głównie w starorzeczach i odciętych meandrach Dunajca. Największe na terasie rędzinnej położone są w Zabawie – Jezioro Nieprawie, Radłowie – Płoń i w Przybysławicach – dwa Jeziora Budźbowo. Ponadto na terenie gminy znajdują się zbiorniki antropogeniczne, nie będące skutkiem działalności górniczej. Dwa takie stawy powstały w parku dworskim w Radłowie. Strategia Rozwoju Gminy Radłów na lata 2021-2030 identyfikuje ten potencjał oraz zakłada cele operacyjne dedykowane jego wykorzystaniu (m.in. budowa ścieżek rowerowych i małej architektury wypoczynkowej, rozwój stref wypoczynku i rekreacji przy zbiornikach wodnych). Większość tych terenów została oznaczona na mapie kolorem pomarańczowym i czerwonym.

W okresie planowanej strategii znaczącą rolę utrzymają tereny o przeznaczeniu eksploatacji kruszyw naturalnych jako obszary działalności przedsiębiorstw o wymiernym finansowo znaczeniu dla lokalnej gospodarki. Rozległe, zwarte kompleksy wydobywania oznaczone zostały kolorem jasnofioletowym. W porozumieniu z przedsiębiorstwami wydobywczymi planuje się zagospodarowanie otoczenia wyrobisk na cele wypoczynkowe i rekreacyjne po zakończeniu ich eksploatacji.

Kolorem fioletowym zaznaczono obszary aktywności gospodarczej, przeznaczone pod działalność przemysłową i magazynową. Rozciągają się one od Radłowa w kierunku Wał-Rudy, wzdłuż ciągów komunikacyjnych.

**Rysunek 12. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Radłów
– planowane przeznaczenie terenów w gminie**

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem dokumentów przestrzennych gminy

Wymieniona powyżej struktura użytkowania gruntów w gminie dzieli jej obszar na trzy wyraźne południkowe pasma:

- zachodnią część gminy stanowią lasy i tereny zielone – są to głównie Lasy Radłowsko-Wierzchosławickie, objęte ochroną w ramach Radłowsko-Wierzchosławickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu, a także obszary zielone objęte ochroną w ramach Natury 2000 – Jadowniki Mokre. Przeważają na tym obszarze lasy, tereny zadrzewione oraz łąki i inne tereny zielone. W zasadzie brak zabudowy i infrastruktury technicznej;
- do pasma lasów i terenów zielonych przylegają tereny użytkowane rolniczo – stanowią one najszersze pasmo południkowe w gminie. W ramach tych terenów koncentruje się zdecydowana większość obszarów zabudowanych tworzących poszczególne miejscowości. Ponadto na tym obszarze występują tereny użytkowane przemysłowo – chodzi głównie

o odkrywkowe wydobycie kruszyw, które przede wszystkim koncentruje się w pasie graniczącym z Lasami Radłowsko-Wierzchosławickimi, począwszy od miejscowości Wał-Ruda na północy, przez Wolę Radłowską, Brzeźnicę, Radłów aż po Niwkę na południu. W związku z wieloletnim wydobyciem kruszyw prowadzonym na terenie gminy, w jej przestrzeni jest znaczna powierzchnia zajęta pod zbiorniki wodne, mogące w przyszłości stać się atrakcyjnymi obiektami wypoczynkowo-rekreacyjnymi dla mieszkańców całej aglomeracji tarnowskiej;

- trzeci, największy pas południowy na terenie gminy stanowi dolina Dunajca, wraz z jego międzywalem. To obszar występowania starorzeczy, stawów, terenów podmokłych, pozostałości lasów łęgowych – występują na nim prawne ograniczenia co do sposobów użytkowania gruntów.

Sieć osadnicza w gminie skoncentrowana jest wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych – dróg wojewódzkich i powiatowych. Największa koncentracja terenów zurbanizowanych ciągnie się wzdłuż DW975 od Niwki do Radłowa, a następnie w kierunku Woli Radłowskiej i Wał-Rudy, oraz wzdłuż DW964 od Wał-Rudy przez Zabawę do Biskupic Radłowskich. Mniejsze miejscowości położone są równolegle do doliny Dunajca. Miasto Radłów posiada dość zwartą i koncentryczną zabudowę, podobnie Biskupice Radłowskie. Inne miejscowości, jak Wola Radłowska mają charakter ulicówek. W wielu obszarach, a zwłaszcza dostępności transportowej i infrastrukturalnej oraz atrakcyjności osadniczej, wyraźne jest rozwarstwienie i różnicowanie pomiędzy sołectwami zlokalizowanymi w północnej i południowej części gminy (sołectwa na północ od DW964 z wyraźnie słabszym rozwojem infrastruktury, transportu, nowego osadnictwa).

Rozmieszczenie planowanych inwestycji i planowane zmiany w przestrzeni gminy

---

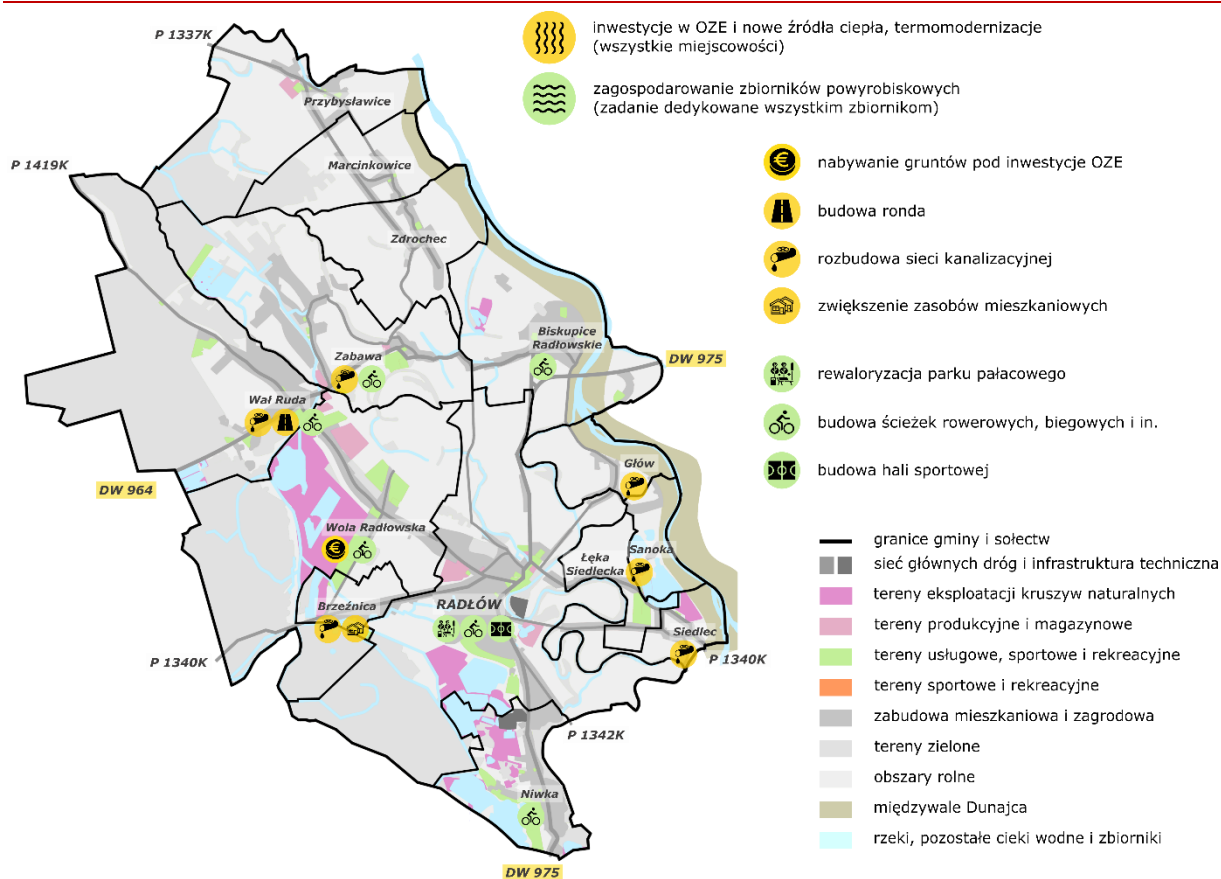
Krótką charakterystyką wybranych obszarów i kierunków interwencji:

- Planuje się szereg inwestycji poprawiających atrakcyjność osadniczą i gospodarczą jednostki, a zarazem limitujących negatywny wpływ na środowisko. Służyć temu będą przede wszystkim projekty rozwoju sieci kanalizacyjnej.
- W sferze ochrony środowiska kluczowe będą ponadto projekty związane z wdrażaniem uchwały antysmogowej, w szczególności projekty wymiany źródeł ciepła na nowoczesne i ekologiczne, termomodernizacji obiektów i instalacji OZE.
- Kontynuowane będą również inwestycje drogowe zwiększające dostępność komunikacyjną i poziom bezpieczeństwa - budowa, modernizacja i przebudowa dróg, chodników i powiązanej infrastruktury, w tym we współpracy z innymi zarządcami i właścicielami dróg. Powstanie m.in. rondo w miejscowości Wał-Ruda.
- Kontynuowane będą działania z zakresu rozwijania i integrowania ścieżek rowerowych, które z jednej strony zwiększą mobilność mieszkańców, a z drugiej stanowią będą atrakcyjną ofertę rekreacyjną dla turystów i gości.
- Chcąc zwiększyć dostępność i jakość oferty czasu wolnego dla mieszkańców, jak również turystów i gości, gmina będzie wspierała inwestycje dotyczących infrastruktury turystycznej i okołoturystyczną oraz realizowała – w zakresie swoich kompetencji oraz możliwości budżetowych – własne inwestycje i działania. Dotyczy to m.in. wdrożenia idei Pojezierza Tarnowskiego, zakładającej zagospodarowanie zbiorników po eksploatacji piasków i żwiru na terenie gminy, a także projekt zagospodarowania Zespołu Pałacowo-Parkowego w Radłowie.

- Gmina będzie inwestowała w rozwój sportu i rekreacji, zarówno jeśli chodzi o nową bazę, jak i ofertę dla różnych grup mieszkańców. Priorytetem jest budowa pełnowymiarowej hali w Radłowie.
- W związku z postępującymi niekorzystnymi procesami demograficznymi, w celu wzmocnienia atrakcyjności osadniczej, zaplanowano rozwój mieszkalnictwa, w tym m.in. w miejscowości Brzeźnica (budowa budynku mieszkalnego, wielorodzinnego). Planuje się wykorzystanie możliwości wynikających z programu Mieszkanie Plus oraz Społecznych Inicjatyw Mieszkaniowych.
- Dbając o rozwój ekonomiczny gminy, możliwości pracy i poziom zamożności mieszkańców, a jednocześnie w konsekwencji poziom budżetu, zaplanowano stworzenie terenu zorganizowanej i skoncentrowanej działalności gospodarczej np. w miejscowości Wola Radłowska.

**Rysunek 13. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Radłów
– rozmieszczenie planowanych inwestycji w przestrzeni gminy**

Źródło: opracowanie własne z wykorzystaniem dokumentów przestrzennych gminy

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie Radłów

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie Radłów wynikają z przyjętego i opisanego wyżej modelu. Dotyczą kluczowych jednostek funkcjonalno-przestrzennych. Opis uwzględnia krótką charakterystykę każdej z nich oraz określa najważniejsze zalecenia i wskazówki dotyczące polityki przestrzennej w odniesieniu do tych jednostek.

1. Obszary zabudowy mieszkaniowej z towarzyszącymi usługami

- Charakterystyka:
  - Tereny istniejącej zabudowy mieszkaniowej, usługowej, produkcyjnej oraz innego rodzaju zainwestowania wraz z terenami komunikacji i urządzeń infrastruktury technicznej oraz tereny przyległe, niezabudowane, predysponowane do zainwestowania oraz nowe enklawy wyznaczone zgodnie z oczekiwaniami mieszkańców po przeprowadzeniu pełnej analizy potrzeb i możliwości rozwojowych, w tym bilansu terenów przeznaczonych pod zabudowę dla zapewnienia perspektywicznego rozwoju gminy. Uwzględnienie terenów południowych gminy z intensywniejszym nowym osadnictwem i zabudową jednorodzinną, terenów wokół zbiorników wodnych z zakończoną eksploatacją kruszyw z postępującą zabudową letniskową (Niwka) oraz terenów w północnej części gminy z większym udziałem zabudowy zagrodowej.
- Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:
  - Jako zasadę rozwoju osadnictwa przyjmuje się tworzenie obszarów wielofunkcyjnych, gdzie funkcji mieszkaniowej towarzyszyć mogą funkcje: handlowo-usługowa, turystyczna, rekreacyjno-sportowa oraz produkcyjna;
  - Kształtowanie sieci osadniczej o prawidłowym układzie funkcjonalno-przestrzennym i stale podwyższanym standardzie, uzyskiwanym poprzez: porządkowanie, wymianę, remonty, przebudowę oraz uzupełniania zabudowy; oparcie o tradycyjne układy przestrzenne; realizację nowych zespołów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej o charakterze osiedli;
  - Zakłada się zmiany jakościowe struktury osadniczej, polegające nie tylko na wymianie i modernizacji substancji mieszkaniowej w ramach porządkowania struktur osadniczych, ale przede wszystkim na realizacji programów rozwoju infrastruktury technicznej i usług społecznych, prowadzących do poprawy standardów życia mieszkańców;
  - Przy realizacji wymiany lub uzupełnianiu zabudowy, należy uwzględnić: poprawę funkcjonalności zespołów zabudowy; zachowanie istniejących linii zabudowy i tradycyjnych dla miejscowości układów niwy siedliskowej; przekształcenie przestrzeni publicznych w kierunku coraz wyższego standardu i jakości; respektowanie form budownictwa związanego z lokalną tradycją (gabaryt, forma architektoniczna, materiał budowlany, usytuowanie na działce, itp.); wykorzystane w pierwszej kolejności istniejących rezerw terenowych;
  - W ścisłych centrach największych wsi stopniowe wypieranie funkcji mieszkaniowej na rzecz usługowo-mieszkaniowej;
  - Kształtowanie przestrzeni zielonych na bazie istniejących zasobów przyrodniczych poprzez ochronę szczególnie cennych jej elementów, ich utrzymanie i porządkowanie;

- Możliwość realizacji na terenach zabudowy mieszkaniowej i usługowej obiektów związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej, rzemieślniczej i wytwórczej, handlu hurtowego oraz obiektów składów i magazynów pod warunkiem braku uciążliwości prowadzonej działalności dla mieszkańców;
- Wyznaczenie większych terenów pod rozwój mieszkalnictwa w sołectwach usytuowanych dogodnie względem Tarnowa (Niwka, Radłów, Biskupice Radłowskie) oraz we wsiach położonych przy drogach wyższej rangi (wojewódzkich).

2. Obszary zabudowy usługowej

- Charakterystyka:
  - Tereny realizacji różnorodnych usług dla mieszkańców: oświaty, kultury, służby zdrowia, instytucji publicznych i komercyjnych ogólnodostępnych, związanych z handlem, sportem, rekreacją, obsługą ruchu turystycznego – mogą również występować wraz z terenami mieszkaniowymi.
- Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:
  - Kształtowanie centrów usługowych jednostek osadniczych na terenie gminy;
  - W przypadku rozbudowy istniejących obiektów usługowych dostosowanie gabarytów obiektu wprowadzanego do obiektu istniejącego i utrzymanie w charakterze i skali miejscowości;
  - Tworzenie miejsc parkingowych przy obiektach usługowych;
  - Dopuszcza się realizację funkcji mieszkaniowej związanej z prowadzoną działalnością bądź wolnostojącej zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej – realizowanej w ramach zaspokojenia potrzeb mieszkalnych osób prowadzących działalność usługową.

3. Obszary zabudowy usług turystyki i rekreacji indywidualnej

- Charakterystyka:
  - Tereny w otoczeniu zbiorników wodnych, na których zakończono eksploatację lub jest ona bliska zakończenia w południowej i zachodniej części gminy. Tereny leśne w zachodniej części gminy - z uwzględnieniem ograniczeń wynikających z zasad ochrony prawnej. Dolina Dunajca. Tereny związane z kultem religijnym (Wał-Ruda, Zabawa). Inne tereny predysponowane do rozwoju usług turystycznych, rekreacyjnych i sportowych, szczególnie w otoczeniu ww.
- Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:
  - Kształtowanie zabudowy w dostosowaniu do cech lokalnego krajobrazu i otaczającego zainwestowania w celu harmonijnego wkomponowania nowych elementów zagospodarowania w otoczenie, uwzględniając położenie terenu, zapewnienie funkcjonalności i estetyki;
  - Kształtowanie zabudowy w dostosowaniu do skali i formy architektonicznej obiektów zgodnie z lokalną tradycją;
  - Zachowanie odległości dla zabudowy kubaturowej od terenów leśnych oraz od wód stojących dla zabudowy trwale związanej z gruntem;
  - Zalecenie stosowania materiałów pochodzenia rodzimego do prac wykończeniowych budynków;

- Zagospodarowanie terenów w rejonach zbiorników poeksploatacyjnych dla potrzeb rekreacji i wypoczynku;
- Rozwój infrastruktury wodociągowo-kanalizacyjnej na terenach przeznaczonych pod infrastrukturę wypoczynkową i letniskową;
- Zabezpieczenie właściwego dostępu do poeksploatacyjnych zbiorników wodnych - odpowiednie ukształtowanie terenu i nachylenia brzegu (swobodny i bezpieczny dostęp do wody); planowane przystanie wodne powinny być wyposażane w niezbędną infrastrukturę w postaci pomostów, budynków obsługi, parkingów oraz oświetlenia;
- Lokalizacja obiektów typu pola namiotowe, zaplecza sportowo-rekreacyjne, a także domy pielgrzymia i inne na terenach sąsiadujących z miejscami kultu religijnego;
- Preferowanie przy opiniowaniu i uzgadnianiu zamierzeń w zakresie eksploatacji kruszywa kierunku rekultywacji i zagospodarowania terenów poeksploatacyjnych dla potrzeb rekreacyjno-wypoczynkowych;
- Realizacja systemu ścieżek rowerowych, tras spacerowych, tras jazdy konnej wraz z urządzonymi miejscami postojowymi i zapleczem, z uwzględnieniem zasad ochrony przyrody;
- Stworzenie lub wyeksponowanie atrakcji turystycznych i miejsc godnych zwiedzania (miejsca historyczne, kulturowe, przyrodnicze);
- Budowa parkingów i realizacja rozwiązań komunikacyjnych zabezpieczających sprawne skomunikowanie planowanych terenów rekreacyjnych.

4. Obszary zabudowy produkcyjnej, składów i magazynów

- Charakterystyka:
  - Tereny pod zabudowę produkcyjną, wytwórczą, magazyny i składy w miejscowościach Radłów, Wola Radłowska, Wał-Ruda, Zabawa i Przybysławice.
- Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:
  - Wyprzedzające lub równoczesne wykonanie infrastruktury technicznej z zabudową;
  - Realizacja wszelkich nowych inwestycji w oparciu o czyste i bezpieczne dla środowiska technologie, charakteryzujące się niską energochłonnością, wodochłonnością oraz wytwarzaniem małej ilości odpadów zgodnie z obowiązującymi przepisami szczególnymi z zakresu ochrony środowiska i ochrony przyrody;
  - Prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej i gospodarki odpadami oraz nieprzekraczanie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku dla powstających obiektów;
  - Włączenie nowych terenów do systemu komunikacyjnego poprzez zabezpieczenie dróg,
  - Wprowadzenie zieleni izolacyjnej o zróżnicowanych gatunkach i strukturze pionowej roślinności, utrzymanie odpowiedniego udziału powierzchni biologicznie czynnej w ogólnej powierzchni działki;
  - Zabezpieczenie odpowiedniej ilości miejsc parkingowych i postojowych.

5. Obszary rolniczej przestrzeni produkcyjnej

- Charakterystyka:
  - Tereny obejmujące północną część gminy charakteryzujące się występowaniem gleb kompleksu pszennego bardzo dobrego i dobrego o klasach bonitacji I-III. Obszary o najkorzystniejszej strukturze agrarnej - sołectwa Przybysławice, Marcinkowice, Zdrochec, Zabawa, Wola Radłowska (średnia wielkość gospodarstwa rolnego przekracza 5 ha a liczba mikrogospodarstw jest stosunkowo mała).
  - Tereny obejmujące południową część gminy charakteryzujące się większym rozdrobnieniem - Glów, Sanoka, Łęka Siedlecka, Siedlec (średnia wielkość gospodarstwa rolnego wynosi 2,8 ha). Tereny o wzrastającej funkcji osadniczej, z wciąż istotną rolą rolnictwa, głównie w charakterze samozaopatrzenia gospodarstw rolnych.
- Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:
  - Utrzymanie dotychczasowego użytkowania rolniczego i ochrona kompleksów gleb klas bonitacyjnych I-III o najwyższej przydatności dla rolnictwa, w tym zakaz zabudowy i zagospodarowania terenu na cele inne niż rolnicze;
  - Przeznaczenie gleb o niskiej wartości produkcyjnej (V i VI) pod trwałe użytki zielone spełniające na terenach rolnych funkcje obudowy cieków i zbiorników wodnych. Dopuszczenie zalesień gruntów klasy V i VI, nieużytków oraz gruntów, które uległy samozalesieniu;
  - Preferowanie kierunku tworzenia gospodarstw większych obszarowo, których działalność rolnicza winna być ukierunkowana na produkcję towarową, szczególnie na terenach północnych gminy;
  - Wykorzystanie bardzo dobrych warunków glebowych oraz objęcia znacznej części gminy obszarem chronionego krajobrazu do wprowadzania działalności rolniczej opartej na zasadach ekologicznej produkcji i zrównoważonym rozwoju;
  - Preferowanie przekształceń zwykłych gospodarstw na agroturystyczne, szczególnie w zabudowie zagrodowej;
  - Rozwój bazy magazynowej, przechowalniczej i przetwórczej rolnictwa.

6. Obszary leśnej przestrzeni produkcyjnej oraz obszary chronione

- Charakterystyka:
  - Tereny lasów położonych w granicach Radłowsko-Wierzchosławickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu oraz tereny bezpośrednio przylegające do Dunajca stanowiące jego otulinę biologiczną, w tym tereny zadrzewień i zakrzewień oraz niewielkich enklaw użytków rolnych, łąk, nieużytków i terenów leśnych.
- Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:
  - Podstawowym kierunkiem gospodarowania przestrzenią w tej strefie jest kontynuacja przyrodniczego charakteru tego terenu - nie wyznacza się w jej obszarze nowych terenów budowlanych, zaś wszelka działalność inwestycyjna winna być zgodna z przepisami odrębnymi;
  - Ochrona istniejących zasobów środowiska, w tym walorów krajobrazowych;

- Zachowanie równowagi przyrodniczej, w tym ochrona różnorodności biologicznej poprzez pielęgnację terenów przyrodniczo czynnych;
- Zakaz zabudowy dotyczy terenów zieleni naturalnej oraz lasów, za wyjątkiem obiektów związanych z gospodarką leśną – dopuszcza się jednak możliwość realizacji urządzeń turystycznych, w tym ścieżek pieszych i rowerowych wraz z drobnymi obiektami i urządzeniami służącymi obsłudze ruchu turystycznego na zasadach określonych w przepisach odrębnych;
- Dopuszcza się zrównoważony i skoncentrowany rozwój obiektów usługowych, sportowych, rekreacyjnych, gospodarki rolnej i rybackiej itd. na terenach dedykowanych tym funkcjom, a zarazem znajdującym się w strefie;
- Zagospodarowanie terenu na obszarach chronionych podporządkowane zaostrożnym rygorom korzystania ze środowiska zgodnie z ustalonymi działaniami w zakresie czynnej ochrony ekosystemów i zakazami zawartymi w rozporządzeniach dotyczących poszczególnych form ochrony przyrody.

7. Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi

- Charakterystyka:
  - Teren międzywala w dolinie Dunajca, teren międzywala Kisieliny, tereny narażone na podtopienia w wyniku zamknięcia odpływów, doliny cieków wodnych.
- Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:
  - Ochrona koryt cieków i ich dopływów poprzez utrzymanie ich w stanie naturalnym, przy dopuszczeniu interwencji w przypadku uzasadnionych względów ochrony przeciwpowodziowej pod warunkiem zastosowania metod biologicznych z wykluczeniem prostowania i skracania biegów cieków;
  - Ochrona bezpośredniej otuliny biologicznej cieków wodnych z ograniczeniem zabudowy kubaturowej, w tym wzmocnienie jej funkcji filtrującej powstrzymującej przedostawanie się substancji nawozowych i zawiesin sptukiwanych z pól;
  - Prowadzenie działań zmierzających do zagęszczenia sieci ekologicznej wzdłuż cieków wodnych;
  - Możliwe udostępnienie strefy nadbrzeżnej dla rozwoju funkcji związanych ze sportem, rekreacją, wypoczynkiem czy turystyką, przy pełnej ochronie systemu przyrodniczego;
  - Zakaz podejmowania przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko;
  - Dopuszcza się utrzymanie istniejących i lokalizację nowych urządzeń regulacji i utrzymania wód, ochrony przeciwpowodziowej oraz obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej;
  - Tereny obszarów międzywala zagospodarowane jako zieleń - zagospodarowanie podporządkowane przepisom ustawy Prawo wodne;
  - Zapewnienie dostępności komunikacyjnej, w szczególności poprzez rozwój sieci ścieżek rowerowych, pieszych, edukacyjnych itp.

8. Tereny górnicze i udokumentowane złoża surowców naturalnych:

- Charakterystyka:
  - Tereny objęte przemysłem wydobywczym, skoncentrowane w obrębie trzynastu terenów górniczych zlokalizowanych w rejonach wsi Niwka, Radłów, Wola Radłowska, Wał-Ruda, Biskupice Radłowskie, Sanoka.
- Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej:
  - Koncentracja wydobycia kopaliny w obrębie eksploatowanych i udokumentowanych złóż;
  - Stosowanie technologii zapewniających ograniczenie ujemnych ich wpływów na środowisko;
  - Wyłączenie z eksploatacji złóż lub ich części, na których znajdują się obszary cenne przyrodniczo;
  - Prowadzenie eksploatacji z uwzględnieniem ochrony środowiska, następnie porządkowanie oraz rekultywacja po zakończeniu wydobycia zgodnie z kierunkiem ustalonym w koncesji;
  - Rekultywacja prowadzona w kierunku zagospodarowania sportowo-rekreacyjno-wypoczynkowego wraz z pełną infrastrukturą techniczną i komunikacyjną (ewentualnie w kierunku leśnym);
  - Wprowadzanie zieleni osłonowej, izolującej przyrodniczo i wizualnie tereny wydobycia;
  - W obszarach górniczych dopuszcza się realizację zabudowy usługowej, magazynów, obiektów zaplecza w tym administracyjno-socjalnego, mieszkaniowego związanego z prowadzoną działalnością.

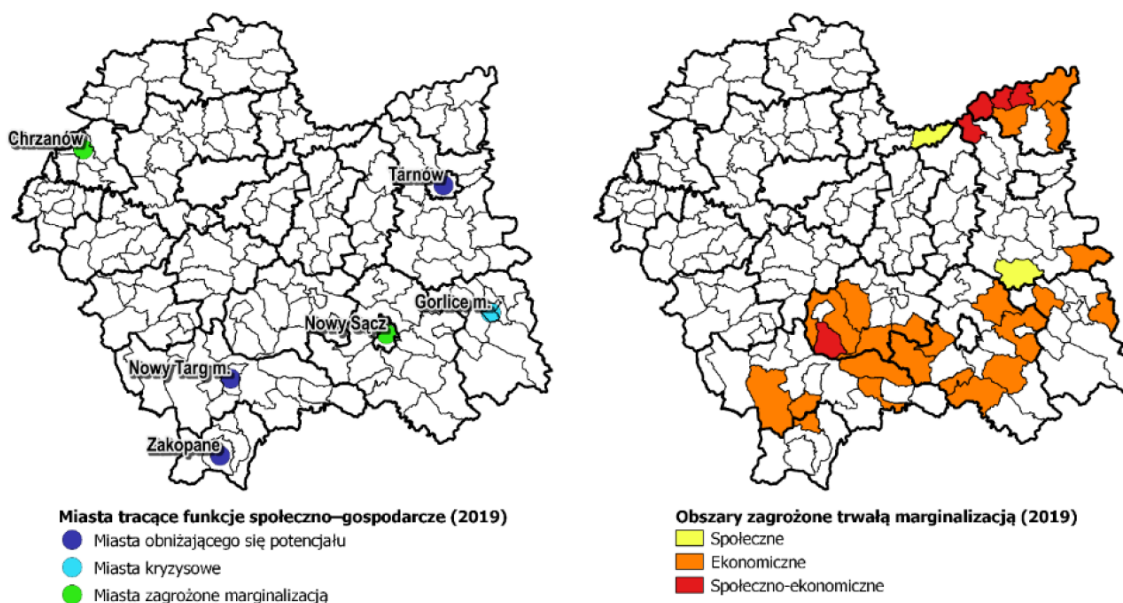
Obszary strategicznej interwencji

Przejawem polityki rozwoju ukierunkowanej terytorialnie są obszary strategicznej interwencji. Zgodnie z definicją ustawową, obszar strategicznej interwencji (OSI) to określony w strategii rozwoju obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych, lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych czy przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania, potencjałów rozwojowych, do którego jest kierowana interwencja publiczna łącząca inwestycje, w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne albo w zasoby ludzkie, finansowane z różnych źródeł, czy też rozwiązania regulacyjne. Samorząd województwa małopolskiego wskazał w swojej strategii, poza OSI określonymi na szczeblu krajowym (miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze i obszary zagrożone trwałą marginalizacją), dodatkowy katalog OSI regionalnych. Tym samym w województwie małopolskim wyodrębniono **6 typów obszarów**: 3 typy obszarów problemowych (kategoria ta obejmuje zarówno OSI krajowe, jak i OSI regionalne), 2 typy obszarów o wyjątkowym potencjale oraz 1 typ obszarów wzrostu. Wśród nich należy wymienić:

- **Miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze**

6 miast wskazanych w Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) i Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030: **Tarnów, Nowy Sącz, Gorlice, Nowy Targ, Zakopane, Chrzanów**. Obszary te wspierane będą z poziomu kraju i regionu za pomocą specjalnie dedykowanych instrumentów. Z poziomu regionalnego przewiduje się objęcie wskazanych OSI krajowych dodatkową interwencją, np. w postaci specjalnych preferencji lub premiujących kryteriów wyboru projektów w RPO WM 2021–2027. Szczegółowy zakres wsparcia zaproponowany zostanie w tymże programie.

Rysunek 14. Krajowe obszary strategicznej interwencji

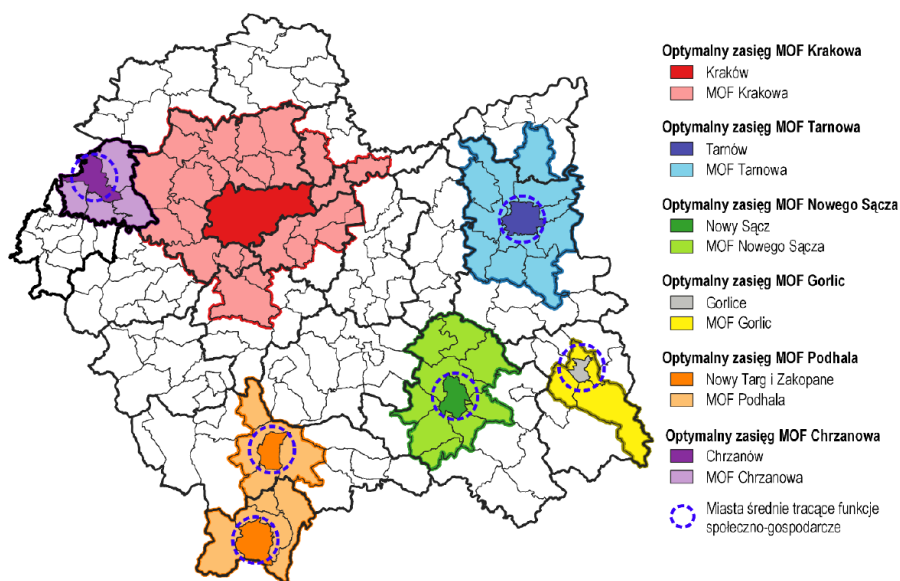
Źródło: Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”, Załącznik do uchwały Nr XXXI/422/20 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 17 grudnia 2020 r., s. 65

- **Miejskie obszary funkcjonalne (MOF)**

Za obszary wzrostu, o wyjątkowych możliwościach rozwojowych, uznano miasta i obszary funkcjonalne wokół nich. Przeprowadzono analizę dotyczącą delimitacji optymalnych zasięgów MOF w Małopolsce, w kontekście realizacji zintegrowanych inwestycji terytorialnych na lata 2021-2027, dla stolicy regionu oraz 6 miast średnich tracących funkcję społeczno-gospodarcze. W konsekwencji w strategii wskazano 6 miejskich obszarów funkcjonalnych w Małopolsce: **MOF Krakowa, MOF Nowego Sącza, MOF Gorlic, MOF Chrzanowa, MOF Podhala, MOF Tarnowa**, który obejmuje gminę Radłów. Województwo małopolskie będzie wspierać gminy współpracujące w ramach MOF – z założeniem, że kluczowe znaczenie będzie miała (zawiązana formalnie) współpraca i inicjatywa oddolna. Jedną z form wsparcia będzie możliwość realizacji wspomnianego instrumentu ZIT na obszarze wybranych MOF.

Rysunek 15. Delimitacja miejskich obszarów funkcjonalnych w Małopolsce – proponowane optymalne zasięgi MOF

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”, Załącznik do uchwały Nr XXXI/422/20 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 17 grudnia 2020 r., s. 66

- **Obszar transformacji energetycznej – Małopolska Zachodnia**

Kolejne OSI są konsekwencją wyzwań związanych z procesem transformacji gospodarki w kierunku uzyskania neutralności klimatycznej. Transformacja będzie wymagać dedykowanych interwencji i wsparcia na rzecz tych obszarów, które będą najsilniej dotknięte jej skutkami. W Małopolsce takim obszarem są tereny w najbardziej zurbanizowanej zachodniej części województwa – **4 powiaty: chrzanowski, olkuski, oświęcimski i wadowicki**, gdzie gospodarka oparta jest w znacznej mierze na dużych zakładach, w tym związanych z działalnością górniczą. Kopalnie węgla kamiennego funkcjonują w Brzeszczach i w Libiążu. Obszar Małopolski Zachodniej rekomendowany jest do wsparcia w ramach Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji (Just Transition Fund). Ostateczna decyzja, dotycząca uwzględnienia Małopolski Zachodniej oraz potencjalnej wysokości kwoty alokacji w programie zostanie podjęta w ramach uzgodnień pomiędzy Komisją Europejską a polskim rządem. Podstawą negocjacji będą zapisy projektu Umowy Partnerstwa oraz Terytorialnego Planu Sprawiedliwej Transformacji.

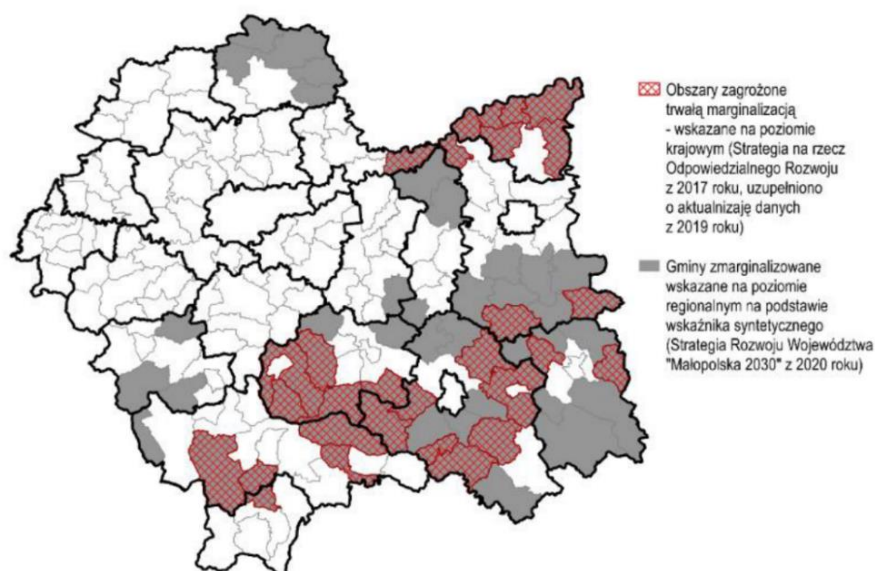

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”, Załącznik do uchwały Nr XXXI/422/20 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 17 grudnia 2020 r., s. 68

- **Gminy zmarginalizowane**

Gminy dotknięte problemami i barierami rozwojowymi zostały wyznaczone na podstawie wskaźnika syntetycznego, złożonego z wybranych mierników przedstawiających zagadnienia społeczne, ekonomiczne i środowiskowe. Ostatecznie, jako obszary zmarginalizowane w Małopolsce wskazano **gminy, zlokalizowane głównie w południowej i wschodniej części regionu oraz częściowo na północy województwa (nie ma wśród nich gminy Radłów)**. Do tych jednostek zostanie skierowane szczególne wsparcie w celu wyrównania ich szans rozwojowych.

Rysunek 17. Regionalne i krajowe obszary zmarginalizowane w Małopolsce.

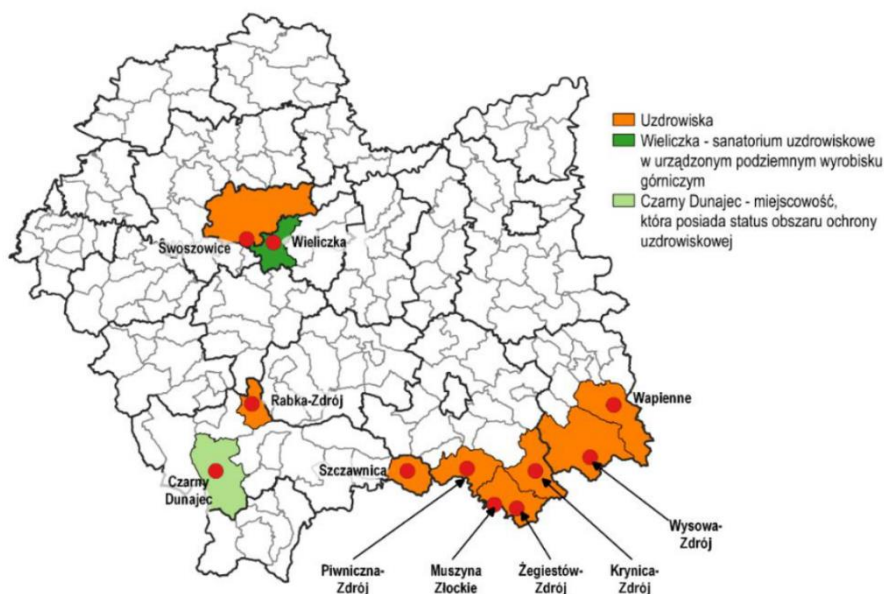

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”, Załącznik do uchwały Nr XXXI/422/20 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 17 grudnia 2020 r., s. 70

- **Miejscowości uzdrowiskowe**

Z uwagi na specyfikę województwa, za regionalne OSI uznano **miejscowości uzdrowiskowe**. Są to obszary o szczególnych walorach: przyrodniczych, krajobrazowych, klimatycznych, rekreacyjnych, turystycznych, zdrowotnych, o uznanej marce, tradycjach i bogatej historii, manifestującej się często w zabytkowej architekturze. Miejscowości te zlokalizowane są głównie na obszarach górskich, które są obszarami o utrudnionym dostępie komunikacyjnym i ograniczonych możliwościach rozwoju przemysłu. Z uwagi na istotne znaczenie rozwoju branży uzdrowiskowej oraz dużą koncentrację jednostek tego typu w Małopolsce, samorząd regionalny w kolejnych latach utrzyma wsparcie dla obecnych, jak i przyszłych uzdrowisk i obszarów ochrony uzdrowiskowej. **Do tej grupy nie zalicza się gmina Radłów.**

Rysunek 18. Miejscowości uzdrowiskowe w Małopolsce.

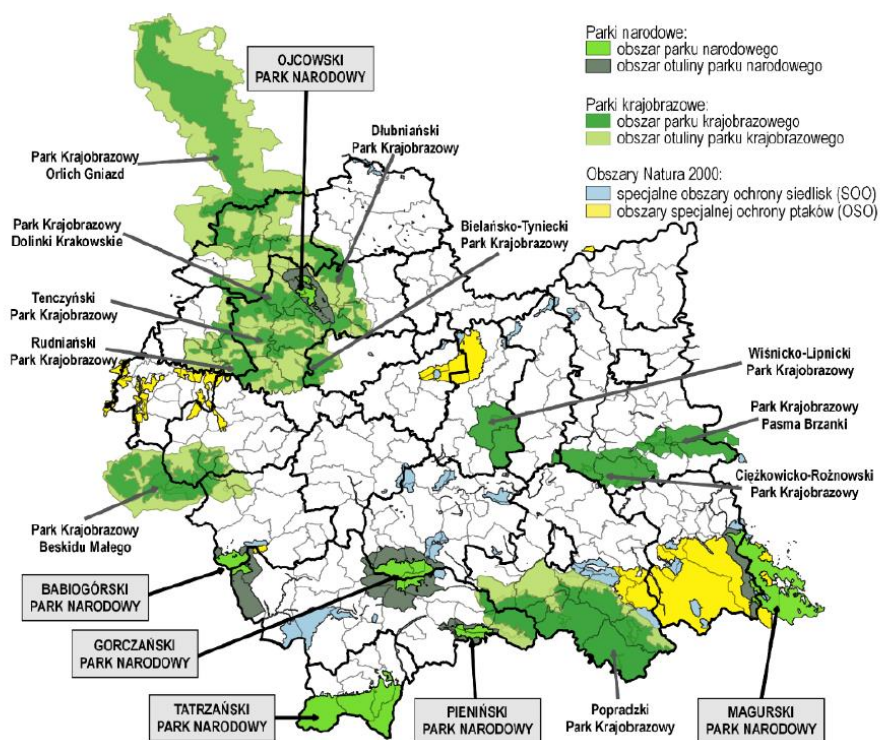

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”, Załącznik do uchwały Nr XXXI/422/20 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 17 grudnia 2020 r., s. 71

- **Obszary prawnie chronione**

Specjalnym wsparciem objęte zostaną objęte ponadto obszary **prawnie chronione**, np. **parki narodowe, parki krajobrazowe czy obszary Natura 2000**. Są to obszary szczególnie cenne pod względem przyrodniczym, co powoduje konieczność objęcia ich dodatkową ochroną i wsparciem z poziomu regionu. Jednocześnie ich obecność na danym obszarze wprowadza pewne ograniczenia związane z użytkowaniem terenów i realizacją inwestycji. Stąd wsparcie dla terenów chronionych będzie związane nie tylko z kwestiami ochrony środowiska, ale interwencja z poziomu województwa będzie również formą rekompensaty dla gmin, które dotykają bariery wywoływane przez obostrzenia środowiskowe. W przypadku gminy **Radłów**, znaczna część jej terenu leży na obszarze objętym ochroną w postaci **Radłowsko-Wierzchosławickiego Obszaru Chronionego Krajobrazu**. Dodatkowo w północnej części gminy występuje obszar siedliskowy **Natura 2000 Jadowniki Mokre**, a rzeka Dunajec objęta jest obszarem siedliskowym **Natura 2000 Dolny Dunajec**. Ponadto samorząd regionalny będzie wyróżniać **gminy, które wykazują się aktywnością w zakresie działań środowiskowych**. Będą one mogły uzyskać **preferencje w programach konkursowych finansowanych ze środków budżetu województwa oraz w ramach konkursów wspieranych z RPO WM 2021-2027**.

Rysunek 19. Obszary cenne przyrodniczo w Małopolsce.

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”, Załącznik do uchwały Nr XXXI/422/20 Sejmiku Województwa Małopolskiego z dnia 17 grudnia 2020 r., s. 72

Zgodność Strategii Rozwoju Gminy Radłów na lata 2022-2030 z wytycznymi i założeniami zawartymi w dokumentach wyższego rzędu

---

Strategia Rozwoju Gminy Radłów na lata 2022-2030 jest spójna z dokumentami strategicznymi szczebla krajowego, regionalnego i ponadlokalnego, m.in.:

- Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.),
- Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030,
- Strategią Rozwoju Kapitału Społecznego (współdziałanie, kultura, kreatywność) 2030,
- Strategią Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030,
- Strategią Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 roku,
- Strategią zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030,
- Polityką ekologiczną państwa 2030 – strategią rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej,
- Strategią Rozwoju Województwa „Małopolska 2030”.

Tabela 3. Zgodność Strategii Rozwoju Gminy Radłów na lata 2021-2030 z wytycznymi i założeniami zawartymi w wybranych dokumentach wyższego rzędu.

	Cele strategiczne Strategii Rozwoju Gminy Radłów na lata 2021-2030	1. Wysoka jakość usług publicznych, wzmacniających kapitał ludzki i dopasowanych do potrzeb społecznych				2. Wysoka jakość życia mieszkańców pod względem przestrzeni, środowiska i mobilności.				3. Wysoka pozycja konkurencyjna gminy w zakresie gospodarki, oparta na kluczowych potencjałach i przedsiębiorczości mieszkańców.			
	Cele operacyjne Strategii Rozwoju Gminy Radłów na lata 2021-2030	1.1. Zapewnienie włączającego i efektywnego systemu edukacji	1.2. Sport i kultura jako instrumenty aktywizacji i integracji mieszkańców	1.3. Podniesienie jakości i dostępności usług społecznych i zdrowotnych	1.4. Skuteczne i efektywne zarządzanie publiczne	2.1. Podnoszenie dostępności infrastruktury sieciowej, przy wykorzystaniu technologii, uwzględniających lokalne uwarunkowania	2.2. Kształtowanie ładu przestrzennego i działania na rzecz adaptacji do zmian klimatu oraz troska o stan środowiska naturalnego	2.3. Poprawa dostępności transportowej oraz rozwój aktywnej i ekologicznej mobilności	2.4. Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa publicznego	3.1. Rozwój i promocja oferty czasu wolnego, opartej na lokalnych potencjałach przyrodniczych i dziedzictwie kulturowym	3.2. Wzrost konkurencyjności gospodarstw rolnych	3.3. Animowanie i rozwój lokalnej przedsiębiorczości oraz wspieranie aktywności zawodowej mieszkańców	3.4. Tworzenie i rozwój terenów inwestycyjnych oraz promocja gospodarcza gminy
Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju	I. Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną.												
	II. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony.												
	III. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarstwu.												
Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Cel 1. Zwiększenie spójności rozwoju kraju w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym												
	1.1 Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo.												
	1.2 Wykorzystywanie potencjału rozwojowego miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze.												
	1.3 Przyspieszenie transformacji profilu gospodarczego Śląska.												
	1.4 Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych.												
	1.5 Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów.												

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030	Cel 2. Wzmacnianie regionalnych przewag konkurencyjnych												
	2.1 Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego.												
	2.2 Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym.												
	2.3 Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach.												
	Cel 3. Podniesienie jakości zarządzania i wdrażania polityk ukierunkowanych terytorialnie												
	3.1 Wzmacnianie potencjału administracji na rzecz zarządzania rozwojem.												
	3.2 Wzmacnianie współpracy i zintegrowanego podejścia do rozwoju na poziomie lokalnym, regionalnym i ponadregionalnym.												
	3.3 Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych.												
	3.4 Efektywny i spójny system finansowania polityki regionalnej.												
	Strategia Rozwoju Województwa „Małopolskiego 2030”	Rozwój społecznie wrażliwy, sprzyjający rodzinie											
Główny kierunek polityki rozwoju 1: Małopolskie rodziny.													
Główny kierunek polityki rozwoju 2: Opieka zdrowotna.													
Główny kierunek polityki rozwoju 3: Bezpieczeństwo.													
Główny kierunek polityki rozwoju 4: Sport i rekreacja.													
Główny kierunek polityki rozwoju 5: Kultura i dziedzictwo.													
Główny kierunek polityki rozwoju 6: Edukacja.													
Główny kierunek polityki rozwoju 7: Rynek pracy.													
Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka													
Główny kierunek polityki rozwoju 1: Innowacyjność.													
Główny kierunek polityki rozwoju 2: Konkurencyjność i przedsiębiorczość.													
Główny kierunek polityki rozwoju 3: Turystyka.													

Główny kierunek polityki rozwoju 4: Transport.												
Główny kierunek polityki rozwoju 5: Cyfrowa Małopolska.												
Główny kierunek polityki rozwoju 6: Gospodarka o obiegu zamkniętym.												
Wysoka jakość środowiska i dążenie do neutralności klimatycznej												
Główny kierunek polityki rozwoju 1 Ograniczanie zmian klimatycznych.												
Główny kierunek polityki rozwoju 2: Gospodarowanie wodą.												
Główny kierunek polityki rozwoju 3: Bioróżnorodność i krajobraz.												
Główny kierunek polityki rozwoju 4: Edukacja ekologiczna.												
System zarządzania strategicznego rozwojem dostosowany do wyzwań dekady 2020-2030												
Główny kierunek polityki rozwoju 1: System zarządzania strategicznego rozwojem.												
Główny kierunek polityki rozwoju 2: Współpraca i partnerstwo.												
Główny kierunek polityki rozwoju 3: Promocja Małopolski.												
Zrównoważony i trwały rozwój oparty na endogenicznych potencjałach												
Główny kierunek polityki rozwoju 1: Ład przestrzenny.												
Główny kierunek polityki rozwoju 2: Wsparcie miast.												
Główny kierunek polityki rozwoju 3: Rozwój obszarów wiejskich.												
Główny kierunek polityki rozwoju 4: Spójność wewnątrzregionalna i dostępność.												

System realizacji Strategii Rozwoju Gminy Radłów na lata 2021-2030

System wdrażania

Stopień wdrożenia w życie celów i działań weryfikuje skuteczność działania władz lokalnych oraz słuszność założeń przyjętych w strategii rozwoju gminy. Organizację procesów wdrażających strategię określa system realizacji strategii.

Organizacja i podmioty zaangażowane w realizację strategii

Odpowiedzialność za realizację polityki rozwoju opisanej w Strategii Rozwoju Gminy Radłów na lata 2021-2030 ponoszą przede wszystkim władze samorządowe gminy – Burmistrz Miasta i Gminy Radłów oraz Rada Miejska w Radłowie. W przypadku pierwszego rozumie się przez to strategiczną rolę organu wykonawczego samorządu gminnego w stymulowaniu i koordynacji działań podejmowanych przez różnorodne podmioty i środowiska, jak również w mobilizowaniu oraz integrowaniu zasobów pozostających w ich dyspozycji – na rzecz realizacji celów i kierunków działań określonych w strategii. Z kolei organ wykonawczy, reprezentujący różnorodne środowiska lokalne, ma stanowić wsparcie merytoryczne, w szczególności w zakresie proponowania nowych kierunków działań i rozwiązań realizacyjnych. Decyzje, podejmowane w porozumieniu tych organów, będą w bardzo istotny sposób wpływały na rozwój gminy.

Strategia Rozwoju Gminy Radłów na lata 2021-2030 zawiera wiele zróżnicowanych tematycznie zadań, które pozostają w kompetencjach różnych podmiotów. Stanowi to istotne wyzwanie realizacyjne i wymaga sprawnej i efektywnej współpracy wszystkich zainteresowanych stron. W związku z tym, Burmistrz Miasta i Gminy Radłów wskaże osobę lub podmiot odpowiedzialny za działania koordynacyjne, informacyjne i promocyjne, do którego zadań będzie należeć:

- realizacja przypisanych mu zadań i projektów,
- koordynacja współpracy oraz ciągłe pozyskiwanie nowych partnerów do realizacji zadań zapisanych w strategii,
- harmonizacja realizacji działań zapisanych w strategii i innych dokumentach branżowych,
- kreowanie i przyjmowanie propozycji nowych zadań od partnerów realizacyjnych i odbiorców działań strategii,
- monitorowanie i ewaluacja procesu realizacji zadań określonych w strategii, przygotowywanie sprawozdań, koordynacja procesu jej aktualizacji,
- poszukiwanie wraz z innymi podmiotami zaangażowanymi pozabudżetowych źródeł finansowania realizacji zadań i projektów,
- zapewnienie działań w zakresie informacji i promocji strategii.

Niezbędna jest współpraca wszystkich referatów, zespołów i stanowisk w Urzędzie Miejskim w Radłowie oraz jednostek gminnych ze wskazanym koordynatorem. Strategia uwzględnia ponadto zadania wykraczające poza bezpośrednie kompetencje gminy, stąd potrzeba włączenia w system realizacji i współpracy partnerów, jak: administracja rządowa, inne jednostki samorządu terytorialnego i ich związki (np. tworzące MOF Tarnowa), przedstawiciele biznesu, organizacji pozarządowych i grup nieformalnych, mieszkańców, partnerów zagranicznych. Wszyscy partnerzy realizujący zadania określone w strategii są proszeni o zaangażowanie i komunikację z koordynatorem.

Mechanizmy i instrumenty realizacji strategii

Projekty i zadania w ramach Strategii Rozwoju Gminy Radłów na lata 2021-2030 będą realizowane w różnych okresach czasowych: od akcji jednorazowych, poprzez działania realizowane przez kilka tygodni, miesięcy, rok, kilka lat, aż do zadań ciągłych.

Wykorzystane zostaną różne mechanizmy wdrażania strategii, w tym w ramach partnerstw – szczególnie ważna będzie współpraca gmin tworzących MOF Tarnowa.

Strategia Rozwoju Gminy Radłów na lata 2021-2030 będzie wdrażana przy wykorzystaniu zróżnicowanych instrumentów, m.in.:

- coroczne uchwały budżetowe Rady Miejskiej w Radłowie, wieloletnia prognoza finansowa oraz inne dokumenty finansowe, określające krótko- i długofalowe kierunki koncentracji środków finansowych,
- inne uchwały Rady Miejskiej w Radłowie, zarządzenia Burmistrza Miasta i Gminy Radłów, regulacje w postaci aktów prawa miejscowego, decyzje administracyjne,
- umowy, kontrakty i porozumienia pomiędzy gminą a innymi samorządami, administracją państwową, parterami społecznymi i gospodarczymi itp.,
- programy i plany branżowe, polityki rozwoju, opisujące w większym przybliżeniu niż strategia lub w sposób specjalistyczny podejście do danego zagadnienia, obszaru czy grupy społecznej, uszczegóławiające priorytety oraz strategie postępowania w ramach konkretnych obszarów (określone w podrozdziale dotyczącym wytycznych do sporządzania dokumentów wykonawczych),
- projekty inwestycyjne i miękkie, w szczególności realizowane przy wykorzystaniu funduszy zewnętrznych, głównie europejskich,
- dokumenty w zakresie planowania przestrzennego – studium, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego,
- aktualizacje regulaminów, statutów i procedur związanych z realizacją zadań,
- tworzenie zespołów zadaniowych i projektowych, powoływanie dedykowanych ciał o charakterze opiniodawczo-doradczym,
- monitoring i kontrola procesów oraz rezultatów,
- działania edukacyjne, informacyjne, promocyjne i konsultacyjne.

Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Tabela 4. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych.

Obszar tematyczny	Rodzaj dokumentu	Dokument i/lub dedykowana uchwała	Wytyczne dla aktualizacji lub sporządzania dokumentów
Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy	Uchwała Nr XXIII/206/2020 Rady Miejskiej w Radłowie z dnia 28 września 2020 r. w sprawie uchwalenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Radłów	Studium zgodne z modelem struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy, określonym w strategii.
	Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego	Uchwała Nr XXIX/290/13 Rady Miejskiej W Radłowie z dnia 6 czerwca 2013 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu części miejscowości Niwki i Radłowa gmina Radłów	Rekomendowane objęcie całej powierzchni gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Dokumenty przestrzenne mają kluczowe znaczenie dla uzyskanie harmonijnej całości elementów i powiązań funkcjonalnych, społeczno-gospodarczych, środowiskowych, kulturowych oraz kompozycyjno-estetycznych. Gmina Radłów przystąpiła do opracowania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.
Energetyka	Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe	Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla gminy Radłów na lata 2020-2023 z perspektywą do 2035	Dokument aktualny, zgodny z celami strategii.
Gospodarka komunalna	Wieloletnie plany gospodarowania mieszkaniowym zasobem gminy	Uchwała Nr XIII/103/2019 Rady Miejskiej w Radłowie z dnia 29 października 2019 r. w sprawie wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Radłów na lata 2019-2024	Dokument aktualny, zgodny z celami strategii.
	Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych	Brak	Zgodnie z Ustawą z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych opracowuje przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne. Przez to przedsiębiorstwo rozumie się przedsiębiorcę, jeżeli prowadzi działalność gospodarczą w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę lub zbiorowego odprowadzania ścieków, oraz gminne jednostki organizacyjne

			nieposiadające osobowości prawnej, prowadzące tego rodzaju działalność. Powinien być zgodny z kierunkami rozwoju gminy. Strategia przewiduje jako jedno z kluczowych działań inwestycje z zakresu rozwoju sieci wodno-kanalizacyjnej – cele operacyjne: 2.1. Podnoszenie dostępności infrastruktury sieciowej, przy wykorzystaniu technologii, uwzględniających lokalne uwarunkowania, a także 3.1. Rozwój i promocja oferty czasu wolnego, opartej na lokalnych potencjałach przyrodniczych i dziedzictwie kulturowym.
Ochrona i opieka nad zabytkami oraz zarządzanie dziedzictwem	Gminny program opieki nad zabytkami	Uchwała Nr XXX/266/17 Rady Miejskiej w Radłowie z dnia 30 marca 2017 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Opieki Nad Zabytkami Gminy Radłów na lata 2017-2020	Potrzebna aktualizacja lub opracowanie nowego dokumentu (zgodnie z Ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami). Trwają odpowiednie prace. Konieczność zachowania spójności ze strategią – cel operacyjny 1.2. Sport i kultura jako instrumenty aktywizacji i integracji mieszkańców.
Ochrona środowiska i adaptacja do zmian klimatu	Gminny program ochrony środowiska	Uchwała Nr XLVII/417/18 Rady Miejskiej w Radłowie z dnia 16 października 2018 r. w sprawie przyjęcia „Programu Ochrony Środowiska dla gminy Radłów na lata 2018-2021 z perspektywą do roku 2025”	Potrzebna aktualizacja lub opracowanie nowego dokumentu (zgodnie z Ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska), z uwzględnieniem treści zawartych w strategii –cele operacyjne: 2.1. Podnoszenie dostępności infrastruktury sieciowej, przy wykorzystaniu technologii, uwzględniających lokalne uwarunkowania, 2.2. Kształtowanie ładu przestrzennego i działania na rzecz adaptacji do zmian klimatu oraz troska o stan środowiska naturalnego.
	Plan gospodarki niskoemisyjnej	Uchwała Nr XXIX/252/17 Rady Miejskiej w Radłowie z dnia 24 lutego 2017 r. w sprawie przyjęcia aktualizacji Planu Gospodarki Niskoemisyjnej	Dokument wyznaczał kierunki rozwoju gospodarki niskoemisyjnej do roku 2020. Rekomenduje się opracowanie nowego programu na kolejne lata. Powinien być spójny ze strategią i ją uszczegóławiać – cel operacyjny 2.2. Kształtowanie ładu przestrzennego i działania na rzecz adaptacji do zmian klimatu oraz troska o stan środowiska naturalnego. Dokument stanowi instrument pozyskiwania środków zewnętrznych m.in. na działania w zakresie wymiany pieców, termomodernizacji budynków, rozwoju transportu publicznego i ścieżek rowerowych czy wdrażania OZE. Trwają już odpowiednie prace.

	Program usuwania azbestu	Uchwała Nr X/83/19 Rady Miejskiej w Radłowie z dnia 27 czerwca 2019 r. w sprawie uchwalenia „Programu usuwania azbestu i wyrobów azbestowych na terenie gminy Radłów”	Dokument aktualny, zgodny z celami strategii.
	Program małej retencji	Brak	Dokument opcjonalny, ważny z uwagi na zmiany klimatu, dostępność środków zewnętrznych na inwestycje retencyjne oraz możliwość wykorzystania jako instrument wzbogacania bioróżnorodności. Strategia zakłada działania w zakresie gospodarki wodnej i retencji – kierunek działania 2.2.4. Wsparcie i realizacja inwestycji z zakresu retencji, w tym służących gromadzeniu i wykorzystywaniu wody opadowej w indywidualnych gospodarstwach.
Transport	Strategia rozwoju elektromobilności	Brak	Dokument opcjonalny, ważny w kontekście dążenia do realizacji zasad zrównoważonego rozwoju w zakresie mobilności, w której szczególne miejsce zajmuje elektromobilność, a także ze względu na dostępność środków zewnętrznych na przedmiotowe działania. Ewentualne opracowanie w szerszym partnerskie, np. powiatowym lub aglomeracyjnym.
	Plany rozwoju sieci drogowej wraz planami finansowania w zakresie dróg gminnych	Brak	Zgodnie z Ustawą z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych, do zarządcy drogi należy w szczególności opracowywanie planów rozwoju sieci drogowej. Kwestia rozwoju infrastruktury drogowej stanowi jeden z priorytetów strategii – m.in. cel operacyjny 2.3. Poprawa dostępności transportowej oraz rozwój aktywnej i ekologicznej mobilności.
Polityka społeczna	Gminna strategia rozwiązywania problemów społecznych	Uchwała XXVIII/237/2021 Rady Miejskiej w Radłowie z dnia 8 lutego 2021 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Radłów na lata 2021-2027	Dokument aktualny, zgodny z celami strategii.
	Gminny program rewitalizacji	Uchwała NR XXXII/286/17 Rady Miejskiej w Radłowie z dnia 7 czerwca 2017 r. w sprawie zmiany Uchwały nr XXIX/249/17 Rady Miejskiej z dnia 24 lutego 2017 r. w Radłowie w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Radłów na lata 2016-2026	Dokument aktualny i kierunkowo zgodny ze strategią. Zalecana ewentualna ewaluacja i aktualizacja lub opracowanie nowego programu. Jest to skuteczne narzędzie wyprowadzania ze stanu kryzysowego zdegradowanych obszarów gminy, przy dofinansowaniu przedsięwzięć rewitalizacyjnych ze środków zewnętrznych.

	Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie	Uchwała XXVIII/236/2021 Rady Miejskiej w Radłowie z dnia 8 lutego 2021 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2026	Dokument aktualny, zgodny z celami strategii.
	Gminny program wspierania rodziny	Uchwała Nr VII/31/19 Rady Miejskiej w Radłowie z dnia 25 lutego 2019 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2019-2021	Dokument aktualny, zgodny z celami strategii. W perspektywie konieczna aktualizacja lub opracowanie nowego (zgodnie z Ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej), z uwzględnieniem treści zawartych w strategii – cel operacyjny 1.3. Podniesienie jakości i dostępności usług społecznych i zdrowotnych
	Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych Gminny program przeciwdziałania narkomanii	Uchwała XXIX/266/2021 Rady Miejskiej w Radłowie z dnia 15 marca 2021 r. w sprawie: zmiany Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2021 r. wprowadzonego Uchwałą Nr XXVII/226/2020 Rady Miejskiej w Radłowie z dnia 30 grudnia 2020 r. w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2021 r.	Program przyjmowany corocznie. Dokument powinien być spójny ze strategią – cel operacyjny 1.3. Podniesienie jakości i dostępności usług społecznych i zdrowotnych.
Rozwój lokalny	Program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3. Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie	Uchwała Nr XXVI/224/2020 Rady Miejskiej w Radłowie z dnia 10 grudnia 2020 roku w sprawie „Programu Współpracy Gminy Radłów z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na rok 2021”	Program przyjmowany corocznie. Obszary współpracy finansowej i niefinansowej powinny uwzględniać szczególnie te pola, które strategia uznaje za kluczowe i w których organizacje pozarządowe zostały wskazane jako partnerzy realizacyjni.
	Programy odnowy miejscowości	Brak aktualnych	Opcjonalne opracowanie. Programy mogą uszczegółowić zapisy strategii, tworząc przestrzeń do realizacji wielu działań lokalnych, w tym przy zaangażowaniu mieszkańców. W zależności od przyjętej na wyższych szczeblach polityki, mogą stać się też instrumentami pozyskiwania środków na dedykowane przedsięwzięcia.

Oświata	Plan sieci publicznych szkół podstawowych prowadzonych przez gminę	Uchwała Nr VIII/56/19 Rady Miejskiej w Radłowie z dnia 15 kwietnia 2019 roku w sprawie ustalenia sieci publicznych szkół podstawowych prowadzonych przez Gminę Radłów oraz określenia granic ich obwodów	Strategia zakłada działania w zakresie dostosowania sieci szkół i przedszkoli, infrastruktury oraz kadr do skali popytu, wynikającego z sytuacji demograficznej gminy Radłów. W takim przypadku konieczne będzie podjęcie nowej uchwały.
Zarządzanie kryzysowe	Gminny plan zarządzania kryzysowego	Zarządzenie nr 181.2013 Burmistrza Radłowa z dnia 24 października 2013 r. w sprawie powołania Gminnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego oraz ustalenia Regulaminu pracy Zespołu	Rekomendowana bieżąca aktualizacja, m.in. wykorzystująca doświadczenia kadr zarządzających gminą w czasie pandemii COVID-19.
Finanse publiczne	Wieloletnia prognoza finansowa	Uchwała Nr XXVII/229/2020 Rady Miejskiej w Radłowie w sprawie Przyjęcia Wieloletniej Prognozy Finansowej z późniejszymi zmianami	Dokument zgodny z zapisami strategii, aktualizacja zgodnie z potrzebami.

Źródło: Opracowanie we współpracy z gminą

Monitoring, ewaluacja i aktualizacja dokumentu

Monitoring i ewaluacja strategii stanowią ważne narzędzia procesu decyzyjnego w zakresie zarządzania rozwojem gminy, dostarczające wiedzy o tym, czy strategia jest realizowana zgodnie z założeniami i czy przynosi to oczekiwane efekty, czy ewentualnie potrzebna jest korekta określonych w niej działań.

Sprawozdawczość z realizacji strategii będzie prowadzona systematycznie w układzie rocznym w oparciu o art. 28aa. Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, który zobowiązuje burmistrza do corocznego przygotowywania i publikacji raportu o stanie gminy. Obejmuje on podsumowanie działalności w roku poprzednim, w szczególności realizację polityk, programów i strategii, uchwał rady gminy i budżetu obywatelskiego.

Sprawozdawczość z realizacji strategii będzie realizowana w oparciu o analizę wskaźnikową oraz dodatkowo raport z realizacji kierunków działań określonych w strategii.

Analiza wskaźnikowa będzie opracowywana przez koordynatora, na podstawie własnych danych i informacji, statystyk wewnątrzgminnych, statystyki publicznej (w szczególności generowanej przez Główny Urząd Statystyczny w ramach Banku Danych Lokalnych), a także statystyk realizatorów i partnerów realizacyjnych. Analiza powinna uwzględniać wskaźniki określone w strategii, z których kluczowe znaczenie mają wskaźniki zgromadzone w poniższej tabeli, którym przypisano wartości bazowe i docelowe. Wskaźniki zostały dobrane tak, by możliwie najlepiej korespondowały z działaniami podejmowanymi w regionie. Mogą one być poszerzane lub zamieniane, zgodnie z potrzebami systemu monitorowania i ewaluacji. Analiza powinna być realizowana każdorazowo z wykorzystaniem jednego źródła danych, prowadzona w sposób dynamiczny, wskazując zmianę, jej zakres i kierunek, a także – w przypadku niepożądanych tendencji – rekomendacje zmierzające do poprawy funkcjonowania systemu wdrażania. Analiza może być również prowadzona w sposób porównawczy.

Tabela 5. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia.

OBSZAR STRATEGICZNY 1. KAPITAŁ LUDZKI I SPOŁECZNY					
Cel strategiczny 1. Wysoka jakość usług publicznych, wzmacniających kapitał ludzki i dopasowanych do potrzeb społecznych.					
Cele operacyjne:	Rezultat	Wskaźnik rezultatu	Źródło pozyskiwania informacji	Wartość bazowa wskaźnika	Wartość docelowa wskaźnika
Cel operacyjny 1.1. Zapewnienie włączającego i efektywnego systemu edukacji.	Rozwój bazy dydaktycznej oraz przyszłolnej infrastruktury rekreacyjno-sportowej Poprawa warunków nauki Poprawa efektywności energetycznej bazy, dywersyfikacja źródeł ciepła w kierunku bardziej ekologicznych Zwiększenie dostępności infrastruktury, wyrównywanie szans edukacyjnych	Liczba nowych i zmodernizowanych obiektów ↗	Jednostki oświatowe, Urząd Miejski w Radłowie: Referat Planowania Przestrzennego i Inwestycji oraz Stanowisko ds. oświaty i spraw społecznych	1	3

	Zwiększenie oferty edukacyjnej dla młodzieży Poprawa jakości i dostępności kształcenia Tworzenie warunków dla rozwoju młodych osób na poziomie lokalnym, minimalizacja odpływu poza gminę	Liczba szkół ponadpodstawowych i liczba uczniów ↗	Władze samorządowe gminy	0 0	1 40
Cel operacyjny 1.2. Sport i kultura jako instrumenty aktywizacji i integracji mieszkańców.	Rozwój bazy sportowej i rekreacyjnej, poprawa jej dostępności i jakości Rozwój, uatrakcyjnienie i dywersyfikacja oferty spędzania czasu wolnego, wzrost atrakcyjności gminy pod tym kątem	Liczba obiektów sportowych i rekreacyjnych na terenie gminy oraz liczba korzystających z nich osób ↗	Urząd Miejski w Radłowie: Referat Planowania Przestrzennego i Inwestycji oraz Referat Administracji i Spraw Obywatelskich (Stanowisko ds. sportu i pożytku publicznego)	12 obiektów – około 2000 osób w skali roku	15 obiektów - około 5000 osób w skali roku
	Zapewnienie mieszkańcom dostępności wysokiej jakości oferty kulturalnej Integracja i aktywizacja społeczno-kulturowa mieszkańców Rozwój społeczeństwa informacyjnego i cyfrowego Promowanie lokalnych zespołów, twórców, artystów i rzemieślników	Liczba zajęć stałych i czasowych w ofercie w ciągu roku oraz liczba ich uczestników ↗	Gminne Centrum Kultury i Czytelnictwa, Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Radłowie	30 500	40 1000
Cel operacyjny 1.3. Podniesienie jakości i dostępności usług społecznych i zdrowotnych.	Modernizacja i rozbudowa infrastruktury ochrony zdrowia Poprawa warunków pracy i leczenia Poprawa dostępności i jakości usług medycznych	Liczba inwestycji zrealizowanych przy wsparciu gminy ↗	Urząd Miejski w Radłowie: Referat Planowania Przestrzennego i Inwestycji	1	2
	Poprawa jakości życia mieszkańców z niepełnosprawnościami oraz osób starszych	Liczba oraz odsetek osób/rodzin korzystających z pomocy społecznej, w tym korzystających	Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Radłowie	96	130

	Wzrost aktywności osób starszych i z niepełnosprawnościami Integracja społeczna i zawodowa osób starszych i z niepełnosprawnościami	z usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych Liczba osób korzystających z całodobowych i dziennych form wsparcia		96	130
Cel operacyjny 1.4. Skuteczne i efektywne zarządzanie publiczne.	Podniesienie jakości realizacji zadań publicznych Rozwój i profesjonalizacja organizacji pozarządowych	Liczba zadań publicznych realizowanych przez organizacje pozarządowe Suma środków publicznych przekazywanych organizacjom pozarządowym ↗	Urząd Miejski w Radłowie: Referat Administracji i Spraw Obywatelskich	20 80 000	30 120 000
	Zacieśnianie i koncentracja współpracy z gminami ościennymi i stowarzyszonymi na rzecz rozwiązywania najważniejszych wspólnych problemów i wykorzystywania potencjałów, z poszanowaniem ich indywidualnej specyfiki i odrębności Osiągnięcie efektu synergii	Liczba zrealizowanych projektów we współpracy gminy i co najmniej 1 innej JST Liczba mieszkańców korzystających z efektów tych projektów ↗	Władze samorządowe gminy	2 1500	4 3000

OBSZAR STRATEGICZNY 2. ŚRODOWISKO I PRZESTRZEŃ

Cel strategiczny 2. Wysoka jakość życia mieszkańców pod względem przestrzeni, środowiska i mobilności.

Cele operacyjne:	Rezultaty	Wskaźnik rezultatu	Źródło pozyskiwania informacji	Wartość bazowa wskaźnika	Wartość docelowa wskaźnika
Cel operacyjny 2.1. Podnoszenie dostępności infrastruktury sieciowej, przy wykorzystaniu technologii, uwzględniających	Rozwój sieci kanalizacyjnej Zwiększenie dostępności i jakości usług kanalizacyjnych Ochrona i poprawa stanu środowiska,	Odsetek mieszkańców i/lub gospodarstw domowych posiadających dostęp do sieci kanalizacji ↗	Urząd Miejski w Radłowie: Referat Inwestycji i Planowania Przestrzennego, Referat Gospodarki i Środowiska, Radłowskie Przedsiębiorstwo Komunalne Spółka	54,41% 1574 szt podpiętych budynków z 2893 szt	100 %

lokalne uwarunkowania.	w szczególności wód Poprawa warunków mieszkaniowych oraz prowadzenia działalności gospodarczej		z ograniczoną odpowiedzialnością		
	Podniesienie jakości infrastruktury wodociągowej Zwiększenie dostępności i jakości usług dostarczania wody Podniesienie jakości wody pitnej Optymalizacja kosztów gospodarki wodociągowej Poprawa warunków mieszkalnych i prowadzenia działalności gospodarczej	Odsetek mieszkańców i/lub gospodarstw domowych posiadających dostęp do sieci wodociągowej Poziom wydajności stacji uzdatniania wody ↗	Urząd Miejski w Radłowie: Referat Inwestycji i Planowania Przestrzennego, Referat Gospodarki i Środowiska, Radłowskie Przedsiębiorstwo Komunalne Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością	98 % 120/h/24h	100 % 120/h/24h
Cel operacyjny 2.2. Kształtowanie ładu przestrzennego i działania na rzecz adaptacji do zmian klimatu oraz troska o stan środowiska naturalnego.	Tworzenie warunków dla zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju Wzrost atrakcyjności osadniczej i inwestycyjnej gminy Poprawa transparentności procesu wydawania decyzji przestrzennych	Odsetek powierzchni gminy objętej miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego ↗	Urząd Miejski w Radłowie: Referat Inwestycji i Planowania Przestrzennego	Powierzchnia gminy ok. 8495 ha. Plany obejmują teren 783 ha	100 %
	Poprawa efektywności energetycznej budynków mieszkań prywatnych lub Likwidacja nieekologicznych źródeł ciepła na terenie gminy Zwiększenie wykorzystania OZE przez mieszkańców Ograniczenie niskiej emisji, poprawa jakości powietrza	Liczba i/lub odsetek gospodarstw domowych, które korzystają z OZE Liczba i/lub odsetek gospodarstw domowych, które dokonały termomodernizacji przy wsparciu publicznym ↗ Liczba gospodarstw domowych korzystających z nieekologicznych źródeł ciepła Poziom zanieczyszczenia	Urząd Miejski w Radłowie: Referat Inwestycji i Planowania Przestrzennego, Referat Gospodarki i Środowiska	38 gosp. 17 1950	220 gosp. 170 300

		powietrza i/lub liczba dni w ciągu roku z przekroczonymi normami ↓		31 dni	5 dni
Cel operacyjny 2.3. Poprawa dostępności transportowej oraz rozwój aktywnej i ekologicznej mobilności.	Poprawa stanu i jakości infrastruktury drogowej o znaczeniu wojewódzkim i powiatowym na terenie gminy Radłów Poprawa dostępności komunikacyjnej Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym	Długość wykonanych lub zmodernizowanych dróg wojewódzkich i powiatowych oraz ciągów pieszych i pieszo-rowerowych ↗ Liczba wypadków na drogach wojewódzkich i/lub powiatowych, w tym z udziałem pieszych i rowerzystów ↓	Urząd Miejski w Radłowie: Referat Inwestycji i Planowania Przestrzennego	60 % zmodernizowanych dróg wojewódzkich i powiatowych 2 wypadki	Pozostałe 40 % Wykonano ścieżek rowerowych 10 km 0 wypadków
	Poprawa stanu i jakości gminnej infrastruktury drogowej Poprawa wewnętrznej dostępności komunikacyjnej Poprawa bezpieczeństwa w ruchu drogowym	Długość wykonanych lub zmodernizowanych dróg gminnych oraz ciągów pieszych i pieszo-rowerowych ↗ Liczba wypadków na drogach gminnych, w tym z udziałem pieszych i rowerzystów ↓	Urząd Miejski w Radłowie: Referat Inwestycji i Planowania Przestrzennego	48 % Liczba wypadków 2020 r. – 1, bez ofiar i rannych	100 % 0
Cel operacyjny 2.4. Zapewnienie wysokiego poziomu bezpieczeństwa publicznego.	Poprawa bezpieczeństwa związanego z występowaniem katastrof i minimalizowanie ich ewentualnych skutków	Liczba projektów z zakresu przeciwdziałania skutkom klęsk żywiołowych i katastrof, w tym inwestycyjnych, oraz szacowany zakres oddziaływania (liczba ludności korzystającej z efektów przedsięwzięć) ↗ Wielkość strat w wyniku klęsk żywiołowych i katastrof ↓	Urząd Miejski w Radłowie: Referat Administracji i Spraw Obywatelskich (Stanowisko ds. wojskowych, obrony cywilnej oraz Stanowisko ds. zarządzania kryzysowego)	0 1 611 000	1 0

	Wzrost bezpieczeństwa użytkowników w ruchu drogowym	Liczba zrealizowanych inwestycji poprawiających bezpieczeństwo ↗	Urząd Miejski w Radłowie: Referat Inwestycji i Planowania Przestrzennego	Jest 1 rondo i doświetlono 3 przejścia	Docelowo mają być 2 ronda i 5 doświetlonych przejść
OBSZAR STRATEGICZNY 3. GOSPODARKA LOKALNA I OFERTA CZASU WOLNEGO					
Cel strategiczny 3. Wysoka pozycja konkurencyjna gminy w zakresie gospodarki, oparta na kluczowych potencjałach i przedsiębiorczości mieszkańców.					
Cele operacyjne:	Rezultaty	Wskaźnik rezultatu	Źródło pozyskiwania informacji	Wartość bazowa wskaźnika	Wartość docelowa wskaźnika
Cel operacyjny 3.1. Rozwój i promocja oferty czasu wolnego, opartej na lokalnych potencjałach przyrodniczych i dziedzictwie kulturowym.	Udostępnienie terenu o potencjale rekreacyjnym i turystycznym Rozwój, uatrakcyjnienie i dywersyfikacja oferty spędzania czasu wolnego, wzrost atrakcyjności gminy pod tym kątem	Liczba wydarzeń na terenie Zespołu Pałacowo-Parkowego w Radłowie oraz liczba ich uczestników ↗	Urząd Miejski w Radłowie: Referat Inwestycji i Planowania Przestrzennego, Gminne Centrum Kultury i Czytelnictwa	3 540	10 5000
	Zwiększenie oferty imprez sportowych i rekreacyjnych na terenie gminy Integracja społeczna wokół wydarzeń sportowych Wzrost aktywności ruchowej mieszkańców	Liczba imprez sportowych i rekreacyjnych na terenie gminy w skali roku Liczba uczestników imprez sportowych i rekreacyjnych na terenie gminy w skali roku ↗	Urząd Miejski w Radłowie: Referat Administracji i Spraw Obywatelskich (Stanowisko ds. sportu i pożytku publicznego), Gminne Centrum Kultury i Czytelnictwa	10 600	20 1000
Cel operacyjny 3.2. Wzrost konkurencyjności gospodarstw rolnych.	Wysoka jakość i wzrost znaczenia przetwórstwa rolno-spożywczego w gospodarce lokalnej Wzrost konkurencyjności gospodarstw i ograniczanie wpływu produkcji na środowisko przyrodnicze	Liczba lokalnych przedsiębiorstw przetwarzających produkty rolne ↗	Urząd Miejski w Radłowie: Referat Gospodarki i Środowiska (Stanowisko ds. rolnictwa i leśnictwa)	1	3
	Wysoka dostępność i jakość wsparcia dla lokalnych rolników chcących rozwijać swoją działalność w kierunku rolnictwa ekologicznego i specjalistycznego	Liczba ekologicznych gospodarstw rolnych ↗	Urząd Miejski w Radłowie: Referat Gospodarki i Środowiska (Stanowisko ds. rolnictwa i leśnictwa)	0	5

	Promocja oferty gospodarstw ekologicznych i specjalistycznych, wzrost zainteresowania ich ofertą				
Cel operacyjny 3.3. Animowanie i rozwój lokalnej przedsiębiorczości oraz wspieranie aktywności zawodowej mieszkańców.	Zwiększenie odporności lokalnej przedsiębiorczości na kryzys Minimalizacja strat	Liczba przedsiębiorstw utrzymujących się na rynku od 3 lat Wysokość dochodów gminy pochodzących z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych zamieszkałych na jej obszarze 	Władze samorządowe gminy	316 6630598	350 10000000
	Pobudzenie współpracy, powstanie trwałych relacji i działań kooperacyjnych oraz wzrost możliwości oddziaływania na rozwój gminy ze strony środowiska gospodarczego Wzrost przedsiębiorczości wynikający z wysokiej jakości współpracy między samorządem a biznesem	Powołana Rada Przedsiębiorczości, liczba jej członków Liczba wzajemnych konsultacji sektora przedsiębiorców i administracji lokalnej 	Władze samorządowe gminy	0 0	1 1
Cel operacyjny 3.4. Tworzenie i rozwój terenów inwestycyjnych oraz promocja gospodarcza gminy.	Stworzenie gminnej oferty inwestycyjnej Budowa lokalnej marki gospodarczej	Liczba i powierzchnia uzbrojonych działek inwestycyjnych stanowiących ofertę dla inwestorów w ramach RSAG 	Urząd Miejski w Radłowie: Referat Planowania Przestrzennego i Inwestycji Referat Gospodarki i Środowiska	0 ha	30,34 ha
	Wzrost zainteresowania inwestorów ofertą gminy Budowa lokalnej marki gospodarczej Pozyskanie inwestorów	Liczba zapytań inwestorów w sprawie oferty inwestycyjnej gminy Liczba ofert przedstawionych zainteresowanym potencjalnym inwestorom 	Urząd Miejski w Radłowie: Referat Planowania Przestrzennego i Inwestycji, Referat Gospodarki i Środowiska	Liczba zapytań 5. liczba odpowiedzi 5	Docelowo ok. 10 zapytań rocznie, 10 ofert

Źródło: opracowanie przez UM Radłów

Podsumowanie realizacji poszczególnych kierunków działań opracowuje koordynator na podstawie informacji własnych oraz otrzymanych od partnerów realizacyjnych i podmiotów zaangażowanych. W takim przypadku będą oni proszeni o przedstawienie skondensowanej informacji z realizacji własnych działań, określonych w strategii. Dla zwiększenia efektywności procesu, partnerzy będą przedstawiali informacje na ujednoczonym formularzu sprawozdawczym.

Monitoring jest prowadzony w celu zapewnienia ciągłości, prawidłowości i efektywności realizacji strategii – pozwala wykryć zagrożenia i ewentualną konieczność modyfikacji planowanych działań lub podmiotów odpowiedzialnych współpracujących przy realizacji.

Ponadto, zakłada się, że w połowie okresu obowiązywania i wdrażania Strategii Rozwoju Gminy Radłów na lata 2021-2030 oraz po jej zakończeniu rekomendowana jest realizacja ewaluacji, która ma dostarczyć praktycznych wniosków i rekomendacji, które posłużą udoskonaleniu bieżącej lub przyszłej interwencji strategicznej. Ewaluacja może zostać zrealizowana w formie spotkania z udziałem władz samorządowych oraz najważniejszych interesariuszy lokalnych i partnerów realizacyjnych. Rekomendowanym jest, aby ewaluacje były przeprowadzane przez niezależnych ekspertów zewnętrznych, co pozwoli na uwzględnienie wiedzy eksperckiej, doświadczenia i potencjału instytucji wyspecjalizowanych w tego typu badaniach, a także na zapewnienie bezstronności i obiektywizmu w procesie oceny.

Wyżej wymienione materiały i informacje będą podstawą dla Burmistrza Miasta i Gminy Radłów oraz Rady Miejskiej w Radłowie do podejmowania oceny realizacji strategii, proponowania priorytetów realizacyjnych podpartych budżetowo, wprowadzania uzupełnień oraz dokonywania niezbędnych i uzasadnionych zmian w odpowiedzi na zmieniające się uwarunkowania wewnętrzne i zewnętrzne.

Upřednia ewaluacja trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji strategii

Obowiązek przeprowadzenia upředniej ewaluacji trafności, przewidywanej skuteczności i efektywności realizacji strategii wynika z art. 10a ust. 2 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju, znowelizowanej w roku 2020. W ramach prac nad dokumentem Strategii Rozwoju Gminy Radłów na lata 2021-2030 zastosowano przede wszystkim ewaluację partycypacyjną, czyli ewaluator traktowany był jako współautor dokumentu, angażując się zarówno na etapie diagnostycznym, jak również na kolejnych etapach, związanych z opracowaniem założeń programowych, funkcjonalno-przestrzennych i wdrożeniowych strategii. Dzięki temu mógł lepiej poznać specyfikę dokumentu i być stałym wsparciem w pracach nad nim. Jednocześnie zrealizowano dodatkowe badanie ewaluacyjne w odniesieniu do opracowanego projektu strategii. Ostateczne zakończenie upředniej ewaluacji nastąpiło po opracowaniu projektu strategii uwzględniającego wnioski z konsultacji społecznych i opinię wydaną przez zarząd województwa małopolskiego.

Głównym celem przedmiotowej ewaluacji była ocena ex ante projektu Strategii Rozwoju Gminy Radłów na lata 2021-2030 w zakresie przewidywanej skuteczności i efektywności, a także spójności oraz sformułowanie możliwych do zastosowania rekomendacji dotyczących pożądaných zmian projektu dokumentu. Kryteria ewaluacyjne rozumiano następująco:

- trafność – czyli zgodność powiązań występujących pomiędzy elementami projektu strategii (spójność wewnętrzna); w ramach ewaluacji założono, że kryterium obejmuje również zgodność pomiędzy celami rozwojowymi strategii a celami wskazanymi w dokumentach nadrzędnych (spójność zewnętrzna);
- skuteczność - rozumiana jako możliwość osiągnięcia celów rozwojowych strategii; w obrębie tego kryterium ocenie podlegała relacja pomiędzy celami strategii, a jej efektami bezpośrednimi;
- efektywność - kryterium służące do oceny relacji pomiędzy rozwiązaniem, a jego efektami bezpośrednimi; badana była przewidywana efektywność, rozumiana jako stosunek przewidywanych nakładów do spodziewanych efektów realizacji celów rozwojowych strategii.

Ewaluacja zakładała zastosowanie kilku metodach badawczych, przede wszystkim:

- badań gabinetowych (analiza danych zastanych),
- badania wśród pracowników samorządowych gminy,
- panelu eksperckiego.

Pierwsza z metod polegała na analizie dostępnych dokumentów, opracowań czy analiz odnoszących się do podejmowanych zagadnień: aktów prawnych poziomu krajowego, dokumentów strategicznych i programowych na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym, projektów rozporządzeń unijnych dotyczących perspektywy finansowej 2021-2027 oraz innych dokumentów. Druga zakładała realizację dedykowanego badania w formie ankiety on-line wśród głównych przyszłych realizatorów strategii, tj. pracowników Urzędu Miejskiego w Radłowie i jednostek gminnych. Z kolei zadaniem panelu ekspertów była dyskusja nad projektem strategii oraz nad materiałem zgromadzonym przez zespół badawczy.

Przeprowadzone badanie ewaluacyjne wykazało wysoką jakość dokumentu:

- spójność i logikę wewnętrzną (widoczne są silne powiązania mające charakter przyczynowo - skutkowy),

- dobre określenie celów strategicznych i operacyjnych (cele zapewniają możliwość oddziaływania na procesy społeczne, gospodarcze, środowiskowe i przestrzenne, jak również sprostania wyzwaniom, jakie zostały uznane za istotne w kontekście rozwoju gminy),
- silne powiązania z politykami publicznymi i celami rozwojowymi zarówno poziomu krajowego, jak i europejskiego (co uprawdopodobnia zewnętrzne wsparcie dla realizacji zadań, w tym finansowe, niezbędne dla pełnego powodzenia interwencji określonych w strategii),
- zintegrowanie strategii, uwzględnienie wymiaru przestrzennego, istotnego z punktu widzenia możliwości osiągnięcia celów rozwojowych,
- dobrze zaprojektowany system realizacji (określa sposób organizacji procesów wdrażających strategię, w tym m.in.: wskazuje podmioty biorące udział w realizacji strategii, mając na uwadze rolę i kompetencje oraz relacje między nimi, przedstawia podział zadań, proponuje mechanizmy i narzędzia wdrażania strategii, określa wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych, określa sposób monitorowania realizacji strategii),
- bezpieczny i efektywny system finansowania osiągnięcia celów (zawiera rzetelnie opracowane ramy finansowe, a jednocześnie analizę potwierdzającą zdolności finansowo-realizacyjne gminy, określa potencjalne źródła finansowania, w tym inne niż budżet samej gminy, który samodzielnie nie zapewni finansowania dla wszystkich działań, w tym inwestycyjnych, określonych w strategii).

Jednocześnie ewaluacja umożliwiła wdrożenie poprawek w projekcie Strategii Rozwoju Gminy Radłów na lata 2021-2030. Obejmowały one w szczególności:

- weryfikację i aktualizację rozdziału dotyczącego potencjalnych źródeł finansowania strategii, zgodnie z aktualną wiedzą oraz stanem negocjacji dotyczących środków unijnych,
- weryfikację i aktualizację tabeli nr 4. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych,
- weryfikację i aktualizację tabeli nr 5. Oczekiwane rezultaty planowanych działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia,
- weryfikację i aktualizację zapisów strategii w kontekście przekształcenia Zakładu Eksploatacji Stacji Uzdatniania Wody w jednoosobową spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością Radłowskie Przedsiębiorstwo Komunalne Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością,
- poprawki redakcyjne itp.

W toku wdrażania i monitorowania strategii sugeruje się rozwijanie i zawiązywanie nowych procesów współpracy, elastyczne podejście oraz ewentualne poszerzanie i uzupełnianie pakietów działań oraz systemu monitoringu, w tym wskaźników, aby zapewnić jak najlepszą skuteczność i efektywność realizacji celów rozwojowych. Warto opracować krótką broszurę przedstawiającą w prostej i atrakcyjnej formie założenia strategii i rozdystrybuować ją wśród interesariuszy.

Ramy finansowe i potencjalne źródła finansowania Strategii Rozwoju Gminy Radłów na lata 2021-2030

Ramy finansowe

Ramy finansowe wskazują wielkości środków finansowych szacowanych na realizację strategii, a jednocześnie potwierdzają możliwość realizacji przez gminę zaplanowanych działań. Ramy finansowe są uzależnione od zakresu przedmiotowego i horyzontu czasowego podejmowanych działań, kondycji finansowej gminy oraz jej możliwości inwestycyjnych, w tym założeń długofalowej polityki finansowej i inwestycyjnej. Przy jej konstruowaniu wykorzystano doświadczenia zebrane w wyniku działań podejmowanych w ostatnich latach, w tym przede wszystkim związane z wdrażaniem poprzedniej strategii na lata 2014-2020, a także dostępności potencjalnych zewnętrznych źródeł finansowania. Finansowanie działań rozwojowych, określonych w Strategii Rozwoju Gminy Radłów na lata 2021-2030, będzie się odbywać przy wykorzystaniu środków, które pozostają w dyspozycji samorządu lub o które gmina może skutecznie zabiegać.

Analizując zdolność gminy Radłów do realizacji zadań wynikających z zapisów strategii, należy odnieść się do danych historycznych przedstawiających stan finansów gminnych, a także dokonać próby określenia potencjału inwestycyjnego gminy w perspektywie objętej strategią, opierając się przy tym na danych prognostycznych.

W okresie 2010-2019 dochody budżetu gminy odnotowały stabilny wzrost, zwiększając się z ok. 25 mln zł w roku 2010 do ponad 45 mln zł w roku 2019 (+81%). Tendencja ta dotyczyła również dochodów własnych, których suma wzrosła z ponad 6 mln zł do ok. 13 mln zł (+116%).

W równym tempie wzrosły również dochody budżetu gminy w przeliczeniu na jednego mieszkańca – na początku analizowanego okresu było to 2 581 zł, zaś na końcu 4 676 zł (+81%). Z punktu widzenia struktury budżetu gminy przez całą dekadę najważniejszymi źródłami dochodu były transfery zewnętrzne – łączny poziom udziału dotacji i subwencji nie schodził poniżej poziomu 70%. W 2010 r. w strukturze dochodów dominowały subwencje (46,6%). Z perspektywy końca dekady ich udział zmalał do 31,1%, choć nominalnie odnotował wzrost sięgający ok. +2,4 mln. Za największą część dochodów w 2019 r. odpowiadały dotacje (40%; 29,2% w 2010 r.), których suma była wyższa o ponad +10 mln zł niż dziesięć lat wcześniej. Trzecią część budżetu, będącą wypadkową potencjału lokalnej gospodarki, były dochody własne. Na początku analizowanego okresu stanowiły niespełną jedną czwartą dochodów, zaś w 2019 r. już 29%.

Wymiarem aktywności samorządu terytorialnego w kreowaniu podstaw rozwoju lokalnego są przede wszystkim wydatki budżetowe. W ostatniej dekadzie rosły one konsekwentnie, osiągając pułap 46,3 mln zł w 2019 r. Był to wynik wyższy o +61,6% niż w 2010 r. (wówczas: 28,7 mln), przy czym przy interpretacji tego wzrostu należy wziąć pod uwagę kwoty redystrybuowane przez samorząd gminny w ramach programu „Rodzina 500+”. Równoległe wzrastały wydatki gminy w przeliczeniu na jednego mieszkańca. W roku 2010 było to ok. 2 947 zł, a w 2019 już ok. 4 772 zł, przy czym poziom 4 tys. zł przekroczyły jedynie w latach 2015 i 2019. Skoki te były związane ze zwiększoną aktywnością inwestycyjną samorządu. Szczególnym rodzajem wydatków są właśnie wydatki inwestycyjne, służące kreowaniu nowej jakości życia mieszkańców gminy. W ostatniej dekadzie pochłaniały one średniorocznie 5,9 mln zł (średniorocznie 16,7% wszystkich wydatków), przekraczając ten próg 4 razy. Bez uwzględnienia wyjątkowego pod tym względem roku 2015 (wydatki inwestycyjne na poziomie 18,5 mln zł), przeciętna roczna wartość inwestycji wyniosła prawie 4,5 mln zł.

Wraz ze zwiększającymi się wydatkami, w tym wydatkami inwestycyjnymi, gmina Radłów z powodzeniem realizowała swoje zobowiązania z zakresu obsługi zadłużenia. Od rekordowego 2012

r. widoczny jest trend zmniejszania się obciążeń budżetu gminy z tytułu obsługi długu – z ok. 794 tys. zł do 395 tys. zł w 2019 r. Tendencja ta nie była jednostajna. W latach 2016-2018 poziom wydatków związanych z obsługą zadłużenia wzrósł o ponad 110 tys. zł, co najprawdopodobniej było związane się z poziomem własnych wkładów finansowych w inwestycje współfinansowane ze źródeł zewnętrznych.

Przeprowadzona analiza wykazała, że w okresie 2010-2019 gmina Radłów prowadziła zrównoważoną politykę budżetową. W jej ramach zwiększającemu się poziomowi dochodów towarzyszył wzrost wydatków, zaś gmina była w stanie realizować konsekwentną politykę inwestycyjną zachowując pełną kontrolę nad poziomem zadłużenia. Charakterystyka ta daje podstawy do stwierdzenia, iż gmina jest zdolna do realizacji projektów zapisanych w strategii przy wykorzystaniu funduszy zewnętrznych.

Tworząc ramy finansowe planowanej działalności związanej z realizacją projektów ujętych w strategii, należy wziąć pod uwagę prognozy dotyczące źródeł i wysokości finansowania projektów w ramach unijnych Wieloletnich Ram Finansowych na lata 2021-2027, prognozy dotyczące stanu finansów publicznych, kluczowe wskaźniki makroekonomiczne, przy uwzględnieniu sytuacji w jakiej znajdować się będzie budżet gminy Radłów w perspektywie najbliższych lat. Założenia przyjęte w analizie dotyczą m.in.:

- Wieloletniego planowania finansowego, w szczególności powiązania Strategii z: Wieloletnią Prognozą Finansową Gminy Radłów na lata 2021-2036, Strategią Rozwoju Województwa „Małopolska 2030” i Regionalnym Programem Operacyjnym, Wieloletnim Planem Finansowym Państwa, Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030, Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 roku) itp.;
- Utrzymującej się nadal dużej liczby podmiotów publicznych, których środki mogą być wykorzystywane dla realizacji celów zapisanych w strategii w sposób bezpośredni – np. jako element kontraktów terytorialnych, środków w ramach RPO lub pośredni – jako element programów sektorowych, których instrumenty są koordynowane dla osiągnięcia celów rozwoju wyznaczonych w odniesieniu do określonego terytorium, co oznacza w konsekwencji możliwość skorzystania z dużej liczby rozproszonych źródeł finansowania przedsięwzięć ujętych w strategii;
- Rosnącej roli środków prywatnych, za pomocą których można realizować cele rozwojowe ujęte w strategii, w tym funduszy pożyczkowych, gwarancji i poręczeń kredytowych, bankowych usług finansowych, jak i mechanizmów oraz form partnerstwa publiczno-prywatnego;
- Dużej wysokości środków wydatkowanych przez budżet UE, budżet państwa i inne podmioty publiczne na realizację przedsięwzięć wspierających rozwój społeczny, gospodarczy, środowiskowy i przestrzenny oraz kreujących konkurencyjność w wymiarze lokalnym i regionalnym.

Strategia określa kierunki interwencji podejmowanej w perspektywie roku 2030, w tym szereg kluczowych inwestycji gminnych. Wśród zestawienia głównych inwestycji przygotowanych na kolejne lata wyróżniono projekty z obszarów: infrastruktury sieciowej i ochrony środowiska (rozbudowa sieci kanalizacyjnej, walka ze smogiem), warunków bytowych (zwiększenie zasobów mieszkaniowych gminy), sportu i rekreacji (budowa hali sportowej, przystosowanie zbiorników powyrobiskowych na cele wypoczynkowe), komunikacji publicznej i bezpieczeństwa (budowa ronda Wał-Ruda i ścieżek rowerowych) oraz kształtowania przyjaznych przestrzeni publicznych (kontynuacja rewaloryzacji parku w Radłowie). Łączną wartość tych przedsięwzięć szacuje się na 79 mln zł. Wycena wykorzystuje m.in. bazę wiedzy i doświadczeń powstałą w wyniku prac nad ramami finansowymi dla innych dokumentów funkcjonujących na poziomie gminy, realizacji różnego typu inwestycji w ostatnich latach w gminie, założenia zapisane w opracowanych już projektach, studiach wykonalności itp., a także informacje na temat potencjalnych źródeł i zasad współfinansowania.

Tabela 6. Inwestycje kluczowe wraz z szacowanymi ramami i potencjalnymi źródłami finansowania.

Lp.	Określenie inwestycji	Lokalizacja inwestycji	Szacowane koszty	Potencjalne źródło finansowania
1.	Budowa kanalizacji sanitarnej	Brzeźnica, Wał-Ruda, Zabawa	22 mln zł	Środki UE - budżet gminy 80% - 20 %
2.	Pojezierze Tarnowskie - zagospodarowanie zbiorników po eksploatacji piasków i żwiru.	Radłów, Borzęcin, Wierzchosławice, Szczurowa.	1 mln zł	Środki UE - budżet gminy 80% - 20 %
3.	Zagospodarowanie Zespołu Pałacowo-Parkowym w Radłowie	Radłów	4,5 mln zł	Środki UE - budżet gminy 85% - 15 %
4.	Hala sportowa	Radłów	11 mln zł	Ministerstwo Sportu 70 %, budżet gminy 20%, PFRON 5%, Odnawialne Źródła Energii 5%
5.	Mieszkanie+	Brzeźnica	5 mln zł	Gmina Radłów
6.	Budowa ścieżek rowerowych	Przy drodze woj. nr 964 i 975	4 mln zł	UE 50 %, Województwo 25 %, Gmina 25%
7.	Radłowska SAG	Wola Radłowska	5 mln zł	UE 30 % Budżet gminy 70 %
8.	Budowa kanalizacji sanitarnej poza aglomeracją radłowską	Głów, Sanoka, Siedlec	12 mln zł	PROW – 60% ewentualnie: NFOSiGW – 50 % Budżet gminy – 50 %
9.	Poprawa jakości powietrza w gminie Radłów poprzez: 1. Odnawialne źródła energii 2. Wymianę źródeł ciepła 3. Termomodernizacja obiektów	Wszystkie miejscowości gminy	10 mln zł	Budżet gminy – 20 % Budżet Państwa, UE – 80 %
10.	Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców – budowa ronda Wał Ruda	Wał-Ruda	4,5 mln zł	Województwo Małopolskie – 70 %, Powiat Tarnowski – 15 %, Gmina Radłów – 15 %

Źródło: opracowanie przez gminę

Zasada dodatkowości środków finansowych w realizacji projektów zapisanych w strategii oznacza, że to od potencjału inwestycyjnego jednostki samorządu terytorialnego zależy, w jakim czasie i ile środków finansowych będzie mogła przeznaczyć na działania związane z rozwojem, czyli przede wszystkim na realizację strategii rozwoju gminy. Dlatego tak istotne jest oszacowanie potencjału inwestycyjnego gminy.

Wskaźniki do szacowania potencjału inwestycyjnego gminy zaczerpnięto z prognoz finansowych zawartych w Wieloletniej Prognozie Finansowej Gminy Radłów na lata 2021-2036 przyjętej Uchwałą nr XXXIII/299/2021 Rady Miejskiej w Radłowie z dnia 25 czerwca 2021 roku w sprawie zmiany wieloletniej prognozy finansowej. Przyjęto w nich prognozowaną, średnioroczną wysokość wydatków w okresie 2021-2030 na poziomie 48,5 mln zł.

Określając potencjał inwestycyjny gminy Radłów, posłużono się metodologią opartą na równaniu:

$$PI = W_{og.} \times W_i$$

gdzie:

PI= potencjał inwestycyjny jednostki samorządu terytorialnego

$W_{og.}$ =Wydatki budżetowe ogółem

W_i = średni procentowy udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem jednostki samorządu terytorialnego.

Potencjał inwestycyjny gminy stanowi iloczyn jego prognozowanych wydatków w okresie objętym prognozą i średniego procentowego udziału wydatków inwestycyjnych w wydatkach w okresie poprzednim do prognozowanego. Tak wyliczony potencjał inwestycyjny gminy można uznać za podstawę do szacunków przyszłej aktywności inwestycyjnej gminy.

Analizując dane historyczne, ustalono że średnia wartość procentowego udziału wydatków inwestycyjnych ponoszonych przez gminę w okresie 2010-2019 wynosiła 16,7%. Dzięki temu możliwe było oszacowanie potencjału inwestycyjnego gminy Radłów w okresie realizacji strategii. Wykorzystując wskazany wyżej algorytm oszacowano, iż średniorocznie w latach 2021-2030 gmina może przeznaczyć na inwestycje ok. 8,1 mln zł. Jak wykazano, w latach 2012-2019 gmina Radłów wydatkowała na inwestycje średnio 4,5-5,9 mln zł rocznie. Na tej podstawie stwierdza się, iż szacowana kwota rocznie na inwestycje w okresie 2021-2030 jest realna do osiągnięcia, a nawet umożliwia wdrożenie dodatkowych działań inwestycyjnych.

Potencjalne źródła finansowania

Finansowanie działań opisanych w Rozwoju Gminy Radłów na lata 2021-2030 będzie się odbywać za pomocą środków pochodzących z różnych źródeł, aby zwiększyć możliwości realizacyjne oraz efektywność podejmowanych interwencji. W tym kontekście trzeba wskazać na trzy podstawowe źródła:

- publiczne środki zagraniczne, w tym przede wszystkim pochodzących z funduszy unijnych oraz innych instrumentów i mechanizmów europejskich (m.in. EFRR, EFS, FS, fundusze norweskie i EOG),
- publiczne środki krajowe, w tym uwzględniające budżet gminy i innych jednostek samorządu terytorialnego (m.in. fundusze regionalne), fundusze z budżetu państwa, celowe i dotacje państwowe (m.in. środki i programy poszczególnych ministerstw, NFOŚiGW, WFOŚiGW),
- środki prywatne.

Z punktu widzenia dostępnych środków zewnętrznych, najistotniejszym źródłem finansowania, zarówno w zakresie zadań inwestycyjnych, jak i projektów ukierunkowanych na rozwój zasobów ludzkich, są fundusze europejskie. Mając na względzie okres obowiązywania Strategii Rozwoju Gminy Radłów na lata 2021-2030, należy przyjąć, iż finansowanie działań w niej określonych będzie przypadano na końcówkę perspektywy budżetowej Unii Europejskiej na lata 2014-2020, ale przede wszystkim obejmie już okres **Wieloletnich Ram Finansowych na lata 2021-2027** oraz wsparcie w ramach nowego **Europejskiego Funduszu Odbudowy (Next Generation EU)**.

Podsumowując ogólną realizację programów, do 1 listopada 2021 roku podpisano z beneficjentami 95 188 umów o dofinansowanie projektów. Łączna wartość tych inwestycji wynosi 541,5 mld zł. W tej kwocie udział funduszy UE to 329,8 mld zł, czyli 92,1% całej dostępnej alokacji środków europejskich¹.

Nowy siedmioletni budżet Unii Europejskiej (wieloletnie ramy finansowe) zaplanowano na 1 074,3 mld euro, a dodatkowy antykryzysowy pakiet odbudowy skumulowany w pierwszych latach ma wynieść 750 mld euro, w tym 390 mld euro w formie dotacji. Łącznie oznacza to kwotę 1 824,3 mld euro. Środki te mają wspierać odbudowę państw po pandemii Covid-19 oraz inwestycje w transformację ekologiczną i cyfrową. Tematyczne kierunki wydatkowania środków określono następująco:

- Jednolity rynek, innowacje i gospodarka cyfrowa: 143,4 mld euro (z tego 10,6 mld euro w ramach Next Generation EU), w tym: Horyzont Europa i Fundusz InvestEU;
- Spójność, odporność i wartości: 1 099,7 mld euro (721,9 mld euro - fundusz odbudowy), w tym: fundusze polityki spójności, Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności, Unijny Mechanizm Ochrony Ludności – RescEU, program działań w dziedzinie zdrowia;
- Zasoby naturalne i środowisko: 373,9 mld euro (17,5 mld euro - fundusz odbudowy), w tym: wspólna polityka rolna, Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji;
- Migracja i zarządzanie granicami: 22,7 mld euro, w tym: Fundusz Azylu i Migracji oraz Fundusz Zintegrowanego Zarządzania Granicami;
- Bezpieczeństwo i obrona: 13,2 mld euro, w tym: Europejski Fundusz Obrony i Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego;
- Sąsiedztwo i świat: 98,4 mld euro, w tym Instrument Sąsiedztwa oraz Współpracy Międzynarodowej i Rozwojowej oraz Instrument Pomocy Humanitarnej;
- Europejska administracja publiczna: 73,1 mld euro².

¹ <https://www.funduszeeuropejskie.gov.pl/strony/wiadomosci/postepy-w-realizacji-programow-na-lata-2014-2020-stan-na-1-listopada-2021-roku/>

² <https://www.consilium.europa.eu/pl/infographics/recovery-plan-mff-2021-2027/>

Zgodnie z określonymi priorytetami, rosną inwestycje w transformację klimatyczną i cyfrową. Zakłada się, że kwestie klimatyczne będą uwzględniane przekrojowo, a łączne wydatki na ten cel osiągną 30% łącznych wydatków ze wszystkich programów. Podobnie cyfryzacja ma być traktowana przekrojowo - wydatki na transformację cyfrową znajdują się we wszystkich programach.

Filarem unijnego planu odbudowy ma być **Instrument na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności**, zapewniający krajom europejskim wsparcie finansowe, by złagodzić społeczno-gospodarcze skutki pandemii Covid-19. Jego budżet ogółem to 672,5 mld euro (z 750 mld euro w ramach Europejskiego Funduszu Odbudowy), z czego 312,5 mld euro przewidziano w formie dotacji. Środki mogą zostać rozdysponowane do końca 2023 r., a reformy i inwestycje muszą zostać wykonane do 2026 r. Zaplanowana alokacja dla Polski wynosi 23,9 mld EUR, dodatkowo ponad 34 mld EUR z części pożyczkowej funduszu. Podstawę wydatkowania środków ma być Krajowy Plan Odbudowy, finansowany ze środków wspomnianego Europejskiego Instrumentu na Rzecz Odbudowy. Jego celem jest odbudowa potencjału rozwojowego gospodarki utraconego w wyniku pandemii oraz wsparcie budowy trwałej konkurencyjności gospodarki i wzrost poziomu życia społeczeństwa w dłuższym horyzoncie czasowym, co będzie odbywać się m.in. poprzez przyspieszenie rozwoju niskoemisyjnej gospodarki o obiegu zamkniętym, która w sposób odpowiedzialny wykorzystuje zasoby środowiska, a także rozwój oparty na wykorzystaniu rozwiązań cyfrowych. Oczekiwany rezultatem realizacji celu strategicznego KPO jest zwiększenie produktywności gospodarki, która będzie zdolna do tworzenia wysokiej jakości miejsc pracy, dostępnych dla większej liczby osób. W ramach dokumentu założono realizację pięciu komponentów oraz działań (tj. reform i inwestycji):

- Komponent A. Odporność i konkurencyjność gospodarki - 4,133 mld euro, 17,3%;
- Komponent B. Zielona energia i zmniejszenie energochłonności - 6,347 mld euro, 26,6%;
- Komponent C. Transformacja cyfrowa - 3,034 mld, 12,7%;
- Komponent D. Efektywność, dostępność i jakość systemu ochrony zdrowia - 4,262 mld, 17,9%;
- Komponent E. Zielona, inteligentna mobilność - 6,074 mld, 25,5%³.

Około 1/3 środków z funduszu ma trafić do samorządów⁴.

Nowa perspektywa budżetowa Unii Europejskiej to dla Polski około 170 mld euro (w cenach bieżących), w tym:

- 72,2 mld euro na politykę spójności,
- 3,8 mld euro z funduszu sprawiedliwej transformacji,
- 24,9 mld euro dotacji z Funduszu Odbudowy,
- 34,2 mld euro pożyczek z Funduszu Odbudowy,
- 21,6 mld euro na płatności bezpośrednie dla rolników,
- 10,6 mld euro na rozwój obszarów wiejskich,
- około 2 mld euro w ramach instrumentu React EU (instrument na rzecz walki z negatywnymi skutkami COVID-19⁵).

Około 60% funduszy z polityki spójności trafi do **programów realizowanych na poziomie krajowym**, a pozostałe 40% otrzymają **programy regionalne**, zarządzane przez marszałków województw. Programy będą funkcjonowały w podobnym układzie, jak w ramach perspektywy na lata 2014-2020. Podział środków na poszczególne programy krajowe przedstawia się następująco:

³ <https://crido.pl/blog-business/krajowy-plan-odbudowy-komponent-a-odpornosc-i-konkurencyjnosc-gospodarki/>

⁴ <https://www.money.pl/gospodarka/kpo-sejm-zdecydowal-ws-funduszu-odbudowy-oto-najwazniejsze-informacje-6635999141600000a.html>

⁵ <https://samorzad.pap.pl/kategoria/aktualnosci/jak-beda-inwestowane-fundusze-ue-z-nowej-perspektywy-jest-plan-podzialu>

- Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS) – ponad 25 mld euro (m.in. rozwój gospodarki niskoemisyjnej, ochrony środowiska oraz przeciwdziałania i adaptacji do zmian klimatu, inwestycje transportowe, ochrona zdrowia, dziedzictwo kulturowe),
- Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG) – ok. 7,9 mld euro (m.in. innowacje, współpraca nauki i biznesu),
- Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS) (m.in. praca, edukacja, zdrowie oraz dostępność),
- Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC) – ok. 2 mld euro (między innymi cyfryzacja, sieci szerokopasmowe, rozwój e-usług, cyberbezpieczeństwo),
- Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej (FEPW) – ok. 2,5 mld euro (specjalna pula wsparcia dla województw Polski Wschodniej),
- Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich – ok. 0,5 mld euro (wsparcie dla instytucji wdrażających fundusze UE, szkolenia dla beneficjentów, działania informacyjne),
- Program dotyczący sprawiedliwej transformacji – 4,4 mld euro (pomoc w transformacji dla regionów górniczych: śląskiego, małopolskiego, dolnośląskiego, wielkopolskiego, łódzkiego i lubelskiego),
- Program Pomoc Żywnościowa – 0,2 mld euro,
- Program Ryby – 0,5 mld euro,
- programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej – 0,56 mld euro⁶.

Po uzgodnieniach między ministerstwem i marszałkiem, na program regionalny do województwa małopolskiego ma trafić 2 320 280 381 mln euro⁷. Trwają konsultacje społeczne projektu **Programu Regionalnego Fundusze Europejskie dla Małopolski 2021-2027 Małopolska Przyszłości**. Ramowe obszary wsparcia obejmują:

- Priorytet 1. Inteligentny i konkurencyjny region,
- Priorytet 2. Energetyka i środowisko,
- Priorytet 3. Mobilna Małopolska,
- Priorytet 4. Małopolska infrastruktura społeczna,
- Priorytet 5. Społeczna Małopolska,
- Priorytet 6. Małopolska bliżej mieszkańców,
- Priorytet 7. Pomoc techniczna.

Wydatkowanie środków europejskich powinno rozpocząć się w 2022 roku, po negocjacjach i zaakceptowaniu Umowy Partnerstwa oraz poszczególnych programów przez Komisję Europejską.

⁶ <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/w-co-zainwestujemy-fundusze-europejskie-rozпочynamy-konsultacje-umowy-partnerstwa>

⁷ <https://www.gov.pl/web/fundusze-regiony/fundusze-unijne-dla-regionow---rezerwa-podzielona-po-rozmowach-z-marszalkami-wojewodztw>